

ПАВЕЛ ВЕЖИНОВ

ЧОВЕКЪТ
В
СЯНКАТА

ПАВЕЛ ВЕЖИНОВ
ЧОВЕКЪТ В СЯНКАТА

chitanka.info

Романът е написан по автентични материали, които засягат едно от интересните политически събития през последните години — доставката на българско оръжие на Алжирската националноосвободителна армия.

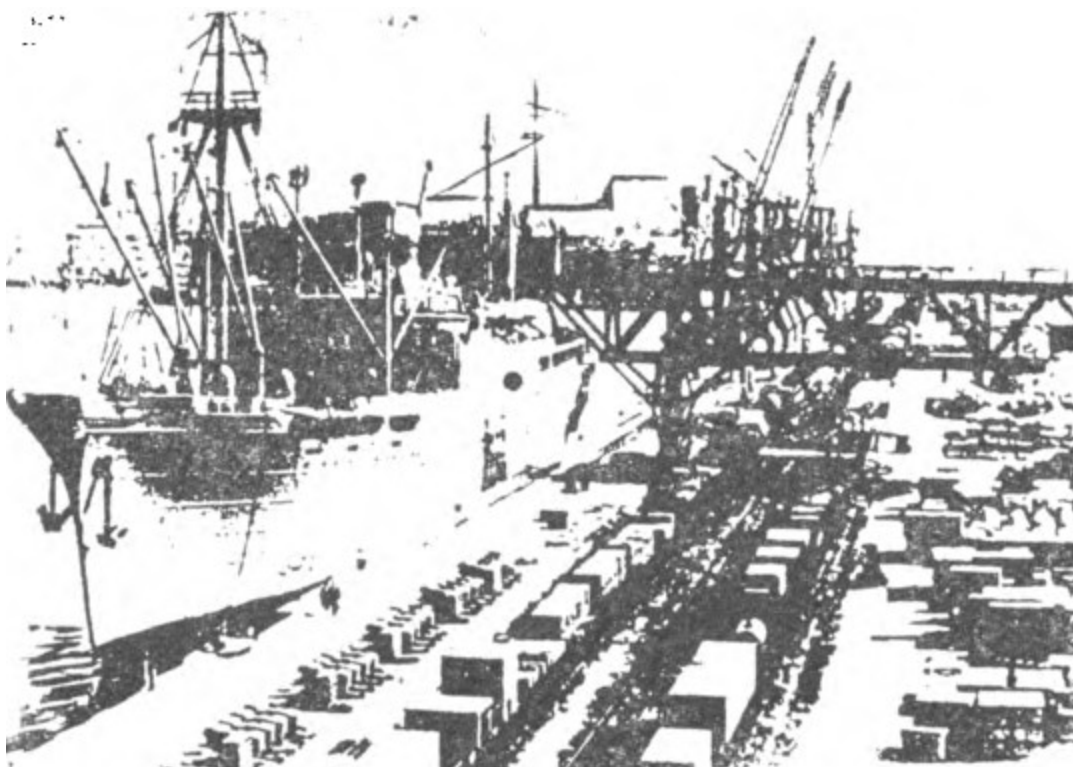
Български кораб пътува из Средиземно море. Близо до алжирския бряг той е обкръжен от френски военни кораби, които му правят щателен обиск. Но корабът се оказва с редовна стока и отново е пуснат на път. Малко след това към родината отлита шифрована телеграма.

Още същата нощ в едно министерство по спешност се провежда заседание. Към Алжир пътува и друг български кораб. Натоварен строго секретно с оръжие, за него знаят само органите на сигурността. Ограничен кръг хора са знаели, че оръжието е отплавало с обискирания от французите кораб. Някой от тях е донесъл за това на чужда разузнавателна централа. Има явни белези, че е извършено предателство. Кой е предателят?

Трудната дейност на органите на Държавна сигурност да издирят дълбоко замаскирания предател — това е съдържанието на романа.

*Чекистът трябва да бъде с хладен ум,
чисти ръце и горещо сърце.*

Дзержински

Една бяла, двуместна кола „порше“ летеше като чайка по алеята между чайните рози, които блестяха на слънцето, между цъфналите жасмини, под белия цвят на ябълките, който вече се ронеше и настилаше асфалта с ароматен пролетен сняг. Пътят се виеше все край морето, но сега зелената стена на дърветата пречеше то да се види. Младият човек натисна леко педала на газта. Гладкото му розово лице изглеждаше унесено и доволно. Нямаше никаква причина да бъде мрачно. Чудесно време — с лек и ароматен пролетен въздух, с нежно небе и с цялата тая замайваща преснота на цветовете в дни, преди които са валили топли крайморски дъждове. И при това беше много добре нахранен. Беше отлично облечен. На лявата му ръка блестеше масивен златен пръстен с ясно сапфирено око. Тънка миризма на „Шанел“ допълваше малко неприятното впечатление за женска изтънченост и охолство.

Като излезе на открития бряг, той отново намали скоростта. Небето беше синьо, а морето кипеше от вишневи отблясъци. Грамаден червен облак се беше изпречил пред късното следобедно слънце и през неговата прозрачна козирка дори златните пясъци на плажа изглеждаха розови. Нещо лекичко се открехна в тайните камери на подкорието, той се понамръщи и натисна газта. Скоро бреговете започнаха да се снишават, сега бялата кола летеше между хотели с дълги пусти веранди, край жълти пясъци, край парапети, иззидани от червеникав варовик. Пътят свърши съвсем внезапно край тънка пясъчна ивица, която го отделяше от морето. Един грамаден хотел, целият в светещи на залеза стъкла, се издигаше от дясната му страна. Той гарира колата и без да се озърне, с бавна и спокойна стъпка изкачи широкото стълбище от същия тоя шуплест червеникав варовик, с който бяха облицовани повечето от хотелите. И терасата беше червеникава, с овални оранжеви маси. Под един лек чадър вече го чакаше Кловицки. Това беше малко неочаквано, той смяташе, че ще бъде тук най-рано след половин час.

Кловицки се беше облегал на плетения стол и пиеше бира. Видът му беше съвсем обикновен, ако не се смяташе костюмът му, който по цвят и по кройка напомняше едва-едва за някакъв вид униформа. Всъщност нещата стояха горе-долу тъй — такива костюми наистина носеха шофьорите на дипломатическите мисии.

Младият човек седна край масата му — съвсем свободно и дори малко нехайно. Известно време двамата мълчаха. Терасата на ресторанта беше съвсем пуста, тъй като сезонът още не беше почнал и по хотелите имаше твърде малко хора. За възпитан човек като Кловицки лицето му трябваше да се сметне леко начумерено.

— Господин Реймон — каза той сдържано, — извинете, че ще ви направя една малка бележка. Наистина не беше много тактично да гарирате колата си точно срещу Морското управление.

— Нима това беше Морското управление? — вдигна учудено тънките си дамски вежди Реймон.

— Да, това беше точно Морското управление! — наблегна с доза от злост Кловицки. — Има даже широка фирма над главния вход...

— Наистина не прочетох — измърмори Реймон без особено чувство на вина. — Видя ми се съвсем безлично здание...

— И трябва да ви кажа освен това — продължи Кловицки, — че толкова хора, събрани на едно място, не съм виждал даже в Мютюалите... Това приличаше на митинг, господин Реймон... Никога не забравяйте, че нашето „порше“ е единственото в тая дива страна...

Господин Реймон усети как деликатната му кожа започна лекичко да се изчервява. Богатият млад човек никак не беше свикнал да го мъмрят по такъв начин хора от този тип.

— Извинявай, Пиер — каза той сдържано, — но страната съвсем не е така дива, както вие ми я препоръчахте... Не виждам техните архитекти да са с нещо по-лоши от нашите...

— Архитектите — това е отделна работа — опита се да възрази Кловицки.

— Не е отделна — каза Реймон. — Но и така да е... Ние даже сме длъжни да пропагандираме техническото съвършенство на нашите последни модели.

Сега пък Кловицки усети, че леко се изчервява.

— Извинете, господин Реймон, но нас са ни изпратили по извънредно сериозна работа — каза той достатъчно сухо за разликата в служебното им положение.

— А ти какво искаш?... Да гарирам колата в някой заден двор?... И да тръгна из града с фалшива брада и мустаци?...

— Разбира се — не! — каза Кловицки малко уплашен от тона си. — Но известна бдителност никак не е излишна... Ако разберат, че шарим около пристанището — може да се усъмнят...

Внезапно Реймон загуби всякакъв интерес към разговора. По широкото стълбище се изкачваше като някаква малка модерна Диана момиче по банско трико, с жълта хавлия, наметната през рамото. Косата ѝ беше огненочервена, кожата силно порозовяла, цялата ѝ фигура излъчваше младежка свежест и хладина. Навярно беше германка, само тия луди момичета се осмеляваха да се къпят в студеното море по това време. Господин Реймон, който в Париж едва поглеждаше жените, не намери сили да затвори зяпналите си уста. Момичето мина съвсем близо до тях, без да ги погледне — само ги лъхна силно на хлад и солена вода. Даже Кловицки, все още под гнета на своето възмущение, млъкна, докато тя се изгуби от погледа им.

— И какво по-нататък? — запита Реймон леко зашеметен.

Сега даже и за Кловицки беше трудно да се досети докъде беше стигнал.

— Хм!... — измънка той. — Ах, да!... Успях, разбира се, да проникна в пристанището, макар в района да пускат със специални пропуски...

— И как успя? — запита Реймон заинтересуван.

— Взех такси, на входа дори не ме спряха... Но до самия кораб не можах да стигна — товаренето се върши под много силна охрана...

Реймон го погледна изненадан. Наистина му беше обяснено под строг секрет в какво се състои работата, но той нито за миг не беше повярвал в истинността на тая доста невероятна история. Тревогата му се струваше съвсем напразна и на цялата експедиция той гледаше само като на приятна разходка. За пръв път, откакто бе стъпил в града, усети полъха на нещо сериозно и може би съдбоносно за неговата току-що започнала кариера.

— Значи охрана? — измърмори той. — Те винаги ли товарят корабите си под охрана?

— Не, разбира се! — поклати едрата си глава Кловицки. — Това не е военно пристанище, а обикновено — цивилно...

— А какво им пречи да го извършат наистина на военно?

— Това не знам — вдигна рамене Кловицки. — Може би нямат специалните съоръжения за товарене... Но товаренето тук се извършва очевидно секретно... Никакви излишни хора не се мяркат около кораба. Никого не пускат да се приближи... Направиха ми впечатление и сандъците, които крановете товарят... Те са отлично амбалирани и много тежки...

— Тежки? — попита недоверчиво Реймон. — Ти успя да повдигнеш някой от тях?...

— Това, разбира се — не — каза Кловицки. — Но видях как двама от докерите се мъчеха да преместят един от сандъците... Това никак не им беше по силите... Чак когато дойде трети човек...

— Наистина интересно! — измърмори за втори път Реймон. — Това ли е всичко?...

— Това е, но не е малко, струва ми се... Следобед минах отново... Охраната беше вдигната, достъпът свободен... Но крановете вече не работеха и пред магазинята нямаше никакви сандъци... Съвсем очевидно беше, че корабът е натоварен и готов за път...

— Мислиш, че скоро ще отпътува?

— Мисля — още тая нощ! — каза убедено Кловицки. — Един голям японски кораб чака пред входа на пристанището... Не виждам къде би могъл да акостира, освен на мястото на „Хемус“...

Реймон се замисли. Ако всичко е така, както Кловицки му бе разказал, нямаше място за никаква тревога. Даже напротив — неговата мисия щеше да се сметне за успешна. Разбира се, трябваше да се научат още някои подробности и главно — кога щеше да отпътува корабът.

— Слушай, Пиер, тая нощ сънят май няма да ти стигне — каза той сериозно. — Ще трябва да отидеш пак в града, в някое от нощните заведения...

— Разбирам, господин Реймон — каза Кловицки с готовност.

— Най-добре е да не бъдеш сам... Ще можеш ли да намериш тук някоя стара позната?

— Стара или нова — каза скромно Кловицки, — това не е проблем...

— Браво! — каза Реймон, тоя път без никаква подигравка. — Това ще бъде отлично!... Няма да пресмятам колко бутилки шампанско си изпил... Когато си тръгнете, бихте могли да минете с тая дама близо до пристанището в търсене на любовно гнездо... Няма да бъде толкова трудно да видиш дали „Хемус“ е все още на котва...

— Напълно ви разбирам, господин Реймон — каза Кловицки.

С това разговорът беше завършен, Реймон се качи в стаята си. Грамадният прозорец беше целият изпълнен от морето — неизмеримо, спокойно и синьо в привечерния час. Той излезе на балкона и едва тогава видя в целия му ръст зеления хълм, опасан с красивите бели фасади на хотелите. Беше спокойно, безлюдно и чисто като в някаква приказка. Беше неизмеримо красиво. Това той чувствуваше в душата си без никаква злоба и завист. Нямаше за какво. Отскоро в тая страна, той не беше претърпял още никаква несполука, никой не бе го обидил. Напротив, хората бяха любезни и внимателни с него, хранителните продукти бяха отлични, някои от вината не отстъпваха на техните. Сега можеше да се наслаждава спокойно на гледката и дори да помечтае за някоя хубава среща довечера. Той стоя на балкона, докато прохладата, която слизаше неусетно от близката гора, го накара да се прибере отново в стаята. След това се изкъпа, облече хубав вечерен

костюм и заслиза бавно към ресторанта с предчувствието за една хубава, вкусна вечеря.

След малко господин Реймон се изправи пред прага на ресторанта. Само няколко маси бяха заети и на една от тях той зърна Кловицки. Не беше сам — срещу него стоеше малката германка с червената коса, която сега свободно падаше по рамената ѝ. За миг Реймон силно се поколеба, разкъсван от противоречиви чувства. Разбира се, обидно беше да седне при Кловицки и да почне да ухажва дамата му. Никой от кариерата не би го направил. Но чувството за една самотна вечер излезе по-силно от неизбежното унижение. Като въздъхна в себе си, той доста бодро се отпрати към тяхната маса. Кловицки веднага го забеляза, по лицето му мина сянка на неудоволствие, но много вежливо стана на крака и му поднесе стол. Докато Реймон слушаше многословното представяне, пред очите му по-ярко от лампите светеше зеленият поглед на девойката.

— Благодаря ви, госпожице — каза учтиво той и се обърна към шофьора си. — Слушай, Пиер, много добре знаеш, че не съм никакъв секретар...

— Да, господин секретар — каза любезно Кловицки.

Вечерята наистина беше отлична, даже ако не се смяташе присъствието на младата дама. След хубавото вино Реймон даже не усети как приближи полунощ. Главата му здраво шумеше — и от виното, и от зелените очи на германката.

— Слушай, Пиер, мисля, че е време да вървиш — каза той.

— Да, господине — каза любезно Кловицки. — Но наистина ми е мъчно да ви оставя сам...

— Защо сам? — попита лицемерно Реймон. — Би могъл да намериш някакво друго момиче в бара...

— Късно е вече, господин Реймон — каза Кловицки и в гласа му се усещаше решителност.

— Да дойда и аз тогава? — попита с последна надежда младият човек.

— Много добре знаете, господин Реймон, че това противоречи на инструкциите.

— Е, да — въздъхна печално Реймон.

— В края на краищата дългът преди всичко, господин Реймон! — завърши Кловицки и доказа за сетен път на своя шеф, че чувството

за хумор съвсем не му е чуждо.

Същата нощ към четири часа, съвсем по указанията, Кловицки напусна нощното заведение и потегли, прегърнат с младата пияна дама, по посока на морето. Един поглед му беше достатъчен да разбере, че „Хемус“ с осветена палуба и вдигнат флаг напуска пристанището.

2

„Хемус“ осъмна на открито море. Беше се появил югоизточен вятър, не повече от четири бала, и заедно с него слабо насрещно вълнение, но тежко натовареният кораб спокойно и солидно поддържаше курса си. Нямаше да минат няколко часа и пред металния му нос щяха да се появят, в началото едва зрими, стръмните зелени брегове на Босфора. Засега те все още бяха у дома си, все още не ги дебнеше никаква сериозна опасност.

Капитан Кендеров, без куртка, по тънък английски пуловер, пиеше в широката капитанска каюта своето сутрешно кафе. За разлика от всичко друго, кафето той си приготвяше сам, защото никакъв готвач на света не можеше да изпълни неговата специална рецепта. Кафето наистина беше много хубаво — ароматно и силно — и той го пиеше с леко отпуснати клепачи, което придаваше доста необичаен изглед на суровото му лице. Малко, съвсем малко бяха радостите и удоволствията на тежкия моряшки живот и това той искаше да изчерпи напълно. Едва след кафето се разпиляваха напълно последните тънки изпарения на съня или умората и хоризонтът се изправяше пред очите му ясен и отчетлив. Едва след кафето започваше животът. Може би затова той го пиеше винаги сам и досега не се бе явила сила, която да наруши желязната традиция.

Точно в осем часа в каютата се появи неговият заместник. Беше висок слаб офицер, винаги малко небрежно облечен, нещо, с което капитанът нито можеше да свикне, нито да го промени. Той и сега го погледна леко намръщен, но нищо не каза. Знаеше, че не бива да казва. Заместникът беше един от най-способните офицери в търговския флот, отдавна можеше да получи сам кораб, но предпочиташе да стои мълчаливо във внушителната сянка на своя началник. Той свали фуражката си и някак неловко се отпусна на коравата пейка, тапицирана съвсем спартански с грубичко обработена кожа. Известно време двамата мълчаха.

— Как е настроението на момчетата, Масларов? — запита най-сетне капитанът.

По служба той винаги се обръщаше към него на презиме. Слаба сянка на оживление мина през безучастния поглед на неговия помощник.

— Съвсем нормално, другарю капитан...

— Не, не е нормално! — поклати солидната си глава капитанът.

— Виждам някакво особено оживление в екипажа.

— За мен това е нормално...

— Не се прави на разсеян, Масларов! — каза малко строго капитанът. — Кажи ми откровенно — подозират ли момчетата какво носим в трюма?

Масларов облегна коравия си гръб на дъбовата ламперия.

— Не, не подозират, другарю капитан... Те просто знаят...

Капитанът се ококори — нещо, което му се случваше в годината веднъж.

— Как тъй — знаят?... Откъде могат да знаят, като досега никой нищо не им е казал?...

— Просто имат нос момчетата... Всеки моряк трябва да има добър нос...

— Глупости, какъв нос имат те? — разсърди се капитанът. — Нямаат никакъв нос!... Изглежда в края на краищата, че някой нещичко е издрънкал...

Масларов замълча, капитанът сърдито наложи фуражката си.

— Това е много лошо, Масларов! — каза той искрено потиснат. — Изглежда, че не можем да направим нищо, без да се появи някой дълъг език... Това е не само лошо, това е крайно опасно и говори за липса на истинска сериозна дисциплина...

Масларов се поизправи, макар тежкия поглед на капитана да го подпираше като с ръка до дървената ламперия.

— Мисля, че не си прав! — каза той сериозно. — Не е чак толкова трудно човек нещичко да се досети... Товаренето се извърши при доста изключителни обстоятелства... Аз мисля, че това е грешка... И циганите по пристанището разбраха, че не товарим какво да е...

— Какво да е! — измърмори капитанът. — Какво да е!... След половин час всички свободни от наряд да се съберат в столовата...

Точно след половин час капитанът се появи в столовата — в такъв вид, в какъвто би се явил и пред началника на флота. Шумът в малката трапезария угасна внезапно, сякаш някой го бе запушил с ръка. Масларов усети как нещо като мъничка завист пропълзя само за миг в сърцето му, но той бързо я изгони. В края на краищата сам той навярно отдавна би се съгласил да заеме някоя капитанска каюта, но смътно усещаше, че никога няма да има между подчинените си такъв авторитет. Това го спираше, той не смееше да направи решителната крачка. Той отлично знаеше, че на кораб авторитетът струва толкова, колкото и знанието, а в някои случаи дори много повече. Капитанът се изправи пред застланата с червено сукно маса, свали шапката си, но не седна.

— Момчета, някой ви е пуснал някакви бръмбари в главата! — започна той, без да повишава тона си. — Това са глупости!... Вие много добре знаете, че пътуваме за Гвинея и караме за там машини и съоръжения...

Той млъкна за момент, колкото да провери каква е реакцията. Не беше никак трудно да се разбере, че реакцията е доста странна. Погледите на моряците сякаш говореха: „Бъди спокоен, бе другарю капитан, знаем, как да не знаем!... Ти само бъди спокоен!...“. Капитанът усети, че го обзема лекичко раздразнение, но бързо потисна това ненужно в момента чувство.

— Все пак няма да скрия от вас, че нашият рейс е особено важен! — продължи той спокойно. — Няма да скрия от вас, че е възможно да имаме и някои малки неприятности... Именно това налага до края на тоя рейс да носите службата си с особено високо чувство на дълг, дисциплина и съзнание... Трябва да ви кажа, че за нас сега от особена важност е точността. Ние плаваме по строго определен курс и на което и място да бъдем, не трябва да имаме нито секунда закъснение и никакво превишаване на скоростта... А това, вие знаете, няма да бъде възможно, ако всеки не бъде на мястото си с пълното чувство на отговорност... Разбрано ли е?...

Последва дружен отговор. Капитанът наложи отново фуражката си, козирува стегнато и напусна трапезарията.

Още същия ден „Хемус“ премина през Босфора и привечер навлезе в Мраморно море, цялото потънало в синкави изпарения. От време на време в полупрозрачната мъглица като гигантски крабове с

щръкнали щипци изплаваха военни съдове и отново изчезваха — някаква американска флотилия пътуваше за Истанбул. После съвсем се смрачи. В топлата пролетна нощ, наситена с пари, не се виждаха никакви звезди, освен цветните сигнални светлини на корабите. Без да намалява скоростта, „Хемус“ все тъй уверено поддържаше курса си. Малко преди полунощ капитан Кендеров влезе в тясната стаичка на радиста и остана там близо цял час. Никога досега офицерът на вахта не бе виждал капитана да проявява такъв особен интерес към радиовръзките.

След това започнаха най-спокойните и най-приятни дни на морското плаване. Корабът бе навлязъл в Егейско море. Из синята вода един по един започнаха да никнат островите на най-стария архипелаг на света — отначало като едва забележими конусчета сред морето, докато израснат до небето пред очите им с опустошените си стръмни брегове. Времето бе все така тихо и ясно, корабът неизменно поддържаше своя курс. През цялото време капитанът рядко напускаше каютата си. Виждаха го само привечер да се разхожда по мостика — съвсем спокоен, даже равнодушен и към морето, и към скалистите брегове на островите, които хилядолетия са се славили със своите отлични вина. Капитанът разбираше от тия неща и умееше да ги цени, но сега не мислеше за тях. Сега той мислеше за своята мисия, макар и с дълбоко чувство на спокойствие и вътрешна убеденост.

Но капитан Кендеров може би напразно се чувствуваше така спокоен. На самия бряг на Босфора, недалече от Пера, имаше малка старинна къща в генуезки стил, цялата потънала в зеленина. Няколко престарели пинии зад гърба ѝ я откъсваха от общия пейзаж и същевременно привличаха погледите на туристите, които пътуваха с морски трамваи по Пролива. Нищо не пречеше и на капитана да погледне със своя бинокъл към нея. Ако го беше направил, щеше да види на верандата един друг човек — с малък театрален бинокъл. Сухото му лице бе съвсем безучастно, но очите зад силните лещи — любопитни и внимателни. Името на кораба се четеше много добре и с просто око, но той не беше съвсем сигурен в славянските букви. Нямаше никакво съмнение, това беше „Хемус“ и той бе минал през пролива точно в часа, в който го бяха очаквали. Очевидно курсът му беше директен и след своето потегляне той не се беше отбивал никъде. Човекът свали бинокъла и се оттегли в стаята все още дълбоко

замислен. В единия ъгъл върху старинна бяла масичка с позлатени крака имаше телефон. Той вдигна слушалката и избра номера.

— На телефона е де ла Рош — каза той. — Добър ден, господин генерален консул... „Хемус“ мина през пролива в четири и двайсет и две... Не, нищо особено... Благодаря, господин генерален консул...

С това незначителният разговор приключи, но капитан Кендеров доста би се обезпокоил, ако можеше да го чуе. А той дори не го подозираше и продължаваше да плава спокойно в най-спокойното от всички морета...

Но като заобикаляха Матапан, времето се развали, силно вълнение, което идваше от Стария континент, започна да ги блъска в якия железен хълбок. Все пак това не беше нищо, моряците спокойно си гледаха работата. По-трудничко беше да се спи — страничното вълнение можеше всеки миг да ги изсипе от леглото. Само готвачът както винаги силно прежълтя и гозбите му започнаха да добиват странен вкус — ту съвсем безсолни, ту отровно солени. Нямахше какво да се прави, трябваше да се търпи — и вълнението, и солената гозба. Всички знаеха, че след ден-два това ще свърши.

И тъкмо когато вълнението затихна, се случи нещо, което досега не беше им се случвало. В рубката прозвуча спокойният, уверен глас на капитана: „Стоп машини!“. И наистина корабните машини постепенно замряха, настана необикновена тишина. Минаха цели четири часа в празен и безсмислен дрейф на открито море, без да има никаква авария в кораба или каква да е друга видима причина за престой. Мръкна се. Малцина забелязаха, че радистът посети капитана и малко след това в рубката отново прозвуча спокойният глас: „Пълен напред!“.

С това за дни наред се изчерпаха всички произшествия. Рейсът беше отличен, моряците постепенно забравиха странното му начало. Може би приказките бяха само празни приказки, може би нищо нямаше да им се случи и те спокойно щяха да откарат своята стока в Гвинея. И затова мнозина погледнаха без особено внимание на обикновената в морето случка. От дясната им страна се появи малък военен кораб, очевидно разрушител, и започна с пълен ход да приближава към тях. Като дойде на няколкостотин метра, всички видяха, че на мачтата му се вее френското знаме. Погледите на моряците неволно се обърнаха към командното място. Капитан Кендеров наистина стоеше на мостика и спокойно гледаше пред себе

си, сякаш около тях сновеше най-обикновена рибарска гемия. Слънцето беше вече залязло, морето трептеше от виолетови сенки, гледката беше по-обикновена и по-мирна от всякога. На всичко отгоре разрушителят направи доста рязък завой и започна бързо да се отдалечава на север, по посока на френските брегове.

Но на другата сутрин дори готвачът разбра, че краткото посещение на разрушителя съвсем не е било случайно. Сега ги съпровождаха два разрушителя — един от северната страна, друг от южната. Един кръстосвач цепеше остро синята морска вода на две мили от носа им. Погледите на всички отново се отправиха към мостика. Капитан Кендеров беше на мястото си и все така равнодушно и спокойно, както предния ден, зяпаше към морето. И както предния ден, там нямаше нищо за зяпане освен няколко делфини, които весело гонеха из морето летящи риби. Заместник-командирът свали от очите си силния бинокъл.

— Кръстосвачът е „Гренобъл“ — каза той. — Съвсем модерен кораб, строен след войната... Развива най-малко четиридесет възли на час...

— Не се готвя да му избягам! — каза спокойно капитанът. — И да бих искал — не мога...

И като помисли малко, добави:

— Освен ако падне мъгла привечер...

Помощникът му погледна критично небето.

— Има такъв шанс — отвърна той.

Наистина имаше. Хоризонтът беше невидим в този час, всичко плуваше в прозирни млечни изпарения, които жаркото средиземноморско слънце бе насветлило до блясък. Никой не може да каже кога всичко това ще се превърне в гъста мъгла — понякога тия неща стават за половин час. И все пак надеждата не беше много реална — военните кораби бяха съвсем близко, за да ги изпуснат при каквито и да било обстоятелства. Нима капитан Кендеров не разбираше това, когато измърмори под носа си.

— И все пак временцето е хубаво!... Наистина си го бива!...

Към три часа стана нещо странно — отначало съвсем леко, а след това под доста остър ъгъл „Хемус“ се отклони от своя курс по посока на юг. Радистът веднага долови разтревоженото писукане на трите военни кораба. Капитанът все тъй стоеше на мостика и

безучастно дъвчеше небелена ябълка. Не бяха запомнили да се е занимавал друг път с такива неща на кораба.

Ескортът им веднага промени своя курс и по-плътно се приближи до „Хемус“. И все пак мина половин час, преди на мачтата на „Гренобъл“ да се появи известният на всички моряци сигнален флаг — „Веднага спрете!“... Заместник-капитанът горчиво въздъхна.

— Какво да им отговорим? — запита той.

Някаква слаба, необичайна усмивка се появи за пръв път на коравото лице на морския вълк.

— Няма нищо да им отговорим — каза той. — Ще се правим на разсеяни...

Но като видя озадаченото лице на своя помощник, без желание добави.

— Може и да се лъжа, но всяка спечелена минута за нас сега е особено ценна...

Радиостанциите на трите кораба отново тревожно записукаха. Слабият вятър достатъчно силно бе опънал сигналния флаг, заповедта бе ясна. Само „Хемус“ като че ли бе ослепял — нито отвърщаше на сигнала, нито спираше. Мина още половин час, докато се появи новата заповед на сигналната мачта: „Спрете... Ще стреляме...“.

— Заканват се, че ще стрелят по нас! — измърмори загрижено Масларов.

Сега лицето на капитана бе наистина здравата смръщено.

— Вярваш ли, че ще посмеят? — попита той.

— Положително ще дадат няколко предупредителни изстрела.

Капитанът усилено мислеше.

— А тогава какво? — запита учудено помощникът. — Зер ще им се оставим?

— Ще поспорим!... Ще видим!...

И като се наведе над рубката, заповяда ясно и твърдо. — Стоп машини!...

Ритмичният шум на машините започна бавно да стихва. Капитанът все тъй гледаше пред себе си. Сега се срамуваше да погледне към палубата, да види там някое от смръщените, огорчени лица на своите моряци.

Мина доста време, докато „Гренобъл“ направи маневрата и се изравни с тях. На мостика му стоеше млад офицер с рупорна тръба в

ръка.

— Пуснете стълбата! — заповяда той. — Ще извършим обиск на кораба...

Капитан Кендеров повдигна намръщено своята тръба до устата си.

— Нямате право! — извика той.

— Изпълняваме заповед...

Капитанът доста забави своя отговор.

— Отстъпвам на насилието — отвърна кратко той.

След половин час група от трима офицери и десетина по-низши чинове се изкачи на борда на „Хемус“. Капитан Кендеров ги прецени само за миг — бяха наистина опитни моряци, които нямаше да оставят непрегледано дори най-тайното кътче на кораба. Той прие офицерите в каютата си — прав, с фуражка на глава, стегнат грижливо в своя официален костюм, безукорно избръснат. Тримата френски офицери козируваха, но капитан Кендеров не повдигна ръка. Хладният му поглед бе спрял на старшия офицер.

— Извинете, господине — каза той на чист френски език, — но вие нарушавате грубо най-святия закон на морето — свободното мореплаване... Франция като велика морска сила е заинтересувана повече от нас този закон неотменимо да се спазва...

— Казахме ви вече, че изпълняваме заповед! — отвърна старшият офицер.

Тонът му все още беше вежлив, той дори леко се поусмихна.

— Тези, които са ви дали тая заповед, дали съзнават, че нарушават важни морски конвенции?...

— Това не може да бъде предмет за разговор между нас, господине — отвърна старшият офицер. — Тези, които ни ръководят, ще разговарят за този случай между себе си... И освен това съгласете се, че самите вие съвсем не сте така невинни...

— Какво искате да кажете? — запита сухо капитан Кендеров.

— Вие знаете, че сте във френски териториални води...

— Да, знам — отвърна капитанът. — Но не знаех, че в тях могат да се вършат беззакония.

Старшият офицер се намръщи.

— Тук сте длъжни да изпълнявате нашите заповеди! — каза той. — Наредваме ви да спрете — ще спрете... Представете си, че

плувахте с пълна пара към откъснати плаващи мини...

— Не мога да си го представя — усмихна се слабо капитанът. — Тогава надали бихте летели така след нас...

— Определете ваши офицери, които да присъствуват на обиска.

— Определил съм вече — отвърна капитанът. — И бихте ли ми казали поне какво търсите?

— Мисля, че ще намерим, каквото търсим...

— Да не е само съкровището на Колхида — каза капитанът. — Защото ще останете безкрайно разочаровани...

Обискът продължи около четири часа и през цялото време капитан Кендеров не напусна нито за секунда каютата си. Удобно изтегнат на тясното легло, той успя през това време да прочете с растящ интерес почти половината от „Острието на бръснача“. Най-сетне на вратата се почука, той стана бавно, закопча двете горни копчета и наложи фуражката си.

— Влез!...

Влязоха старшият офицер и Масларов. От двете лица това на неговия помощник изглеждаше далече по-изненадано и комай сърдито.

— Господин капитан, след малко ще продължите пътя си — каза чужденецът. — Нашият комендант ви моли да приемете неговите извинения. Ще се съгласите ли да бъдат придружени с тоя малък подарък?

Старшият офицер отвори лакираната вратичка. Един от френските мичмани влезе в малкото помещение с плетена кошница, гарнирана със сини копринени ленти. Само един поглед му беше достатъчен да види, че е пълна с изкусно подредени бутилки стари френски вина. Един миг капитан Кендеров като че ли лекичко се поколеба.

— Много съжалявам — каза той. — Но това е нищо в сравнение с щетите, които ни нанесохте...

— За щетите ще отговаря нашето правителство — отвърна старшият офицер. — Не смесвайте това с добрите чувства на коменданта...

— Не го укорявам в нищо — каза капитанът. — Но това не е в кръга на нашите славянски обичаи... Ние не взимаме подаръци. Ние си разменяме подаръци, и то само когато се срещаме като добри приятели.

Капитан Кендеров очакваше, че френският офицер ще се разсърди, но той се усмихна.

— Жалко — каза той. — Виното си го биваше...

— И нашето не е лошо...

— Да, знам — каза офицерът. — Гроздето ви е може би похубаво от нашето. Но трудно бихте се научили да го приготвяте като нас...

— Вече се понаучихме — отвърна капитан Кендеров. — Ние имаме френски завод... И го оборудваха френски специалисти.

— Тъй ли? — вдигна вежди старшият офицер. — Наистина не знаех... Признавам, че това е по-добър повод за приятелски разговор...

— И за приятелски отношения — добави капитанът.

Чужденецът козирува и напусна каютата, без да подаде ръка. Малко трудничко беше за капитан Кендеров да понесе възмутения поглед на своя помощник.

— Що за комедия? — възкликна той. — Та ние наистина возим машинни части...

— Чуден човек си! — отвърна шеговито капитанът. — Искаше ти се да возим оръжие?... И да ни заловят тука като плъхове?

— Не, не това, разбира се... Но защо не ми каза истината?... Защо трябваше да стоя през цялото време на тръни?

Лицето на капитан Кендеров изведнъж стана сериозно.

— Не бива да се сърдиш — отвърна той. — Казал съм ти това, което имах право да ти кажа... А ти знаеш добре, че нашите права и задължения друг определя...

Заместник-капитанът наистина знаеше много добре това, но все пак лицето му си остана обидено и помръкнало.

След малко „Хемус“ пое пътя си. Мина още половин час. Капитан Кендеров влезе в стаичката на радиста и остана там, докато съвсем се мръкна. Много тъмно беше наистина и когато излезе, никой не видя неговото възбудено лице.

3

Наистина нещо сбъркано имаше в живота и в кариерата на майор Донев.

Когато завърши гимназията със златен медал, никой не се учуди. Всички знаеха, че е един от първите ученици, медалът му се полагаше. Но дори неговият класен наставник остана със зяпнали уста, когато разбра, че момчето иска да следва право.

— Защо право? — възкликна той. — За какво ти е тоя златен медал? Та право ти би могъл да запишеш с най-обикновена четворка.

Дребният, голобрад абитуриент беше доста затворено и своенравно момче. И все пак то отвори устата си.

— Правото е истина, превърната в закон! — каза момчето. — Няма нищо по-хубаво от това да се бориш за истина...

Класният наставник започна да мига. Много трудно му беше да обясни това, което мислеше. И много рано беше още да го трови със съмнения.

— Това са дребни истини, мойто момче! — каза той. — Откраднал ли е или не е откраднал кокошка... Отровил ли е или не е отровил баба си... Това за тебе ли е работа?

— Да, точно за мен! — отвърна намръщено момчето. — Всички знаем, че нашето общество е положено върху няколко големи истини. Но то ще се укрепи и израсне върху безбройните малки... Трябва да има кой да ги защити и пази...

Класният наставник престана да мига. Сега той гледаше съвсем сериозно слабицкото, мургаво лице на своя най-добър ученик. В тоя миг неговите черни, живи очи някак особено екзалтирано пламтяха.

— Наистина съжалявам! — каза тихо класният наставник. — Ти беше чудесен математик... Можеше да станеш блестящ инженер... Винаги е по-хубаво да градиш, вместо да пощиш бълхи. Това е чиста и хубава работа. Каквото и да извършиш, ще остане винаги пред очите ти... И винаги ще знаеш, че си оставил зад гърба си нещо голямо и трайно.

— Най-голяма и най-трайна от всичко е истината! — каза твърдо момчето. — И според мен, много малко струват вещите, сътворени сред лъжа и неистини...

След това помисли малко и добави:

— Искам да се занимавам с хора...

— Боя се, че ще се срещаш по-често със зверове! — въздъхна учителят. — Но какво да правя, като си решил...

Момчето растеше сред учебници и мечти. За първите четири семестъра той дори не се научи да танцува. За вторите четири едва успя да спечели няколко горещи целувки, които с течение на времето ставаха все по-студени и по-студени. Неговата колежка твърде малко се интересуваше от големите и от малките истини. В края на краищата тя го намери за прекалено своенравен и скучен. При това нямаше магнетофон. Дрехите му бяха от най-съмнително естество. Понякога с часове мълчеше. След като цялото й търпение се изчерпа, тя реши да пренесе върху нов обект неизменно жарките си целувки.

Все пак младият правист не направи от тая случка никаква трагедия. Чувството на облекчение и възвърната свобода някак си понадмогнаха оскърбеното честолюбие. И освен това друга, по-тежка мисъл глождеше непрекъснато ума му. Колкото и да му беше горчиво да си признае това, но смътно усещаше, че учителят му е имал някакво право. Законите сега му се струваха съвсем тесни, за да съберат всички истини на света — истини горчиви, истини парещи, истини на подвига и на падението. Изпитите вървяха отлично, но умът му все повече странеше от сухата материя.

Постепенно, изненадан дори от себе си, той започна да се увлича от педагогията. Наистина науката му се виждаше доста грубичка и примитивна, доста изостанала и закостеняла в сравнение с другите науки, но именно това го вдъхновяваше. Ето една област, в която може да се прояви творчески и да остави изследователска диря зад себе си.

Но как да примири правото, което вече завършваше, със своите нови интереси? Все пак той намери изход — започна да се интересува от въпросите на детската престъпност — проблем много повече педагогически и социален, отколкото юридически. Неговата дипломна работа по този въпрос направи силно впечатление и стана предмет на доста оживена дискусия. Вече всички го виждаха асистент и бъдещ научен сътрудник, когато той още веднъж възви рязко кормилото на

своя живот. Но този път трябваше да говори не с обикновен учител, а с професора си, който беше декан на университета.

— Наистина ви се чудя, колега! — говореше с лек надут укор професорът с посивялата коса. — Ако обичате нашата наука, вие ще останете тук да ѝ служите... Какво е това милиционерски следовател?... Работа за груби практики!...

— Ще бъда в Окръжния съд — опита се внимателно да се защити младият юрист. — Всъщност длъжността не е малка...

Тонът му далече не бе така жарък и безкомпромисен, както при разговора с учителя. Животът беше го научил на доста работи.

— Дори да е там... И какво е то?... Вие неизбежно ще изостанете от науката.

— Съвсем не мисля така, другарю професор! — възрази все тъй внимателно Донев. — Аз съм ви казвал и друг път — иска ми се да напиша няколко интересни и силни книги...

— Да, знам — кимна пренебрежително професорът. — Белетристика...

Младият човек леко се наежи.

— Съвсем не белетристика! — каза той сдържано. — Но да ви кажа право, никак не ме блазни мисълта да произвеждам от принципите принципи... Искане ми се да ги извлека от живота, въз основа на непосредствени впечатления... Добре, кажете ми вие — къде мога да ги събера?... В университетската библиотека ли?

Лицето на професора бе съвсем изстинало, той вече не се интересуваше от разговора.

— Да, ясно! — каза той. — Ясно е, че нашият път не ви харесва...

Две години младият човек упорито работи като следовател по криминалните дела на малолетните престъпници. Успехите му бяха безспорни, но възгледите му смущаваха всички негови преки началници. Все пак никой не можеше да откаже, че такъв даровит човек за пръв път се явява в техните канцеларии. Общо взето, те бяха доволни от него, макар понякога да подскачаха при някои негови по-силнички изрази. Но той не беше доволен от себе си.

По-скоро не беше доволен от книгата, която пишеше. Животът се оказа безкрайно по-сложен, отколкото мислеше, пътят към истините невероятно труден. По пътя към големите истини той трябваше да се

бори с множество малки, в които преди това бе сляпо вярвал. Тая тежка борба постепенно го изтощи, той започна да разбира, че не е тоя решителен и безкомпромисен борец, за какъвто винаги се бе смятал. Той продължи търпеливо да води своя дневник за безбройните случаи от практиката, но книгата изостави. Съвсем ясно му стана, че не трябва да бърза с книга, която дълбоко не е премислил.

Точно по това време той получи нареждане да се яви в Министерството на вътрешните работи при полковник Несторов. Името на полковника му беше добре известно — той беше един от малцината близки приятели на семейството им. Няколко пъти бе спорил горещо с него, но в края на краищата винаги бяха намирали някаква основа на съгласие. Той не се замисляше върху тия така непринудено създадени отношения, но смътно чувствуваше, че полковникът му е дълбоко симпатичен и че тия чувства са горе-долу взаимни. Той се яви точно на уречения час. На пропуска го чакаше млад човек, който грижливо го въведе в малък, но уютен кабинет. Полковникът седеше зад бюрото си и някак коварно се усмихваше.

— Седни де, седни! — заговори той, като търкаше с длани месестите си бузи.

Младият човек се отпусна на коженото кресло с някакво вътрешно чувство за опасност.

— Забравих, пушиш ли? — запита полковникът, като вадеше от бюрото си грамадна кутия с дърворезба.

— Пропуших — каза тъжно младежът.

— Няма как — при нас това е неизбежно... Вече не мога да си представя как можеш да си възбудиш ума към остър размисъл без помощта на цигара.

— Наистина! — кимна Донев. — И аз пуша най-много, когато мисля...

Лицето на полковника стана изведнъж сериозно.

— Ще ти кажа веднага за какво те поканих — заговори той. — Искам да дойдеш при нас на работа... Пак като следовател...

— Дума да не става! — изтръгна се неволно из устата на младия човек.

— Чакай, не бързай!... Впрочем защо да не става дума?... Смяташ, че при нас работата е груба и грозна?...

— Не, съвсем не, разбира се... Но нямам нито интерес, нито подготовка.

— Подготовка имаш — каза сериозно полковникът. — Аз прочетох много грижливо няколко от твоите следствия... Понеже говорим сериозно, ще ти кажа искрено, за мен те са истински шедеври...

Младият човек усети как се изчерви. Досега никога през живота си не бе чувал такава откровена и ярка похвала. Той преглътна и заговори с доста променен глас.

— Другарю полковник, да приемем, че има някаква истина в думите ви... Моите успехи се дължаха главно на моите принципи — доверие и човечност... Но там ставаше дума за деца с още неформирана психика и в повечето случаи без истинска вина. Не знам каква стойност могат да имат тия принципи, когато ще се разправяш със заловени диверсанти и бандити...

— Тука ти си прав — кимна полковникът. — Ако се отнесеш с доверие към главореза — ще останеш без глава. Но твоите следствени дела, според мен, имат и други качества. Аз забелязах твоето тънко чувство за анализ и синтез, за откриване и съпоставка... И освен това твоето дълбоко разбиране на човешката психика...

— На детската — поправи го Донев.

— Това е въпрос на практика...

— И на склонности...

— А нима ни най-малко не е въпрос и на убеждения? — запита внимателно полковникът. — Аз познавам твоите убеждения и именно за това те извиках... Ти си длъжен да ни помогнеш... Говорим за нови методи, а по необходимост работим с хора, които не могат дълбоко да ги почувствуват и разберат... Тогава как да успеем?...

Младежът дълбоко въздъхна.

— Много добре ви разбирам, другарю полковник — каза той. — Но и вие много добре знаете моите по-далечни цели... Ако се отдалеча от моите наблюдения, никога няма да напиша книгите, които поне засега са цел на живота ми...

— Над всички лични цели е нашият дълг — отвърна полковникът.

За пръв път те се разделиха, без да се разберат. И трябваше да минат цели шест месеца, преди той отново да влезе в кабинета на

полковника...

— Другарю полковник, ще дойда при вас на работа — каза той кратко. — Но поне в началото на оперативна, а не на следствена работа. Не мога да разследвам дела, които по принцип не познавам...

— Упорит си като магаре! — каза полковникът. — Добре, да бъде твоето, макар че там, където те каним, имаме много по-голяма нужда от теб...

И, разбира се, отново се повтори старата история. Неговите началници бяха доволни от него, но той не беше. Той смътно чувствуваше, че е загубил основната насока на живота си. Това, което беше предмет и съдържание на книгата му, все повече се отдалечаваше от него, все повече изстиваше в мислите му. В края на първата година той сериозно се стресна. Сега всичкото си свободно време отново прекарваше в следствените стаи на своите бивши колеги или във възпитателните домове. Бележниците нарастваха след всеки изминат месец, но с книгата не напредваше. Дебелата папка с ръкописа все тъй си стоеше заключена в едно от чекмеджетата на бюрото му. Когато беше зает с работа, не мислеше за нея, но в спокойните нощни часове тя се изправяше като човек сред стаята му, втренчено го гледаше с изпълнени с укор очи. Младият човек не беше щастлив.

През вечерта на тези събития той беше в един от възпитателните домове. Възпитаниците даваха концерт. Той седеше на първия ред и гледаше с ненаситно любопитство детските лица. Едно време му се струваше, че все пак мъничко ги познава. Сега усещаше, че истината се е отдалечила от него. Малко чужди му бяха те в тоя момент и той смътно чувствуваше, че сега малко по-строго и студено ги съди, отколкото през времето, през което в това се състоеше неговото служебно задължение. А може би децата си бяха все същите, може би той се беше променил...

Внезапно Донев усети, че някой стои на страничната врата и му прави знаци с ръка. Той се обърна — беше един от неговите колеги. Като се старееше да не направи никакъв шум, Донев на пръсти се измъкна из тясното помещение.

— Веднага трябва да отидеш на съвещание при генерала — каза тихо младият човек. — Може би вече те чакат...

— По това време? — попита той учудено, докато гледаше часовника си.

Наистина наближаваше десет часът. Възпитателите бяха прекалили малко с културните занимания.

— Сигурно работата е спешна! — каза младият човек. — Изпратиха ме с кола.

Донев едва доловимо въздъхна и се отправи към изхода. Портиерът го познаваше — само му кимна и извади от джоба си огромната връзка с ключове. Тежката врата се отвори със скърцане и той премина в другия свят.

Винаги е неприятно, когато един млад човек пристигне последен на съвещание със своите началници. Тогава, разбира се, единственият му шанс е, ако може, да мине незабелязан между другите.

Но тоя път това не беше възможно. Един генерал и двама полковници седяха в кожените фотьойли, пушеха и търпеливо чакаха. Между тримата генералът беше най-млад. Той не седеше зад бюрото си, а край кръглата малка масичка за гости, както винаги в скромно цивилно облекло. Светлото му приятно лице изглеждаше в тоя късен час доста уморено, но очите му бяха живи и будни. Той ръководеше най-важния клон на министерството и го ръководеше отскоро. Естествено, това изискваше голямо напрежение на силите, но генералът беше все още много млад, имаше хубава спортна закалка и беше уверен в себе си, че ще издържи.

Най-сетне вратата се отвори, майор Донеv влезе в кабинета. Генералът веднага забеляза лекото учудване в погледа му. Навярно младият човек бе очаквал да види много повече хора събрани тук, а изведнъж се оказваше в съвсем малка компания.

— Влез, Донеv — каза дружелюбно генералът. — Влез и седни...

— Другарю генерал — започна Донеv от прага, — моля да ме извините, но...

— Добре, добре! — усмихна се генералът. — Разбрах откъде идваш.

Майор Донеv седна в най-далечното кресло.

— Тук седни! — посочи му едно от най-близките кресла генералът. — Всъщност тая работа не те ли раздвоява?

Полковник Несторов многозначително се усмихна. Полковник Маринов не знаеше нищо за увлеченията на младия майор, затова побърза да извади бележника си. И генералът погледна своя часовник.

— Можем да почнем...

Той се замисли за момент и продължи.

— Обсъждането, което ще направим тая вечер, е строго секретно. Нуждата налага поне в тоя стадий на нашата работа за нея да знаят колкото е възможно по-малко хора... Искам да ви кажа, че нашето събиране се дължи на едно извънредно и неприятно събитие... Тая вечер във френски териториални води на открито море — по-точно между бреговете на Франция и Алжир, е бил спрян и претърсен от френски военни кораби нашият товарен кораб „Хемус“... От всяка гледна точка тоя инцидент е неприятен. Преди всичко това е много сериозно нарушение на законите на мореплаването... И второ, което особено засяга нас, това претърсване на кораба не е без обективен повод. По всичко личи, че френските военни кораби са търсели в трюмовете на „Хемус“ скрито оръжие, което те са предполагали, че по някакъв начин ще попадне в Алжир... Наше право е да превозваме оръжие до всяко пристанище на свободна страна, която би желала да го получи. Нищо не дава право на френските военни кораби да претърсват товарните кораби на една свободна и независима страна, по какъвто и да е повод. А ще ви кажа освен това, че една българска фирма наистина се готви да достави оръжие на алжирската армия. Ако питате мен — това е една чудесна инициатива. Ние никога не сме крили нашата солидарност с борбата на поробените колониални народи и нашето желание да ги подпомогнем в тая борба. В момента един български кораб пътува натоварен с оръжие за едно мароканско пристанище и нека се надяваме, че ще стигне там безпрепятствено...

Генералът помълча за миг, после продължи.

— Полковник Маринов ще ви изясни обстоятелствата, при които се е извършила тая доставка... Моля ви да си водите бележки и да зададете всички въпроси, които ще ви бъдат необходими, за да си изясните работата.

Полковник Маринов сложи очилата си и се наведе над своя бележник.

— Да почнем отначало! — каза той. — Доставката на оръжието се извършва от „Универ“... Предполагам, че не сте чули името на тая фирма, защото нейната дейност е доста секретна. Тя работи самостоятелно, но по финансова и отчетна линия представлява нещо като филиал на „Софекспорт“. Директор на фирмата е генерал Стефан Измирски, според мен, много сериозен и подходящ за тая работа човек. Може би някой от вас ще каже, че не познава такъв генерал. Няма да

споря, може би титлата да му е била присвоена, за да се увеличи неговият авторитет пред хората, с които трябва да преговаря. Но надявам се, че го познавате?

— Аз не го познавам — обади се Донев.

— Скоро ще имаш този случай — погледна го през очилата Маринов. — Няма да скучаеш с него, той е човек с интересна биография, много опитен специалист и за разлика от други наши специалисти говори отлично френски и немски...

Полковник Маринов преметна един лист от бележника си и продължи:

— За преговори по доставката на оръжие у нас дойде пратеник на Временното революционно правителство на Алжир на име Халил бен Салал. Тук той се срещна с Измирски, с когото води преговорите. В течение на тия преговори е бил и директорът на „Софекспорт“ Генчев, тъй като доставката не се ограничаваше само с оръжие. Договорът за доставката бе подписан след едноседмични преговори. Бен Салал изпита лично на полигона на Инженерния отдел оръжието и остана много доволен. Един чувствителен аванс, платен в долари, бе внесен в една швейцарска банка на името на „Универ“. Останалата част от сумата ще бъде изплатена, след като нашият кораб достави оръжието в Танжер. След като приключи всички сделки, Бен Салал си замина.

Полковник Маринов прехвърли няколко листа на бележника си, погледна генерала и продължи:

— Вие се досещате, че без нас „Универ“ не би могъл да се справи с толкова трудна задача. Цялата операция трябваше да се запази в пълна тайна, иначе всичко можеше да отиде по дяволите. Трябва да ви кажа, че дори за нашия безукорен апарат това мероприятие се оказва извънредно трудно. Разработихме две операции, които назовахме условно „Лък“ и „Стрела“. Операцията „Лък“ беше всъщност заблуждаваща операция. За нея знаеха всички цивилни лица. Според тая операция, оръжието трябваше да бъде натоварено на „Хемус“ и по документи да пътува за Гвинея с товар от заводски инсталации. Отбиването на кораба в Танжер и стоварването на оръжието трябваше да се проведе, според „Лък“, строго секретно. Що се отнася до операцията „Стрела“, както сами се досещате, тя бе една строго ведомствена операция, проведена при абсолютна тайна. Освен нашите

хора само Кендеров, капитанът на „Хемус“, знаеше в какво се състои играта. Още докато товарехме „Хемус“, разбрахме, че замислянето на втората операция не е била празна работа. Във Варна внезапно пристигна едно от аташетата на френската легация — Жан Реймон, заедно с шофьора си. Шофьорът, на име Кловицки, е бил забелязан на няколко пъти да се върти из пристанището и да оглежда „Хемус“. За нас това беше първият сигнал да удвоим и утроим вниманието си.

Полковникът се усмихна на някакъв свой спомен и продължи:

— Цялото оръжие беше стоварено в едно от нашите малки пристанища и натоварено на кораба „Родоп“ само от чинове на министерството. Колкото и да ни беше неприятно, но превърнахме нашите момчета на докери, и то при условия, при които никакъв истински докер не би се заловил да работи. Пръв тръгна „Хемус“, на известно разстояние след него пътуваше „Родоп“. Двата кораба бяха във връзка помежду си и с нас. Първата част на пътуването мина без никакви инциденти, ако не се смята една малка авария в кормилната част на „Родоп“. Но „Хемус“ го изчака и продължи пътя си. Неговата задача беше, ако бъде спрял от френски военни кораби, да направи всичко възможно, за да ги забави и забърка. Едва тая вечер узнахме, че Кендеров се е справил много добре със задачата си. Сега ние чакаме всеки момент радиograma от „Родоп“, че корабът е пристигнал. Изглежда че освен диверсионната операция в това ще ги подпомогне и благоприятното време...

Полковник Маринов затвори бележника си и се облегна назад.

— Това е в най-общи черти положението — каза генералът. — Мисля, че се досетихте каква е целта на нашето събиране. Както и човек да тълкува събитията — не може да не стигне до една натрапчива мисъл: извършено е издайничество. Каквото и да мисли — трудно може да обясни интереса на френската легация към „Хемус“... Но да кажем, че това е една случайност, едно регулярно събиране на шпионски сведения. Но случайно ли е спирането на „Хемус“?... Да, именно на „Хемус“!... Трябва най-напред по това да помислим... Но имате ли някакви въпроси?

— Естествено, преди всичко нас ни интересува пълният списък на хората, които са знаели за операцията „Лък“ — каза полковник Несторов.

— Ще ви отговоря веднага, защото клетвените им декларации са в тази папка! — отвърна Маринов и показа синята папка, върху която бе опрял бележника си. — За операцията „Лък“ знаеха преди всичко известен брой наши хора. Струва ми се излишно да ги изброявам, защото, според мен, трябва да изключим от тая страна дори случаен провал. Същите хора знаеха и за операцията „Стрела“, а както виждате, тя и до тоя момент остана в тайна. По-нататък!... За двете операции знаеше капитан Кендеров, но и той трябва да бъде изваден от сметката. Без него в никакъв случай не би могла да се проведе операцията „Стрела“. Сега остават още четирима — директорът на „Софекспорт“ Генчев, директорът на „Универ“ Измирски, началникът на Инженерния отдел подполковник Дорев и Бен Салал...

— Бен Салал? — трепна майор Донеv. — За какво е било нужно?

— Според нас, никак не беше нужно — каза Маринов леко намръщен. — Но Бен Салал изрично настоя... Той твърдеше, че не може в никакъв случай да осигури безпрепятственото влизане на кораба в Танжер, ако не знае името му и приблизителния ден на неговото пристигане.

— Хм! — измънка неволно полковник Несторов.

— Ето това е положението! — каза полковник Маринов. — На пръв поглед не би могло да се хвърли никому съмнение — дори на Бен Салал... Но фактическото положение, както виждате, е съвсем друго...

— А може би французите имат някаква агентура във Варна — каза полковник Несторов. — Представете си, че екипажът е усетил какво се товари на кораба... Навярно при товаренето на „Хемус“ са били взети някои охранителни мерки и това би могло да се тълкува всякак...

— Имал съм предвид и това — отвърна Маринов. — Да, наистина ние взехме подчертано охранителни мерки — това беше и една от целите на диверсията. Но от едно съмнение до една увереност, че се товари именно оръжие, и то оръжие за Алжир, има разлика от небето до земята. Иначе, разбира се, може да се допусне, че някой от екипажа е издрънкарал нещо в кръчмата и то да е стигнало до ушите на евентуална агентура. Но тая вероятност се свежда почти до нищо от следния факт — товаренето на „Хемус“ продължи само три дни, а Реймон пристигна във Варна още сутринта на първия ден... Изобщо

трудно мога да си представя, че французите ще се решат на такава крайна мярка, ако не са имали категорични и достоверни сведения...

— Логично е! — кимна Несторов.

— Аз имам няколко въпроса! — обади се Донеv. — Първият от тях е — по чия инициатива стана доставката?... Ние ли им предложихме оръжие или те поискаха от нас?

— Алжирската народноосвободителна армия има специална секретна организация, която се занимава само с това — да доставя оръжие — отвърна Маринов. — Тя си доставя оръжие от цял свят, по каквито пътища намери. Това разбрах лично от Бен Салал... Но първият сондаж към нас е бил неофициален или да го наречем — случаен. Министерството на външната търговия изпрати на изложението в Брюксел като свой експерт Измирски. На връщане той се отбил в Париж... Там Измирски се срещнал със свои стари алжирски приятели от международната бригада в Испания... Те именно го помолили да уведоми нашите власти, че алжирците са готови да купят всякакво количество оръжие, стига то да бъде доставено в някоя неутрална страна. След връщането си в България Измирски направил обстоен доклад, който тогава попадна и в моите ръце. Трябва да ви кажа, че доста дълго време никой не му обърна внимание или пък може би политическият момент не е бил удобен за такава сделка...

— Кой е осъществил първата връзка с Бен Салал? — запита Донеv.

— Измирски беше изпратен в Париж да се срещне отново със своите стари приятели... Указанието беше изрично — ще се преговаря само с достатъчно сериозен и оторизиран пратеник на Временното правителство, който ще ни представи пълномощно... Измирски се върна без определен отговор, но два месеца по-късно пристигна Бен Салал.

— Тъй! — кимна Донеv. — А можахте ли да проверите по някакъв начин дали пълномощното на Бен Салал е редовно?

— Ние имаме пълна гаранция само за лицето, което ни го изпрати. Бен Салал ни каза името му и ние проверихме по политическа линия — отвърна Маринов. — Според мен, няма съмнение, че Бен Салал е пратеник на Временното алжирско правителство. Един провокатор не би могъл да внесе такава голяма гаранционна сума.

— И един последен въпрос имам — каза Донеv. — Тая доставка последна ли ще бъде?... Имате ли някаква връзка с Бен Салал?

Маринов погледна предпазливо към генерала.

— Доставката не е последна, разбира се — отвърна генералът. — Но пряка връзка с Бен Салал нямаме... Той ни каза, че от известно време живее в нелегална квартира. Маринов се е уговорил с него при нужда да му изпраща условни писма на пост ресторант в Бон. Разбира се, и името, до което ще се изпращат писмата, е фалшиво. Инициативата за всякакви по-нататъшни връзки с алжирците по начало трябваше да си остане тяхна...

Настана кратко мълчание.

— Каква е гаранцията, че алжирците ще внесат остатъка от дължимата сума? — запита Донеv.

Генералът се усмихна.

— Бен Салал е предлагал известна гаранция, но ние се отказахме. Това му е направило много силно впечатление... В края на краищата ние сме сигурни, че алжирската революция рано или късно ще победи... Вярвате ли, че една свободна и независима страна ще забрави ръката, която ѝ е била протегната в най-трудното за нея време?

— Отлично! — възкликна против волята си Донеv.

Генералът отново се усмихна.

— Засега за нас най-важното е транспортът да пристигне в Танжер — каза той. — Последиците от това могат да бъдат наистина исторически...

— Аз имам още един въпрос — обади се Несторов. — Имате ли някакви сведения за престоя на Бен Салал в България?... Знаете ли къде е ходил, с кого се е срещал?

— Не е бил под наблюдение — отвърна Маринов. — Нямахме морално право да поставим под наблюдение човек, който идва тук като представител на едно революционно правителство... Но някакви допълнителни сведения навярно ще могат да се съберат...

Настана нова, по-дълга пауза. Хората усилено размисляха.

— Имате ли повече въпроси? — запита генералът.

— Засега нямаме — каза Несторов.

— Добре! — кимна генералът. — Тогава бих желал да чуя вашите мнения... И главно вашите препоръки... Имаш думата, Несторов.

Полковникът помълча около половин минута. Лицето му явно подсказваше колко е затруднен.

— Всички факти говорят, че наистина е извършено предателство — каза той най-сетне. — Или по-точно издайничество, защото допускам и малката възможност престъплението да е извършено неволно... Какво бих могъл да препоръчам?... Това е, според мен, най-трудното... Но ако разсъждаваме трезво — елементарната предпазливост изисква тримата българи, които знаят за операцията „Лък“ — именно Генчев, Измирски и Дорев — да бъдат временно изолирани от всякаква бъдеща работа от този род...

— Твоето мнение, Донеv?

— Другарю генерал, и според мен, има издайничество — отвърна твърдо младият човек. — Но далече не съм убеден, че то засяга именно тая четворка, за която тук стана дума... Дори машинописката, която е писала договора, или счетоводителят, който е изработвал спецификациите, колкото и услови да са били те по названия, в края на краищата би могъл да стигне по някакви пътища до верни заключения. На този въпрос може да се отговори по-точно, ако се знаят докрай всички подробности, при които са протекли преговорите.

— Това е вярно! — кимна генералът.

— Представете си един оръжейник в инженерния отдел... Бен Салал сам изпробва оръжието... А ако по някакъв начин оръжейникът научи, че Бен Салал е алжирец?... Толкова трудно ли е, като съпостави тия два факта, да стигне до правилния извод?... По-нататък наблюдението на „Хемус“ и обискирването му на открито море могат да бъдат просто елементи на една тяхна разработка...

Генералът съчувствено поклати глава.

— Разбира се, напълно възможно е и някой от четиримата да е виновен — волно или неволно — продължи Донеv. — Дори по простата логика това е много по-вероятно... За мен най-умното, което можем да направим сега, е да извикаме Бен Салал в България... Аз съм дълбоко убеден, че именно в него е ключът на загадката — независимо от това дали сам той е невинен или виновен...

Генералът стана от мястото си, мина мълчаливо през кабинета и се изправи до прозореца. Той постоя там с напрегнато лице, после отново се върна на мястото си.

— Това, което предлага Несторов, може би е разумно, но е неосъществимо — каза той. — Става дума за трима държавни служители на отговорна работа. Ние нито сме ги назначили, нито можем по някакъв начин да разширяваме или да ограничаваме тяхната дейност. Ние дори не можем да ги поставим под наблюдение. Както знаете, за това трябва да се иска разрешение от ЦК...

— Именно това беше мисълта ми — обади се Несторов.

— Според мен, нямаме право да поставяме пред ЦК такова искане. Става дума за далечни и с нищо не мотивирани подозрения. И при това Донев е съвсем прав, като допуска издайничеството да е извършено при някое от междинните звена. Аз приемам напълно предложението да се извика отново Бен Салал в България. Това непременно ще хвърли някаква светлина върху аферата. Но преди още да дойде Бен Салал, всички факти трябва да бъдат основно прегледани и преоценени.

Генералът помълча за миг.

— Преди още да се съберем, аз размених мисли с нашия министър и ние решихме да възложим тая задача на Несторов и Донев. Полковник Маринов е зает сега с друга задача, а както виждате, нещата вече излизат от неговия ресор. Обърнете внимание — засега ще разчитаме само на вас двамата. Несторов ще има общото ръководство, с оперативната работа ще се занимава Донев. Има ли някакви възражения?

Възражения, естествено, не можеше да има. Беше необходим още четвърт час, за да се уточнят някои подробности, след това тримата напуснаха кабинета на генерала.

Донев живееше в много скромен едностаен апартамент близо до центъра на града. Той беше привързан към семейството си, беше свикнал с грижите на майка си, но естеството на неговата работа му наложи да се отдели. Не, не беше никак лесно за него — докато още му търсеха квартира — да носи по цял ден в сърцето си разтревожения поглед на своята майка. Като се пренесе в новия дом, той си отдъхна, но в същото време прибави към живота си грижи, на които не бе свикнал.

Преди всичко икономиса част от сутрешната гимнастика. Неговата главна гимнастика сега беше разтребването на стаята. По липса на по-добри възможности вареше сам кафето си и го изпиваше с няколко маслени бисквити. Но както трябваше да се очаква, тая сутрин кафето му прекипя. Пък се беше събрал и доста много боклук за изнасяне. Въпреки всички допълнителни грижи точно в седем и половина Донев пристигна в кабинета си. Полковник Несторов бе един от най-ранобудните служители в министерството и колкото и да се стараеше, Донев досега нито веднъж не го бе преварил на работното място. Когато влезе в кабинета си, телефонът му вече усилено звънеше. Младият човек направи един почти момчешки скок и енергично грабна слушалката. В ушите му веднага бръмна гласът на неговия шеф:

— Ти ли си, Донев?... Ама пък липса на темперамент!... Има цял час как те очаквам!

— Ей сега идвам! — измънка засрамен младият човек.

И наистина той стигна едва ли не с три крачки до кабинета му. Само един поглед му беше достатъчен да разбере, че полковникът е заспал много по-късно от него и е сънувал много по-тежки сънища.

— Седни, седни! — проговори той с омекотен глас. — И не се сърди на такъв стар караконджул като мене...

Донев се отпусна на своя обичаен стол.

— Работата е такава, че наистина нямаме никакво време за губене — започна полковникът. — И не трябва да разчитаме само на идването на Бен Салал... Каквото и да мислим, той е всъщност оная величина, която трудно можем да премерим на какъвто и да е кантар...

— Имах предвид, другарю полковник, че той най-много знае...

— Естествено!... Но дали най-много ще каже?... А представи си, че провалът е дошъл от негова страна — волно или неволно. Тогава всяка негова информация може да се превърне в опасна дезинформация...

— Ще зависи от нашата бдителност...

— Не мисли, че съм против това да извикаме Бен Салал. Без него наистина не можем да направим никаква сериозна крачка. Аз само те предупреждавам да бъдеш спрямо него критичен и внимателен. В края на краищата тоя изричен интерес към името на кораба и към точната дата на рейса му е доста съмнителен.

— И това е вярно! — съгласи се Донев.

— Разбира се, по-вероятното е Бен Салал да бъде един сериозен човек. Както разбрах, той е виден функционер на Алжирския фронт, и то на един от най-невралгичните сектори. Биха ли го държали на тоя пост, ако работата му е търпяла и други провали?

— Точно тъй! — кимна охотно младежът.

Полковникът го погледна подозрително.

— И все пак не забравяй, че това е революция, а не държава. Те нямат ни секретни служби, ни шифри, ни кодове. Там всичко върви главно по линията на личната довереност. А тука всеки може да сбърка. Не мога да си представя, че една могъща държава като Франция, която харчи милиарди за защита на своите колониални интереси в Алжир, няма да похарчи милиони за информация и шпионаж. Не е изключено в техните редове да има много сериозна агентура... Ще трябва наистина да внимаваме в нашите разговори с Бен Салал — колкото и той да е чист — да не би да включим и тая агентура в нашата обща работа.

Донев неволно се усмихна.

— Само това ни липсваше! — каза той. — Аз имах съвсем друго нещо предвид.

— А именно?

— За мен главното е самата личност на Бен Салал. Според мен, човек като него, който всеки ден се движи на косъм от смъртта, не може да няма силно изострено чувство към хората, стигащо понякога до инстинкт... Аз мислех преди всичко, че ще ни бъде крайно полезно, ако го разпитаме подробно за неговите срещи и разговори в България...

— Да!... Разбира се! — поклати бързо глава полковникът. — Но понеже не е тук, трябва да почнем с нашата домашна работа. Не трябва да забравяме, че първият сигнал за предателството се явява именно у нас. Това е бързото появяване на Реймон и Кловицки на Варненското пристанище. От друга страна, тая задача е много трудна, тъй като по начало към всеки един от тримата българи, за които снощи стана дума, трябва да се отнасяме като към съвсем обикновени и почтени граждани.

Донев едва забележимо се усмихна.

— Тъй е, тъй е! — вдигна пръст полковникът. — Известно подозрение всеки може да предизвика, но докато подозрението не бъде доказано или подкрепено от сериозни улики — той си остава за нас гражданин като всеки друг.

— Но аз по това не споря! — обади се Донев обидено.

— Тогава защо се подсмиваш?

— Защото снощи друго предлагаште...

— Предлагал съм!... И ето — за това сега се критикувам! Тая сутрин много мислих каква форма на контакт да създадем. Ами те нямат секретна служба, макар по същина да извършват редица секретни сделки. Аз запитах Маринов по тоя въпрос — мънкали, че нямат щат. Добре, нека те открият службата, пък една или две щатни бройки ние ще им дадем...

Донев веднага оцени огромните предимства, които една такава форма на работа би донесла поне лично на него.

— Това е най-умното, което измислихме днес! — каза той доволен.

Полковникът се облегна на стола си.

— А до това време, за да не сучаеш, прегледай тия папки... Това е май всичко, което имаме...

Донев ги попрехвърли още в кабинета на шефа си. Главните материали бяха служебните и партийни досиета на Генчев, Измирски и

Дорев.

— И тримата ли са в София? — запита Донев.

— Не!... Забравих да ти кажа, че Измирски е в Швейцария...

Донев го погледна учудено.

— В Швейцария ли?

— Да, в Цюрих... Заминал е там служебно във връзка с някаква сделка.

— Хубава работа! — измърмори Донев и напусна кабинета на шефа си с умърлушено лице...

Това го накара да прегледа най-напред досието на фалшивия генерал. Когато затвори и последната страничка, спокойствието му отново се бе възстановило. Не, наистина не беше лоша биография, откъдето и да я погледнеш човек. Бащата на Измирски беше известен провинциален адвокат, виден член на партията. През 1925 година той е бил зверски убит, бандитите се гаврели с трупа му на централния градски площад. Все пак момчето успяло да завърши гимназия, но университетът се оказал затворен за него. С помощта на чичо си и на майка си заминал за Париж, където успял да завърши химия. Още като студент станал член на Френската комунистическа партия и бил деен активист. След завършването на висшето си образование постъпил в завод за синтетичен каучук в Руан. Когато започнала Испанската гражданска война, Измирски заминал като доброволец и активно участвувал в бойните действия на Каталонския фронт. След разгрома успял отново да се прехвърли във Франция, където в продължение на осем месеца лежал в концлагер. Благодарение застъпничеството на бившите си господари бил освободен и отново постъпил на работа в завода. В 1940 година, след поражението на Франция, успял да се завърне в България въпреки настояването на германците да остане на работа в завода. През цялото време до освобождението Измирски поддържал тесни връзки с партийните среди. Веднага след Девети септември бил две години политически офицер с чин подполковник, след това по свое желание преминал на цивилна работа. Пет години Измирски бил директор на каучуков завод. Документите съвсем ясно свидетелствуваха, че благодарение крайно лошите хигиенични условия в завода той заболял от хроничен нефрит и бил пенсиониран в началото на 1953 година. Постепенно здравето му се възстановило и

често е бил използван като хоноруван експерт и специалист във външната търговия с каучукови изделия.

Много по-кратка, но не по-малко силна беше и втората биография на инженер Дорев. След разгрома на Септемврийското въстание, почти момче, той успял да избяга в Югославия, след това в Белгия. Там с голям труд завършил най-напред средното, а след това висшето си образование. След завладяването на Белгия от германците активно се включил в Съпротивителното движение като член на Белгийската комунистическа партия. По време на една немска хайка бил арестуван, но успял да укрие своето участие в съпротивата. Все пак това го отървало от куршума, но не и от концлагера. След тригодишно мъченическо прекарване в „Бухенвалд“ той бил освободен и успял да се върне в България. Четири години Дорев бил на активна военна служба в инженерните войски, след това поради разклатеното си здраве, бил преместен в Инженерния отдел.

И в третата биография нямаше нищо съмнително. Генчев беше син на един от най-видните дейци на партията през смутната 1925

година, загинал след упорито сражение с войската и полицията в един от крайните софийски квартали. Бил член на маркс-ленинските кръжоци до преврата през 1934 година. След това не членувал в партията, но партийните му поръчители доказваха, че през цялото време е имал прогресивно държание. След освобождението бил приет за партийен член. Благодарение на специалното си образование той заемал постепенно все по-високи постове, докато стигне длъжността главен директор на Софекспорт.

По принцип Донеv не вярваше много на досиета и ги приемаше само като най-обща информация. Никакви сухи факти не можеха да подсказват истинския живот и истинските мисли на хората. И трите биографии издаваха съвсем достойни хора. Но Донеv знаеше от печалния опит, че и в най-героичните прояви може да се крие някакво падение, както и падението носи понякога в себе си героизъм. Все пак той си взе някои бележки и премина нататък. Едно внезапно откритие го накара да се замисли. Секретната политическа бележка, която гарантираше за Бен Салал, го препоръчаше като виден функционер на Алжирския фронт. Но в имената имаше съществена разлика. В политическата бележка той бе наречен Ханибал Хамидиен, докато в пълномощното на Временното алжирско правителство, което бе приложено към документите, името бе друго — Халил Хамидиен бен Салал. По-нататък Донеv откри още един документ, който удостоверяваше, че в Бон до края на миналата година наистина е имало преподавател по арабски езици на име Ханибал Хамидиен, но навярно е бил принуден или сам е напуснал катедрата. От последния документ му стана ясно, че хората в министерството са забелязали разликата в имената и са поискали справка. До какъв извод са стигнали — от документите не личеше.

Донеv позвъни на полковник Маринов и веднага отиде при него. Както очакваше, разликата в имената наистина е била забелязана в министерството.

— Лично аз говорих с него по този въпрос — каза Маринов. — Разбира се, Бен Салал не знаеше, че ние сме поискали политическа справка за него. Аз просто го попитах какво общо има с Ханибал Хамидиен, професор в Бонския университет. Той не се изненада от този въпрос, само се усмихна и доста търпеливо и логично обясни как стои работата. Името, с което живее и работи в Европа от години напред —

преди още да е била започнала борбата, — е Ханибал Хамидиен. Името, с което по понятни причини участва в алжирския фронт, е Халил бен Салал. Пълномощното той получил по куриер. Името Хамидиен навярно е било прибавено към алжирското му за известна достоверност, че става дума за едно и също лице.

— Но паспортът му е издаден на името на Халил Хамидиен! — каза Донеv. — Това е нещо друго!

— Разбира се, и аз му зададох тоя въпрос... Той отново се усмихна, бръкна в чантата си и извади оттам още три паспорта. Единият от тях, изглежда автентичният, беше на името на Ханибал Хамидиен. Вторият и третият бяха на съвсем различни имена — едното гръцко, другото, струва ми се, италианско... Бен Салал обясни, че особената секретност на неговата работа го принуждава много често да пътува под фалшиви имена. Той приел името Халил Хамидиен, за да съответствува то на неговото пълномощно.

— Да, наистина логично и правдоподобно — измърмори Донеv.

Той се върна в кабинета си и отново се зарови в документите. Към четири часа му позвъни Несторов.

— Слушай, свободен ли си довечера? — запита той.

Младият човек усети скритото вълнение в гласа му.

— За вас — винаги...

— Добре!... Тогава ще изпием бутилка бяло вино в „червения салон“ на България...

— По какъв повод, другарю полковник?

— Поводът е отличен... Операция „Стрела“ е постигнала напълно целта си...

Вечерта те наистина отидоха в „червения салон“. Полковник Несторов беше все още възбуден от новината, макар да не знаеше никакви съществени подробности. Общо взето, времето било благоприятно за кораба — с не особено добра видимост. Имало спънки при приемането на кораба в пристанището, но Несторов не знаеше точно какви са били. В замяна на това пък разтоварянето започнало веднага, и то с голяма бързина. Изглежда, че камионите с оръжие и муниции незабавно заминавали за Алжир.

— Да ти кажа право, до последния миг съм се плашил — каза Несторов. — Все си мислех, че ще се случи някаква беля...

— Плашил е съвсем слаба дума, другарю полковник! — поклати глава младият човек. — Аз бях почти сигурен, че ще ги хванат.

— Защо? — вдигна вежди Несторов. — Играта беше проведена отлично отначало докрай...

— И все пак...

— Какво — все пак?

— Очевидно французите са повярвали на донесението, щом са се решили да обискират „Хемус“... Нима е толкова трудно да се сетят, че операцията би могла да бъде дублирана?

— Ти забравяш, че обискът е бил извършен от военни — каза Несторов. — Те не размишляват, те получават заповед и добросъвестно я изпълняват. А докато предадат съобщението за резултата от обиска и докато получат нови инструкции — минало е достатъчно време.

— Това е тъй — съгласи се Донеv. — И все пак техните служби би трябвало да се сетят за всичко това предварително... Или много са ни подценили, или слабо работят...

— Всичко това е в наша полза! — кимна радостно Несторов. — И именно за това ще изпия с особено удоволствие бутилката...

Червеният салон беше съвсем празен. Трима келнери бяха седнали на сервизната маса и с голямо увлечение попълваха фишове на спортното „тото“. Единият от тях напусна мястото си и учтиво се наведе над главите им. Донеv си поръча бульон.

— Бульон ли? — погледна го недоволно Несторов. — Не забравяй, че си на мои разноски.

— Защо?... Бульонът е хубаво нещо. И при това е хранителен.

Несторов се облегна назад, възбуденото му лице сякаш се просветли още повече.

— Няма по-хубав бульон от революцията — каза той. — И няма по-хранителен... Това е наистина най-чудесният бульон на света...

— Тъй е — усмихна се Донеv.

— Да, тъй е и все пак не го разбираш от дъно! — поклати глава Несторов. — За вас, младите, революцията е минало... А за нас е била всекидневие.

Той се замисли за миг, след това продължи.

— Не мога да си представя по-висша цел — не само за отделния човек или за отделната нация — но за цялото човечество. Не мога да

си представя човечество, в което всички революции са осъществени... За мен това е една безсмислица.

— Трябва да ви кажа, че и за мен! — съгласи се охотно младият човек.

— И в тоя смисъл виждаш ли каква хубава работа свършихме? — каза доволно Несторов. — Ние вляхме кръв в жилите на една национална революция. Много хубавичка, желязна кръв... Дума да не става — заслужаваме си тая вечер виното...

Но те успяха да пийнат първата чашка едва след като келнерите попълниха своите фишове.

На другата сутрин Донев отиде в Софекспорт. Старото неудобно здание се състоеше главно от стълбища и коридори, но в замяна на това стаичките бяха съвсем тесни, с далечни като небе опушени тавани. Дори в най-малките имаше по няколко бюра, между които човек можеше да се движи само по един начин — настрани. Беше чудно, че все пак някакви чужденци идваха тук и разговаряха за сделки. Младият човек разсъди, че те навярно печелят достатъчно добре, щом се подлагат на такива изпитания.

Разбира се, за директорския кабинет беше предвидено най-хубавото помещение. Една дебела секретарка, която явно не обичаше физическите усилия, му показва износения фотьойл.

— Малко ще почакате — каза тя.

Донев беше принуден да ѝ покаже служебната си карта и в едрата човешка маса се появи внезапна пъргавина. След малко тя се измъкна от кабинета на шефа си и каза благосклонно.

— Можете да влезете.

Директорът Генчев се оказа дребен, младолик човек на средна възраст със светло, енергично лице. Донев реши, че може да мине и за приятен, ако не се чувствуваше излишна самоувереност в жестовете му и нещо като белези на повишено самочувствие в начина, по който разговаряше.

— Да, получих вчера вашето писмо — започна той живо. — Кажете ми искрено, толкова ли е бърза тая работа?

— Да, наистина е бърза — отвърна учтиво Донев.

— Какво толкова им е припарило?

— Много се страхувам да не припари на вас! — все тъй учтиво, но малко твърдо отвърна младият човек.

Едва сега Генчев го погледна малко по-втренчено, русите му клепачи леко трепнаха.

— Още ли ни се мяркат призраци и видения? — запита той недоволно.

— Нима вие не знаете, че „Хемус“ е бил обискиран от френски военни кораби? — отвърна коварно Донев.

Генчев го погледна още по-втренчено.

— Не!... Наистина — не! — отвърна той сепнато. — И какво?

— Нищо...

— Как тъй нищо?... А оръжието?

— Кое оръжие? — запита невинно Донев.

— Как кое?... Оръжието, което натоварихме за Алжир.

Донев престорено въздъхна.

— Другарю Генчев, вие сте подписали клетвена декларация, че с никого няма да говорите по тоя въпрос.

— Но не и с вас — отвърна Генчев, леко объркан.

— А вие откъде ме познавате?... Дори не проверихте служебната ми карта?

Но Генчев бързо се съвзе.

— Значи оръжието е конфискувано? — попита той и Донев беше готов да се закълне, че в гласа му прозвуча истинска тревога.

— Не, не е конфискувано... То не е било на „Хемус“, а на друг кораб. И мога да ви кажа, че благополучно е пристигнало.

— О, слава богу! — възкликна искрено Генчев, но учудването не слизаше от лицето му. — И защо тая игра?...

— Мислех, че знаете — отвърна Донев. — Но изглежда другарите не са намерили за необходимо да ви кажат... И може би са имали право — не виждам тук да се пази някаква особена тайна.

Ударът беше добре премерен и падна точно на място. Генчев силно се намръщи.

— Това са детинщини! — каза той сухо. — Както разбирам — с вас може да говори... Да не смятате, че бих могъл да се разприкажа и другаде?...

— Не е само в приказките въпросът, другарю Генчев — отвърна Донев сериозно. — Кажете ми къде държите вие секретните документи във връзка със сделките?...

— Тук! — посочи Генчев бюрото си. — Здравно заключени в чекмеджето...

— Доста лекомислено, наистина. Тая ключалка може да се отвори с обикновена клечка за зъби... Знаете ли какво ще стане с вас,

ако се окаже, че липсва някой от тия документи?... Тогава и дяволът не може да ви помогне...

— Как тъй ще липсва? — намръщи се отново директорът. — Вие мислите, че някой може да дойде нощем и да ми бърка по чекмеджетата?... Такива работи стават само в лошите криминални филми.

— Не, бъдете сигурен, че не само по филмите — каза Донев. — А кой изготвя секретните документи?

— Моята секретарка...

— Тя не е доверено лице... И да направи някоя неволна грешка — тя няма да отговаря... За всичко ще отговаряте вие... Трябва да ви кажа, че не само ние, но и правителството е много разтревожено от тоя внезапен и неочакван обиск на „Хемус“... Нарездането е да се вземат най-строги мерки за пълна секретност... Но досега у вас не са срещнали никакво съчувствие...

— Никога не съм бил против! — каза нервно Донев. — Но кажете ми къде да ви сложа?... У нас тука няма свободно дори едно кьоше...

— Ще трябва все пак да намерите една стая, другарю Генчев! — каза твърдо Донев. — Аз ще сложа там един хубав железен сейф. Вие ще ми давате срещу подпис всички секретни документи. Аз ще ги заключвам там, ще отговарям за тях, а вие ще можете да спите напълно спокойно...

И като се усмихна едва забележимо, добави.

— Впрочем както виждам, и без сейф сънят ви не е бил много лош...

Но Генчев сякаш не го чу, лицето му бе замислено и напрегнато.

— Да, да — наистина! — отвърна той бързо. — От съня си не се оплаквам... Но защо французите са обискирали „Хемус“?... Тая работа ми се вижда доста странна...

— Меко казано — допълни Донев.

— Но от къде на къде?

— Няма как да ги питаме — отвърна Донев. — Но наша грижа трябва да бъде да осигурим поне тук пълна секретност на всички бъдещи сделки...

— Да не говорим повече за това! — каза троснато Генчев. — Утре ще имате стая!...

— Тоя път ми харесвате — отвърна Донеv.

Но директорът сякаш отново не го чу. Изглежда че неприятните мисли го бяха наобиколили като оси и той вече не знаеше как да се запази от тях.

— Наистина много неприятно! — измърмори той най-сетне. — Както и да мисли човек — изглежда, че французите са дочули нещо... Имате ли някакви предположения?

— Най-далечни — отвърна внимателно Донеv. — Никак не е чудно французите да имат своя агентура в редовете на алжирското движение... И да са подразбрали нещичко...

Донеv ясно забеляза как облекчението мина като светло петно по разтревоженото лице на директора.

— Да, наистина — възкликна той. — Това е най-близо до ума...

— И във връзка с това кажете ми какви ви са впечатленията от Бен Салал? — запита Донеv. — Като какъв човек бихте го преценили?

Генчев не отговори веднага. По лицето му личеше, че усилено мисли.

— Какво да ви кажа? — отвърна той затруднен. — Може ли човек да ги разбере тия араби — те са съвсем друг тип хора. На вид хубав мъж — даже нещо пламенно има в него, особено в погледа му. Ако имаше брада — бих го оприличил на нашия Ботев...

— Тъй — кимна Донев.

— Но иначе хитър като видра... Надали досега някой друг чужд търговец ме е потил тъй с най-малката дреболия по договора и спецификациите... Трябва да ви кажа, че той е отличен познавач на оръжието. И много пестелив търговец, добре запознат с цените... През цялото време имах впечатлението, че харчи пари за доставките от джоба си.

— Това не са лоши референции — обади се Донев.

— Казвам ви истината...

— Би ли могъл да каже за него човек, че е... бърбърив или доверчив?...

— Не, напротив! — поклати глава Генчев. — По-скоро мълчалив и затворен. Но моите впечатления са доста ограничени, аз имах с него само няколко срещи...

— Имате ли представа в каква среда се е движил тук?

— Не, не мога да ви кажа...

— Изобщо нещо в неговото поведение или в сделките, което да ви се види съмнително?...

За миг леко колебание се появи в погледа на директора. Той помълча малко, после отвърна неохотно.

— Ще бъде пресилено да твърдя такова нещо... Например малко странна ми се видя тая негова поръчка за „кураре“...

— За отровата „кураре“? — попита Донев с леко притаен дъх.

— Вие сте прав — отвърна неохотно Генчев. — „Кураре“ е наистина много силна отрова... Попитах го за какъв дявол му е „кураре“ — да не би да иска да изтрови с нея френската армия?... Той ми отвърна, че от „кураре“ се изготвят упойки, нужни за операциите на ранени бойци... Имали начин да си приготвят тия упойки — липсвала им само суровината... Сигурно знаете, че освен оръжие ние им доставихме медикаменти, консерви, цигари и още някои дреболии...

— Да, знам — кимна младият човек.

— Разбира се, опитах се да отклоня поръчката... Аз съм търговец, готов съм да им доставя, ако поискат, и ангелски пера, но къде да им търся „кураре“?... Но Бен Салал постави твърдо въпроса като условие за осъществяването на цялата сделка... Нямахме как, разшетах се и наистина му доставих...

— Сериозно? — учуди се искрено Донеv. — А къде го намерихте?...

— Чрез един наш представител в Ливан... И да ви кажа — не струваше много скъпо — нещо към двеста долара...

— Какво количество?

— Десет флакончета... Лично аз получих това „кураре“ и му го предадох на ръка тука в тоя кабинет...

— И с това се изчерпаха неговите специални желания, така ли?

— И слава богу — кимна Генчев. — Всеки момент очаквах да ми поръча жив питон или опитомен тигър... Но ще пиете ли едно кафе?...

— Стига да не го купувате от магазина — каза Донеv усмихнат.

— За това можете да бъдете напълно спокоен... Ако не друго — поне мострите, които ми предлагат, са качествени...

Генчев стана живо от мястото си, мина в съседната стая и след малко се върна. По лицето му се познаваше, че пиенето на кафе е за него привилегировано удоволствие.

— За какво Измирски замина за Цюрих? — попита внезапно Донеv.

Директорът леко се намръщи.

— С две сериозни задачи — отвърна той без желание. — Преди всичко трябваше да проверим дали алжирците наистина ще внесат остатъка от сумата на наша сметка, както се бяхме договорили...

— Това можеше да провери и нашият търговски представител.

— Разбира се, че можеше — съгласи се веднага Генчев. — Но не се състоеше само в това работата. Ние сме в преговори да осъществим още една нова сделка с оръжие... Разбира се, не в такъв голям размер, както сделката с алжирците, но си заслужава трудът... В края на краищата защо ще палим само френската черга, нека разтревожим малко и някои други колониалисти...

— На кого ще доставите оръжие? — попита Донеv.

— А, да имате да вземате! — засмя се Генчев. — Аз се ловя веднъж на въдица, не два пъти...

Донев трябваше да се съгласи, че възражението му е правилно, но все пак каза:

— Та нали аз завеждам вашата секретна служба?... Как тъй ще пазите тайна от мене...

— Като получа заповед за назначението ви — тогава ще говорим...

— Поне осигурихте ли достатъчно секретност? — запита Донев. — Тоя път може направо да ви торпилират кораба някъде из Червеното море.

Генчев го погледна леко ококорен.

— Откъде знаете, че става дума за Червено море? — попита той смаяно.

— Както виждате, не е толкова трудно да се досеща човек — отвърна той вътрешно удовлетворен. — И затова трябва да си мери и най-малката дума...

— Излиза, че е тъй — отвърна Генчев замислен.

— Поне предупредихте ли Измирски да бъде по-предпазлив?

— Как да го предупредя? — каза Генчев понамръщен. — Него можеш ли да предупредиш?... Той знае повече от всички...

— Може наистина да знае, но в края на краищата вие отговаряте...

— Не, за това няма да отговарям! — каза твърдо Генчев. — Сделката е изцяло на „Универ“... Ще си преговаря лично Измирски в Цюрих — ние оттук само поехме задължението да му изпратим мострите...

— Как ще ги изпратите?

— Със самолет... И сигурно са ги изпратили вече...

Донев погледна с недоумение директора.

— Ако съм ви разбрал правилно — вие искате да изпратите със самолет мостри от оръжие в Цюрих, така ли?

— А как да ги изпратим — с подводница ли? — попита сърдито Генчев.

— Но това е идиотщина! — не по-малко сърдито възрази Донев. — Пратката може да бъде разкрита още на митницата...

— Търговските мостри не се преглеждат — отвърна Генчев. — И освен това на Запад търговията с оръжие с нещо, кажи-речи,

нормално... В края на краищата ние сме свободна държава, можем да пращаме мостри, на когото си искаме...

— Кой ще получи мострите — швейцарската фирма ли?

— Фирмата е италианска, в Швейцария има само свое представителство... По начало беше уговорено именно фирмата да получи мострите. След това не знам какво е ставало, но Измирски се обади по телефона да ги изпратим на негово име...

— И вие ги изпратихте?

— Това не мога да кажа със сигурност, но навярно са изпратени... С тая работа се занимава Инженерният отдел.

Донев се замисли.

— Всичко това ми се вижда безкрайно лекомислено — каза той намръщено. — Да ви кажа право — имах много по-добро мнение за Измирски...

Генчев стана нетърпеливо от мястото си.

— Съвсем напразно! — каза той нервно. — Според мен, Измирски не е никакъв търговец. Той е само една фасада и зад нея — нищо...

— „Нищо“ е силно казано! — отвърна Донев. — Той е живял близо петнайсет години в чужбина и познава много добре обстановката... И освен това доказано е, че има сериозни делови качества.

— С какво е доказано? — попита нетърпеливо Генчев.

— Като директор на каучуковия завод, той го е извадил от истински батак...

— Друго е да командуваш работници — каза пренебрежително Генчев. — А съвсем друго е да се занимаваш с международна търговия...

— Добре де, като е тъй — защо сте се съгласили да работите заедно с него?

— Защо съм се съгласил? — избухна внезапно Генчев. — Не съм се съгласил!... Но в края на краищата какво да правя?... Тая работа трябва да се върши!... Като няма друг изход — ще я върша с Измирски...

Вратата се отвори, в стаята влезе дебелата секретарка с двете кафета. Сега лицето ѝ бе много по-приветливо и като поднесе чашката

на Донеv, тя доста кокетно му се усмихна. Разговорът за миг прекъсна, двамата се заеха с кафето, което наистина се оказа превъзходно...

— Сигурен ли сте, че не сте забравили тук някое от флакончетата с „кураре“? — запита шеговито Донеv. — Няколко капки ще ви отърват само за миг от такъв заядлив събеседник като мене...

— Пропуснах! — въздъхна искрено Генчев. — Ако не друго, щях да се отърва поне от тъща си...

След четвърт час Донеv напусна кабинета на директора. Остатъкът на деня беше зает с организирането на секретната служба. Към четири часа движението на бюрата из коридорите и етажите взе такъв масов размер, че по едно време всичко се заприщи и работата съвсем спря. Донеv беше готов да се закълне, че такова объркване на служби и територии не е имало дори през време на Великото преселение на народите. Едва привечер той успя да отиде в министерството. Несторов беше в кабинета си.

— Прочети! — каза му късо полковникът.

Щом взе листа, Донеv разбра, че това е извадка от служебния бюлетин на БТА. Касаеше се за съобщение на Франс Прес от Рабат, в което без никакви коментари бе описано акостирането на „Родопа“. Корабът не бил приет веднага, а бил задържан на котва пред пристанището до настъпването на вечерта. През това време кеят и близките кантори били очистени от всички официални или неофициални представители на френската държава и от всички специалисти от френски произход. Докато траели тия „насилствени“ действия, един френски разрушител се появил пред пристанището, но не влязъл в марокански териториални води. Разтоварването на „Родопа“ се провело при абсолютна тайна.

Донеv остави листа върху бюрото на Несторов.

— Какво ще кажеш? — запита сериозно полковникът.

Донеv едва доловимо въздъхна.

— Ще кажа, че това до голяма степен обяснява защо Бен Салал е искал предварително името на кораба...

— Да... И по-точно?...

— Навярно това е било нужно, за да се осигури тайното акостиране на кораба и тайното му разтоваряне... Но в случая вместо „Хемус“ пристига „Родопа“... Това сериозно е объркало сметките на нашите приятели и е дало възможност дори на Франс Прес да разбере

горе-долу каква е истината. Аз съм сигурен, че с „Хемус“ те биха постъпили по някакъв друг начин, който по-ефикасно да гарантира тайната.

— Това е логично — кимна полковникът. — Но тогава излиза, че и мароканските власти са знаели името на „Хемус“...

— А, защо? — вдигна рамене Донеv. — Това не е нужно... И не допускам, че Бен Салал не е знаел риска, който това носи... Предполагам, че от тяхна страна тайната е била гарантирана... Достатъчно им е било да имат принципното съгласие на мароканското правителство за неизвестен кораб от неизвестен произход... Едва в последния момент те могат да им кажат — ето това е корабът...

— Всичко това са предположения — измърмори Несторов недоволно.

— Тъй е — съгласи се унило младият човек. — Но едно трябва да имате предвид, откъдето и да е дошло издайничеството... Алжирският фронт е безкрайно повече заинтересуван от всяка друга страна да получи безпрепятствено и сигурно пратката... Това е за тях въпрос на живот и на смърт... Не мога да си представя, че те не са обмислили до най-малки детайли всеки свой ход...

Докато Донеv се прибираще у дома си, той с искрена горчивина трябваше да си признае, че през изминалите два дни не се бе приближил нито с една стъпка до решаването на сложната задача. Облаците на съмнението ту се натрупваха по някой край на хоризонта, ту бързо се пръсваха, за да се покаже отново чисто небе.

Единственото му утешение в тоя момент беше, че е изминал само една мъничка част от дългия път.

На другия ден сутринта Донев отиде на новото си работно място. И все пак не беше толкова лесно да стигне до кабинета си — по коридора на няколко пъти го засякоха с недружелюбни погледи жертвите на Великото преселение. Нямаше какво да се прави — трябваше да го претърпи. Той се пхна в стаята си с облекчението на човек, който при проливен дъжд е открил сушинка под някой балкон.

Секретарката му бе заела вече мястото си зад своето миниатюрно бюро и пишеше нещо на машина.

— Охо, вече ви намериха и работа? — попита учудено младият човек.

— Бъдете спокоен, ще ни изкарат всичко през носа — отвърна момичето, без да сваля поглед от редовете.

— Обадете се в Инженерния отдел... Кажете им, че в девет часа ще бъда при подполковник Дорев... Много го моля да ме почака...

Инженерният отдел се оказа мрачно двуетажно здание, строено навярно в началото на века. Макар да бе ясен пролетен ден, тясното стълбище, без нито един прозорец, бе така тъмно, че Донев едва не обели носа си в някаква стена. Кабинетът на Дорев бе тесен и неуютен, прошарен с големи петна от спукан водопровод. Зад овехтялото бюро седеше възрастен на вид човек с нездрав цвят на лицето. Беше облечен в овехтели цивилни дрехи, дебел, зелен пуловер скриваше от очите мършавото му тяло. Когато Донев влезе, той, четеше вестник, наведен ниско над него, макар да носеше очила. Младият човек поздрави, Дорев изправи тесния си гръб и с привично движение смени очилата си с други, които лежах на бюрото. Зад техните силни лещи погледът му изглеждаше ясен, спокоен и студен.

— Седнете, млади човече! — каза подполковникът.

Гласът му беше изненадващ — необикновено плътен и властен за неговата нищожна пенсионерска външност. Донев веднага седна с чувството, че не би могъл да вземе никакво друго решение.

— Откога имаме секретна служба? — запита Дорев със същия властен, не търпящ възражение глас.

— От два дни — отвърна Донеv.

— Малко късно са се досетили — каза подполковникът и посочи с другите очила вестника, който лежеше на масата му.

Донеv много добре го разбра какво иска да каже. Във всички сутрешни вестници бе поместен протестът на българското правителство във връзка с обиска на българския кораб.

— Мисля, че сте напълно прав — кимна Донеv.

— Да ви кажа право, никак не съм учуден... Цялата работа с доставките се вършеше съвсем лаически...

— Е, не съвсем — каза спокойно Донеv. — Не ви ли прави впечатление, че оръжието не е заловено.

— Кое оръжие? — запита студено Дорев.

— Аз съм напълно в течение на работата — отвърна младият човек с лека усмивка. — Мога да ви покажа документи, че имам право да разговарям по този въпрос...

— Няма да споря за това, но ние сме Инженерен отдел и разполагаме с инженерни съоръжения — каза Дорев. — Впрочем дайте си документа.

Документът му бе подписан от Генчев и задължаваше всички подведомствени служби да му оказват пълно съдействие във връзка с неговите специални задачи. Дорев го прочете внимателно от първата до последната дума и отново му го подаде. Лицето му не изразяваше нищо.

— Стоката пристигна ли? — попита той късо.

— Да, пристигна — кимна младият човек.

— С друг кораб?

— Навярно с друг — също тъй пестеливо му отвърна Донеv.

— Басирам се, на каквото щете, че това не го е измислил Генчев. Надали има толкова ум в главата...

— Може би сте прав — отвърна Донеv с едва прикрита усмивка.

— Впрочем, не че е толкова загубен — каза намръщено Дорев. — Може би го бива да търгува с ютии и стругове... Но такава бърлива сврака не е за специални доставки... В себе си аз бях сигурен, че пратката ще пропадне...

— Значи сте прекален песимист... Ето че не пропадна...

— А как си обяснявате този обиск?... Ясно като бял ден е, че някой си е развързал езика...

— Хора като нас не бива да правят прибързани заключения — каза Донев. — А откъде знаете, че не си е развързал езика Бен Салал?

Нещо особено светна в погледа на подполковника.

— Да си избиеете тая мисъл от главата! — каза той сухо. — Даже през Съпротивата не съм виждал такъв умен и ловък конспиратор... Такива хора аз ги подушвам от километри. За мен той е революционер от голяма класа.

— Аз не съм го виждал — измърмори младият човек. — Но умен и ловък конспиратор може да бъде и един диверсант.

— Аз казах — революционер... Той е и революционер, млади човече...

— Интересно какво ви дава право да си съставяте такива категорични преценки.

— Моят нос! — каза сухо Дорев.

Но носът му не представляваше нищо особено. Беше един доста мек и увехнал нос.

— Но аз сериозно ви питам — каза Донев, като се мъчеше да скрие раздражението си.

Подполковникът изглежда усети това.

— Всъщност не парадирам с носа си! — каза той намръщено. — Но достатъчно е човек да го види с каква стръв заляга зад...

Той едва ли не прехапа следната дума.

— Зад кое? — запита иронично Донев.

— Е, добре де — зад Емгето — продължи с досада Дорев. — Как бързо се прицелва, с каква удивителна точност поражда мишените... За това оръжие той беше готов да даде главата си.

— Защо „беше“?

— Как защо?... Той беше тук... А сега не е...

— С какво беше облечен на полигона? — запита бързо Донеv.

Все тъй бързо подполковникът го стрелна със студените си очи.

— Дадохме му един стар комбинезон... И една офицерска фуражка за гарнитура.

— Умно е — кимна Донеv. — А докато траеше изпитването на ор... искам да кажа, на съоръженията, той на какъв език разговаряше с вас?

— Не, не го смятайте за прост — не е говорил, разбира се, ни на арабски, ни на френски... Той почти не говореше... Зададе само няколко дребни въпроси на немски език...

— Вие знаете ли немски?

— Доста добре...

— А според вас, той как го говореше?

— Като чист немец...

— Интересно е все пак откъде един френски алжирец може да знае така добре немски...

— Между впрочем аз го попитах — каза Дорев. — Както разбрах, бил е в Париж през окупацията и работел в някакъв немски гараж...

— Дано е било гараж! — каза Донев, като мигаше срещу подполковника.

— Моля ви, поне тук не дрънкайте глупости! — каза сърдито Дорев. — Дрънкайте ги, колкото щете, във вашата служба.

— Вие сте бил доста сприхав човек...

— Ни най-малко... Но не обичам да слушам глупости... И затова се затворих тук между тия стени... А не защото ми е развален черният дроб...

— А аз мислех, че наистина не ви е в ред...

— Може и тъй да е, но не е това причината...

— Докато беше тук Бен Салал, нищо подозрително ли не направи?... Не прояви ли някакво особено желание...

Дорев се замисли.

— Не знам какво наричате особено желание — измърмори той. — Наистина поиска нещо, което не можах да изпълня — снайперова пушка със заглушител. Пушки с оптичен мерник ние можем да му доставим, колкото иска, но ефикасен заглушител засега нямаме...

— Засега?... Но навярно правите опити да произведете?!...

Отново нещо особено блесна в погледа на Дорев.

— Аз съм инженер и правя всякакви опити...

— Вие му обещахте, че ще изработите специално за него един...
Така ли?

Очите на Дорев някак особено се разшириха, сега погледът му не беше нито така ясен, нито така студен.

— Вие сте умно момче! — каза той с много по-мек и по-тих глас.

— Наистина имам чувството, че ме водите за носа...

— Той взе пушката, а заглушителя обещахте да му изпратите по-късно. Така ли?

— Точно така?

— А на какъв адрес?... На неговия?...

— Не на неговия... Даде ми адреса на един свой доверен човек...

— Мога ли да го видя?

Дорев бръкна в измачканото си сако и измъкна оттам нов, луксозен кожен портфейл. Той го отвори с меко, внимателно движение и извади малка визитна картичка.

— Можете да препишете адреса — каза той с променен глас. — Но картичката ще запазя...

Откакто работеше в министерството, на Донев често му се беше случвало да благодари на отличното си зрение. В момента, в който Дорев затваряше портфейла си, той зърна само за миг в долния му край малък монограмен овал и в него буквата Ж, кръстосана във винетка. Без да дава вид, че е забелязал нещо, той пое картичката и грижливо записа в своето тефтерче чуждия адрес.

— А как вървят опитите? — запита Донев, преди още да е затворил тефтерчето си. — Надявам се — успешно...

— Не съвсем! — отвърна недоволно Дорев. — Мога да му доставя и сега ефикасен заглушител, но голям като тиква... Това не е работа, разбира се. Техническият проблем е много труден и според мен, всички досегашни решения, които знам, не са задоволителни.

Донев върна визитната картичка. Сега и неговото лице изглеждаше много по-приветливо.

— Много добре ви разбирам — каза той. — Към Бен Салал вие чувствувате особен афинитет... И много ви се е искало да го задоволите напълно.

— Това е истината! — кимна Дорев. — Бен Салал е конспиратор от голяма класа... Сигурен съм, че при всички случаи тоя заглушител отлично ще му послужи...

— Дано е тъй! — въздъхна едва забележимо младият човек.

— Вие имате набито око... Наистина съжалявам, че не сте имали възможност да го видите лично. Впрочем за него ли дойдохте да ме разпитате? Или искахте да видите що за птица съм аз?...

— По-скоро второто, макар да не съм ви смятал за никаква птица! — усмихна се Донев. — В края на краищата отсега нататък ще отговарям за секретността и на вашите действия... Така че бях длъжен да се срещна с вас.

— Само това ли?

— Не, не само това... Имах и конкретно задължение — да проверя дали сте осигурили достатъчно секретно изпращане на швейцарската мостра...

— Там е работата, че още не сме я изпратили — отвърна с досада подполковникът. — Вече за втори път КЛМ отказва да я приеме... А между София и Цюрих няма друг самолет...

— Това е наистина неприятно — измърмори Донев. — Измирски сега там стои на тръни...

— Не стои на тръни, бъдете спокоен... Той е такава лисица, каквато не сте виждали... Сигурен съм, че ще се справи...

— Опаковката добра ли е?

— За това не берете грижа... И е маскирана по най-невинния начин. Но да я занеса на гръб до Цюрих, естествено, не мога...

— Кой се грижи за експедицията?...

— Един от моите служители — Даскалов. Последния път са обещали да вземат непременно пратката със следния рейс...

— Кога е то?

— Другиден... В понеделник...

— М-да... Само дано не е прекалено настоявал. Това може да усъмни екипажа...

— Бъдете спокоен, не е вчерашен... Дойде при нас от МВР — работил е там повече от пет години... И главно — пипето му сече...

— С други думи — за него да бъдем спокойни?...

— Не само за него! — каза подполковникът обидено. — Нашата работа е такава, че всички трябва да бъдат сигурни хора... Поне в политическо отношение... А аз имам нос — няма да се излъжа.

— Познавате ли Измирски?

— Откакто работим заедно — отвърна Дорев. — Но съм чувал за него и в Брюксел. Френските другари много го ценят и има защо... Той е способен човек и ако имаше справедливост — нямаше да бъде сега фалшив генерал, а истински...

След малко Донев напускаше пипнешком тъмното стълбище на отдела. По средата на пътя спря безпомощно, за да потърси кибрит в джобовете си, но не намери. Едва пред последната площадка срещу него се зададе човек със запалена клечка в ръце, който уверено бързаше по стълбите. От стремителното движение клечката бързо угасна и последното нещо, което Донев видя, бе едно мургаво лице с хубави остри черти.

Като излезе навън, слънцето силно блесна в очите му, но от това никак не стана по-светло в мислите му. Най-много го объркваше

неочакваната, странна и противоречива личност на Дорев. И неговото собствено отношение към подполковника се люшкаше между откритата симпатия и скритата тревога, между доверието и пълното недоверие към мненията му и към преценките. Безрезервното му отношение към Бен Салал му се струваше явно пресилено и в края на краищата доста субективно. Те се бяха виждали само няколко пъти и младият човек знаеше, че от външни наблюдения е трудно да си съставиш вярно впечатление за кой да е човек. Озадачаваше го и мнението му за Измирски — съвсем противоположно на това, което беше чул от устата на Генчев. И при това всички мнения на Дорев бяха категорични и не допускаха никакво съмнение или противоречие.

И образът на Бен Салал след тоя разговор бе станал по-ясен и в същото време по-загадъчен. Изглежда, че се потвърждаваше общото мнение за една силна личност, всецяло предадена на делото, на което служеше. Но как можеха да се обяснят неговите интереси към отрови и странни оръжия?... Нима може един истински революционер да си служи с методите на „плаща и кинжала“?... Не се ли криеше тук нещо, което да има отношение към общата загадка?

Донев взе трамвая до най-близката автомобилна пиаца, след това нае такси.

— Аерогарата — каза той късо.

Искаше му се да види все пак сандъка с мострите, да разбере колко съвестен и точен е Дорев в деловата работа. Той задържа таксито и побърза да намери един от сътрудниците, с когото бе работил и друг път. Младият човек го заведе в магазина и му посочи пратката. Дорев не беше го излъгал. Хубавият колет носеше печатите на „Универ“ и знака „чупливо“.

— Въздушната линия има ли право да откаже транспорта? — запита Донев.

— Разбира се, ако самолетът е претоварен — кимна младият човек. — Но там е работата, че в петък КЛИМ можеше да го вземе... В понеделник бяха молби и увещания, дори аз лично се примолех на коменданта, пък вчера никой от тях не се мярна на летището.

Донев усети как сърцето му леко ускори биенето си.

— А вие защо не го натоварихте?

— Даскалов лично нареди — без него да не се транспортира...

— И не дойде?... Дори не се обади?...

— Нямахте го никакъв...

— В колко тръгна самолетът?

— В десет без четвърт... Той минава два пъти седмично — понеделник и петък, и в двата дни с едно и също разписание.

Донев се замисли.

— Добре! — кимна той. — Ако Даскалов не дойде и в понеделник — лично аз ще експедирам пратката... Но ако се появи — ще го оставиш спокойно да си свърши работата... И за мен нито дума, разбира се...

Донев побърза да се върне при шофьора, който беше вече загубил търпение да го чака.

— В МВР — разпореди той.

За негово щастие Несторов беше в кабинета си. Донев му докладва почти дума по дума своя разговор с Дорев и всичко друго, което се бе случило. Когато най-сетне свърши. Несторов дълго време остана замислен.

— Не си спомням наш служител на име Даскалов — каза той най-сетне. — Но може да е служил в някое от районните управления или пък в провинцията... Това може да се провери, разбира се...

— Ще проверя още днес! — кимна Донев.

— Адресът, който ти е дал Дорев, какъв е?

— Петер Хаймер, Линденалее 21... Дюселдорф...

— Това е хубаво! — каза Несторов. — Ще имаме при нужда още една връзка с Бен Салал... И както изглежда — още по-секретна и сигурна... И изобщо днешният ден все пак ни донесе нещичко. Утре е неделя — ще имаш време и да починеш, и да размислиш, пък ще видим в понеделник как ще се развият работите с пратката...

Веднага след като напусна кабинета на своя шеф, Донев се зае енергично да издири служебното досие на Даскалов. Минаваше два часът, когато най-сетне му го донесоха. Макар да не бе обядвал, младият човек побърза да се залови за него. На пръв поглед нямаше нищо особено в неговата биография. Беше роден в София, завършил софийска гимназия. Известно време работил в низовия апарат на Комсомола, след това бил изтеглен на работа в МВР. От справките личеше, че до момента на неговото уволнение бил добър и съвестен служител. Но причината за уволнението му беше малко странна. Една вечер той бил дежурен заедно с един по-млад колега в окръжното

управление на милицията. В дежурната стая влязъл неговият непосредствен началник майор П. Двата се спречкали по съвсем дребен повод — за годишния отпуск. Съвсем неочаквано Даскалов извадил пистолета си и нанесъл силен удар по главата на майора, който паднал на земята в безсъзнание. Следваха след това протоколите на анкетната комисия и личните показания на Даскалов, който твърдеше навсякъде, че сам не може да си обясни своето поведение. Към анкетата бяха приложени медицински справки. Заключение на лекарската комисия беше, че Даскалов е имал силна нервна преумора и вследствие на това — краткотрайно нервно разстройство. Анкетната комисия препоръчваше да бъде освободен от работа при органите на МВР и да бъде назначен на друга, по-спокойна служба.

Донев се върна у дома си потиснат. Зад сухите редове на анкетата, зад експертизите и показанията той бе видял и почувствувал истината. Какво можеше да се очаква сега от такъв човек? Всичко — мислеше той с горчивина. — Не само нервите не бяха издържали — сърцето не беше издържало, умът не беше издържал. Навярно и преди това всичко в него е било слабо. Щом през него е минал силният ток, изолацията бързо е изгоряла, показал се е, нажежен до бяло, първичният инстинкт.

Донев въздъхна тежко и измъкна от рафта на малката библиотека „Пармският манастир“.

За неделните дни Донев имаше неизменна програма — ходеше в своя истински стар дом. Винаги когато позвъняваше, на устните му се появяваше неволна усмивка — ни щастлива, ни весела, просто усмивка на момче, което след дългата ваканция се връща при своите. Както винаги, вратата отвори майка му, той се наведе, за да го целуне по бузата, и подаде големия плик, който носеше в ръка.

— Портокали? — попита тя и добави с искрено съжаление. — Що си харчиш парите за глупости... По-хубаво чорапи си купи, останал си с няколко чифта...

Само майка му знаеше какво той има, защото и досега го переше. Той се опита да я спаси поне от тоя труд, но старата жена така се разсърди, че веднага отстъпи.

— Татко къде е?

— Отиде да купи вестници — отвърна майка му с едва забележим тон на недоволство. — Като че ли всеки ден си тука, та сега намери...

Младият човек се усмихна. Вестници той си купуваше в малката квартална кръчма, където се събираше всяка неделя сутрин със стари приятели. Баща му беше чиновник в пощата, удоволствията му в живота комай привършваха с тия малки неделни срещи.

— Остави го, моля ти се, на спокойствие — смъмри я доста сериозно синът. — И той е човек, трябва да се срещне с приятели.

Майка му примигна разтревожено.

— Знаеш ли какво съм готвила днес? — попита тя бързо, колкото да отмести разговора.

— Знам — каза той. — Дроб сарма...

Тя го погледна смаяно.

— Откъде знаеш?...

— Нали туй ми е работата — всичко да знам...

— Работата! — въздъхна тя. — И това ако е работа...

Много по-късно, докато нагъваше с удоволствие майчината си гозба, някакъв мигновен проблясък мина през ума му, той неволно се плесна по челото.

— Какво ти е? — погледна го баща му. — Забрави ли нещо?...

— Да, нещо съвсем просто — измърмори синът.

Едва сега той се бе досетил какво означава монограмът върху портфейла на Дорев. Това не бе никаква главна буква Ж, както отначало глупаво бе помислил — това бяха просто два съединени френски хаш... Ханибал Химидиен — какво по-просто от това? Навярно алжирецът в знак на признателност му беше направил този малък подарък.

За кожения портфейл той се досети още веднъж, когато вечерта излезе от киното. Но интересно! — този път подаръкът съвсем не му се видя така невинен. Бе си спомнил за една книга, която доста отдавна бе чел. На забравения вече герой бяха направили също такъв малък подарък, но след това той бе открил в портфейла няколко едри банкноти. Случай, който може да се нарече класически. Но като поразмисли малко, Донев отхвърли неприятното предположение. Работата беше наистина много сериозна, за да се играе в нея с дребни хитрини.

Все пак на другия ден сутринта сподели с Несторов своето случайно откритие. И Несторов се намръщи.

— Не! — каза той късо. — Вижда ми се невероятно...

След това се усмихна внезапно и запита:

— Как е службата?... Погаждаш ли се с новия си началник?

— Той се погажда с мене! — засмя се и младият човек.

Но в службата го чакаше неприятна изненада. Генчев нахлу сърдито в кабинета му и още от прага се скара.

— Що за безобразие?... Защо не са изпратени мострите за Цюрих?

— Доколкото си спомням, за това отговаря Дорев — отвърна младият човек сдържано.

— Но нали трябваше да проверите?

— Да, проверих... Дорев ми каза, че КЛМ не е могъл да ги транспортира. Нямали място за излишен багаж...

— Нямали място!... А вие сливи ли имахте в устата, та не дойдохте да ми кажете...

Сърдитият директор потегли стремително към вратата, но след това се обърна и каза сухо.

— Държа вие лично да отидете на аерогарата... И веднага ми докладвайте какво е станало... Преди малко ми се обади Измирски — пяна имаше на устата му...

След половин час Донев беше на аерогарата. Сътрудникът веднага го забеляза между тълпата от хора, но лицето му си остана безучастно. Донев заобиколи през задния вход и влезе в стаичката му. След малко и сътрудникът дойде при него.

— Даскалов е тук — каза той. — Навърта се около пратката.

— Как изглежда?

— Ще го познаете веднага... Мургав, със склучени вежди... Сакото му е по-светло от панталона...

Донев наистина го позна веднага — беше младият човек, когото бе срещнал по стълбите на Инженерния отдел. Не биваше да му се мярка много пред очите. Като се върна в стаичката, сътрудникът все още беше там.

— Говорихте ли нещо с Даскалов?...

— Разменихме само няколко думи... Каза, че ако и този път не вземат мострите, ще хвърли самолета във въздуха...

— За петък нищо не му намекнахте?

— Не, разбира се...

— Добре!... Искam вие лично да проверите дали КЛМ ще вземе пратката. И изобщо дръжте ме в течение...

Но не стана нужда да полага повече грижи. В десет без четвърт четиримоторният самолет излетя от пистата с опасния товар на борда си. Донев взе рейса и се върна в града. Секретарката отново тракаше упорито на машината.

— Полковникът телефонира да отидете веднага при него — каза тя. — По каквото и време да се върнете.

„Станало е нещо“ — помисли Донев разтревожен. И наистина, щом отвори вратата на Несторов, той веднага зърна неговото загрижено и потъмняло лице.

— Седни! — каза той. — Как си с немския?

— Не съм безукорен...

— Не е страшно... Има и превод... Но виж по-напред вестника... Преди малко го получих...

Вестникът беше западногерманският „Курир“. На първата му страница беше поместена доста обширна информация, заградена с червен молив. Първото нещо, което Донеv зърна, беше разрушена от експлозия лека кола на някаква градска улица. Малко по-долу имаше портрет — хубаво, слабо мъжко лице — решително и енергично. И късите черни мустачки, и овалът на лицето, и къдравата коса веднага му напомниха за арабин. Донеv вдигна поглед към заглавието. „Пластична бомба в Дюселдорф“ — гласеше то.

— Вземи превода — каза Несторов.

Донеv пое листа и нетърпеливо зачете.

Тази сутрин старият квартал околeн Линденалее в Дюселдорф бе разтърсен от силна експлозия. Взривът е бил така мощен, че е изпочупил витрините и стъклата на всички околни сгради. По-смелите граждани, които след малко показали лица през прозорците, видели ужасна и непривична за нашите нрави гледка: една почти разбита от експлозията кола и един полуразкъсан човешки труп върху кормилото.

Самоличността на убития скоро била установена по документите, които той носел със себе си. Неговото име е Ханибал Хамидиен, френски гражданин от алжирски произход, преподавател по арабски езици в университета в Бон. Няма никакво съмнение, че колата му е била разрушена от пластична бомба.

За късото време, с което разполагахме, ни беше трудно да се доберем до всички подробности. Но главните обстоятелства са вече известни.

В събота вечер, между девет и десет часа една лека кола „фолксваген“ с бонски номер е спряла на Линденалее пред главния вход на сградата с номер 17. Никой не е видял кога точно Ханибал Хамидиен е слязъл. И до сега не е установено в коя квартира е бил. Но по всички данни личи, че той е прекарал нощта в някой от околните домове на Линденалее.

Сутринта в седем без десет портиерът на дом номер 15 Ото Герлах излязъл да прибере сутрешните вестници. Той забелязал, че на около двайсетина крачки срещу него идва мъж на средна възраст, с мустачки, явно не от немски произход. Мъжът държал кожена чанта в едната си ръка и бързал. Без да му обърне повече внимание, портиерът влязъл в сградата. Малко след това се разнесъл ужасен взрив.

Ото Герлах с положителност твърди, че убитият алжирец е лицето, което той видял да идва към него. Не е трудно да се възстанови това, което портиерът не е видял. Навярно Хамидиен се е качил в колата и се е опитал да я запали. Установено е, че възпламенителят на пластичната бомба е бил свързан с контакта. Мигновено е последвал взрив, който е унищожил и колата, и нейния собственик.

Нашите читатели ще се запитат, естествено, кой е извършил това ужасно престъпление. Можем да отговорим с чиста съвест — колкото и невероятно да звучи това на пръв поглед, — че автори на атентата са хора от френската терористична организация „Черната ръка“. За това могат да се приведат много доказателства.

Отдавна е известно на нашата общественост и на нашата полиция, че Ханибал Хамидиен е деен привърженик на Алжирския освободителен фронт. И неговите лекции в бонския университет, и неговите сказки по различни немски градове в близкото минало ясно говорят за неговите убеждения. Нашите собствени сведения отиват по-далече. Никак не е чудно, а даже сигурно е, че Хамидиен е бил един от ръководителите на тайната алжирска организация, натоварена да снабдява с оръжие алжирската армия. От друга страна, инспекторът Бауман от бонската полиция ни заяви, че през последните месеци Ханибал Хамидиен е водил нелегално съществуване и живял в неизвестни квартири, въпреки че не е бил търсен официално от полицията и не е имало никакво искане за неговата екстрадиция. Освен това инспекторът Бауман сподели с представители на пресата,

че в близко минало, което той не пожела да уточни, Хамидиен е заминал с фалшив паспорт за България и се е върнал оттам след двуседмичен престой.

Читателите сами могат да свържат тоя факт с нашето вчерашно сензационно съобщение, че български кораб е успял да достави оръжие за алжирската армия.

Изводите сами се налагат. Навярно „Черната ръка“ отдавна е била в дирите на Ханибал Хамидиен, но не се е осмелявала да предприеме решителни действия срещу него на немска територия. По всичко изглежда, че, вбесени от сполучливата доставка на оръжие за алжирската армия, те са се решили на това ужасно престъпление в един мирен и спокоен немски град.

Следствието продължава.

Ние смятаме, че каквито и да са били действията на Ханибал Хамидиен, все пак това са били действия на патриот. И според нас, нищо не може да оправдае дръзките действия на „Черната ръка“ на чужда територия. Това е възмутителен факт, който, надяваме се, нашето правителство няма да остави без последствие.

Когато Донеv остави листовете с превода, цветът на лицето му съвсем се бе изменил.

— Какво ще кажеш? — запита полковник Несторов.

— Това е нещо ужасно! — отвърна младият човек с трепкащ глас.

— Наистина ужасно! — кимна Несторов.

— Да ви кажа правото — имах тежкото чувство, че няма да го видим повече — каза Донеv. — Просто го усещах... В него бяха заключени всички загадки... Страхувам се, че тоя, който е предал „Хемус“ на французите, е предал и Бен Салал... Може би се е страхувал, че Бен Салал ще го разкрие и разобличи пред нас...

— Тая мисъл е просто страшна — каза Несторов поразен. — Трябва да ти кажа, че и на мене ми мина през ума... Но не ми се иска да вярвам, че и това е направил българин...

— Сега го вярвам повече от друг път...

— Обърна ли внимание на улицата?

— Разбира се! — трепна Донеv. — Той е нощувал у Петер Хаймер, на Линденалее 21...

— А сега да отидем при генерала — каза Несторов. — Ще се наложи навярно да форсираме нашите усилия...

— Нищо не трябва да форсираме! — възкликна неволно Донеv. — Ако искаме да успеем — само здравите нерви ще ни спасят.

В Цюрих има малък стар хотел в късно викториански стил на име „Крал Джордж“. В него обикновено отсядат богати английски туристи, които си съставят мнение за обстановката по цените и имат твърдо установени предпочитания към английската кухня. Разбира се, освен хубав изглед към езерото и полусурови бифтеци, „Крал Джордж“ може да поднесе на своите гости и някои от най-ценните атрибути на тая отминала цивилизация — кристални огледала, бронзирани мебели, абажури с кадифени ресни и най-вече открити водопроводни тръби по ъглите на стаите, замазани не дотам изкусно с бяла блажна боя. Това е, както се вижда, много спокоен фамилен хотел, в който никога не са ставали никакви произшествия.

Разбира се, в хотела отсядат не само англичани, но нациите не интересуват особено администрацията. На много по-голямо уважение са титлите и ако в хотела се появи някой третостепенен арабски принц, това е истински празник, тъй като във вестниците ще излезе съобщение, че той е отседнал в „Крал Джордж“. На много по-малко уважение са лордовете, а генералите и професорите — това са съвсем обикновени гости.

Ресторантът на хотела е много тих, застлан целият с вишневочервен килим. Разбира се, ще видите същите грамадни кристални огледала и същите бронзирани мебели. В стила на цялата обстановка е и престарелият метр д’отел с бели бакенбарди и свежо лице — жива реклама на английската кухня, и превъзходният швейцарски климат. Обикновено той стои край голямото огледало срещу входа, винаги изправен и бодър въпреки преклонната си възраст. И най-разсеяният посетител на ресторанта не може да не забележи съвършения начин, по който ръководи своите келнери — само с поглед и незабележими жестове.

Но тая сутрин ресторантът беше почти празен и старият човек бе приседнал край сервизната масичка. Имаше само един клиент, който бе заел своето обикновено място в ъгъла. Изглеждаше около

петдесетгодишен, с малко нездрав цвят на лицето и проредяла коса. Винаги се хранеше сам, почти не пиеше и изобщо беше един скучен и невзрачен генерал, в чието присъствие може да се седи край сервизната масичка.

В ресторанта влезе пиколото от асансьора и безшумно се приближи до масата на чужденеца.

— Господин генерал — каза момчето. — Търсят ви на телефона.

— Благодаря, сега ще дойда — кимна чужденецът.

Той остави прибора, избърса със салфетка устните си и бавно стана. Изправен на краката си, той изглеждаше леко прегърбен, походката му бе малко отпусната. Пиколото го чакаше до телефонната кабина, на която бяха дали линия. Чужденецът бръкна в джоба си, извади оттам няколко дребни монети и ги пхна в ръката му. Пиколото само с един поглед прецени — бакшишът не беше малък. Той се поклони пълноценно, с привично движение затвори вратата на кабинката. Чужденецът вдигна слушалката.

— Кой, моля?...

— Вие ли сте, генерале?... На телефона е Висконти...

— Радвам се да ви чуя, господин Висконти...

— Навярно си спомняте, господин генерал, че днес е последният срок.

— Отлично помня, господин Висконти... И се надявам да не ви разочаровам...

— Надявате се — измърмори недоволно гласът отсреща. — Какво значи това?

— Бих желал все пак да поговоря с вас лично...

И понеже отговорът отгатък се позабави, той побърза да каже.

— Всъщност чудесен повод да изпием по чашка...

Изглежда, че това реши въпроса.

— Добре, ще бъда там след половин час — отвърна той.

Генералът окачи слушалката и бавно се върна на мястото си. Острите думи, които бе отправил сутринта към директора на „Софекспорт“, го бяха успокоили временно, но сега гневът му отново бликна и той дори не усети добре вкуса на превъзходния салам, който му бяха сервирали. Как тъй няма да вземат пратката?... Има най-малко десет сигурни начини да накараш един комендант да вземе дори жив крокодил на борда си.

След като закуси, Измирски прегледа внимателно листа с питиетата. Висконти, разбира се, щеше да пие своето вечно уиски. Но сам той се колебаеше — за него това питие беше твърде силно с оглед на работата, която му предстоеше. Какво тогава, за да бъде поръчката му и представителна, и не много скъпа. Може би чаша портвайн? Да, това е наистина най-доброто. На всичко отгоре не му бяха дали достатъчно пари, а Висконти надали би помислил да разговаря с него, ако живееше в някой второстепенен хотел.

Точно след половин час пред хотела спря синя Алфа Ромео и от нея слезе висок, елегантен мъж в сако, което твърде малко се различаваше от цвета на колата. Когато влезе в хотела, между персонала настана малка паника. Всички тук познаваха красивия, мъжествен италианец, син на графско семейство, който имаше много пари и умееше да ги харчи. Той прекоси хола, без да погледне никого, и влезе в ресторанта. Измирски се изправи и любезно му поднесе стол.

— Знам, много добре знам какво ще ми кажете! — започна Висконти, щом седна край масата. — Че днес разчитате непременно да получите пратката...

Измирски се усмихна.

— Изглежда, господин Висконти, че трябваше нещо да ви излъжа, за да ми повярвате...

Келнерът приближи към масата им, изпълнен с респект и уважение.

— Аз ще пия чашка портвайн — каза Измирски. — А вие едно уиски?

— Не, и аз портвайн...

— Тогава една бутилка няма да ни бъде много, надявам се...

Висконти кимна, келнерът взе поръчката и се отдалечи с величествената си походка.

— Слушайте, господин генерал! — започна отново Висконти. — Аз съм продавал оръжие не по четирите, а по осемте краища на света... И ще ви кажа нещо като на колега. Тая работа не си заслужава труда освен в два случая. Първо — ако друг конкурент не може да достави оръжието. И второ — ако оръжието се достави в момент, когато клиентът има от него някаква особена нужда... Само тогава то струва истински пари...

— Много добре ви разбирам, господин Висконти...

— Тогава разберете, че като се бавим, всеки ден цената пада...

— Трябва да се съгласите, че и вие имате известна вина... Нима не познавате моделите, които ви предлагаме?

— Познавам ги много добре и искам да знам какви боклуци на времето са ви продали немците...

— Казах ви, че не сме го купували... Това оръжие е трофейно...

— Искам да го видя... От стомана до стомана и от изработка до изработка има колосална разлика.

— Тогава най-добре беше да дойдете у нас, в България, и сам да си го изберете...

— Само това ми липсваше — да почна да търгувам официално с комунистически страни! — възкликна Висконти. — Не, мили генерале, у нас репутацията се добива по други начини...

Трябваше да млъкнат за момент, понеже се зададе келнерът. След като си отиде, Висконти отново подкачи разговора.

— Ако и днес мострите не пристигнат, ще трябва да ви огорча, господин генерал... Тогава смятайте, че нашите преговори са приключени... Хубаво оръжие аз мога да купя отвсякъде...

— Знаете, че никой няма да ви предложи нашите цени...

— Уви, зная! — вдигна рамене Висконти. — Но зная освен това и нещо друго. При всички други случаи рискът да се компрометирам е много по-малък...

— Да не спорим повече, господин Висконти — каза Измирски. — Мисля, че спокойно можем да се чукнем за хубавата сделка...

Един час им беше съвсем достатъчен, за да изпият бутилката. Висконти предложи да прибавят към нея и по чаша уиски, но Измирски любезно отказа.

— Трябва да отида на летището! — каза той. — Искам да се уверя, че пратката наистина е тръгнала...

Лицето на Висконти вече беше доста почервенияло от изпитите чашки.

— Тръгнала е, по дяволите! — едва не изруга той. — Макар и за беля, но е тръгнала!

Накрая все пак те изпиха по две чаши уиски и това стана причина Измирски да поръча телефонния разговор със София с доста надебелен език.

След четвърт час в телефонната слушалка бръмна гласът на Генчев.

— Пак ли си ти? — запита той недоволно. — Ще се разориш с тия телефонни разговори!... Да, изпратихме мострите, летят вече... Казвам, че летят... Летят, бе, не разбираш ли...

Измирски остави слушалката.

— Летели! — измърмори той с облекчение. — Ще ми побелее съвсем косата от тия хора... Кой ли ме караше да се занимавам на стари години с българска търговия...

Измирски обядва в едно малко италианско ресторантче, след това побърза да се прибере в хотела. До четири и половина часа имаше достатъчно време да си почине, да поспи дори и съвсем да изтрезнее. Не, не го биваше вече за пиене, пък и никога не е бил силен в тая опасна дисциплина. Той пусна плътно пердетата на стаята, мушна се в леглото, но да заспи, все пак не успя. Нямахе ни страх, ни тревога в

душата му, знаеше, че в тая малка и равнодушна цивилизована страна нещата някак ще се уредят и все пак очакването го държеше нащрек. Като полежа така два часа, той стана, изми се и замина на летището.

Но там го чакаше неприятна изненада. Когато се опита да получи колета, митническият чиновник каза, че трябва да го отворят.

— На какво основание? — запита възмутен генералът. — Това са търговски мостри...

— Не спорим, но желаем да ги видим...

— Но това не е законно! — опита се да спори генералът. — Вие ме поставяте в неравноправно положение...

— Напълно законно е, господине! — заяви митническият чиновник, без да дава ни най-малък признак на недоволство и нетърпение...

— Извинете, но в такъв случай ще се посъветвам с нашия търговски представител.

— Ваше право е!...

Измирски побърза да се върне в града. Той имаше един адрес, който смяташе, че при всички случаи ще му свърши работа. Генералът се бави там около половин час, след това излезе и пеша се запъти към представителството. Наистина тоя път нямаше къде да бърза.

Търговският представител бе приключил работния ден и се бе прибрал у дома си. Това увеличи малко разходката, но в хубавия пролетен следобед беше приятно да се походи по улиците. Той знаеше, че няма опасност да не завари търговския представител у дома му — той никъде не ходеше, пестеше като дявол, за да си купи лека кола.

Генералът го намери със запретнати ръкави в кухнята да вари макарони. Младата жена, която му отвори, навярно бе сметнала, че няма нищо обидно, ако намерят мъжа ѝ в такова положение.

— Ако искате да минем оттатък — каза представителят, леко зачервен, — но се страхувам, че жена ми...

— Не, няма нужда, добре ми е тук! — сръза го малко грубо генералът.

Той седна на едно от кухненските столчета и погледна подозрително към вратата. Мрачният вид на младата жена нищо хубаво не обещавахе.

— Вие знаете, че съм в търговски преговори с фирмата на Висконти — започна направо генералът.

Търговският представител унило поклати глава.

— За съжаление преговорите доста се проточиха, защото се забавиха нашите мостри! — продължи генералът. — Едва днес те пристигнаха на летището. Аз току-що проверих — не стига, че ги забавиха, но са пропуснали една цяла колекция...

— Никак не се учудвам! — каза представителят. — За изложбата тук пристигнаха едва половината от поръчаните експонати...

— Точно за тая изложба ми е думата! — зарадва се генералът. — На нея имаше цяла колекция от мостри на патронници за тежки стругове... Бихте ли ми ги дали, за да попълня офертата си за Висконти?...

— С най-голямо удоволствие! — каза младият човек облекчен. — Ще ми подпишете за това само една разписка...

— Къде са сега тия мостри?

— В нашия склад...

— Чудесно — аз ще се погрижа да ги опаковам... Освен това ще ми дадете колата довечера, за да си взема мострите, които пристигнаха от България...

— И това не е проблем...

— Радвам се, че се разбираме! — каза генералът доволен. — И една последна молба — ще ми дадете петстотин долара, които ми са нужни във връзка с моите сделки...

Търговският представител се намръщи.

— Нямам това право! — каза той.

— Имате това право!... Аз нося писмо от Софекспорт, което ви задължава да ми услужите с пари при нужда.

— Мога ли да го видя? — попита младият човек.

Измирски извади от портфейла си грижливо сгънатия документ. Търговският представител го прочете внимателно и горчиво въздъхна.

— Та това е почти целият ми резерв.

— Не се безпокойте! След два дни се връщам в София и сумата ще бъде веднага възстановена...

— Какво да правим, щом е нужно! — примири се по необходимост младият човек.

Генералът се изправи.

— Вие сте симпатичен момък! — каза той. — Но ви трябват малко повече акъл и хитрост... Иначе някоя от тия чуждестранни

акули ще ви продаде за сто долара...

Генералът побърза да излезе, като остави младия човек в дълбок размисъл какво могат да означават тия думи.

Същата вечер към десет часа Измирски излезе от ресторанта. Като се увери, че никой не го следи, той взе една кола и отиде с нея до гаража на представителството. Шофьорът вече го чакаше.

— Качихте ли мострите? — запита генералът.

— Тъй вярно, другарю генерал.

Измирски седна до него, колата потегли.

— Как я карате, другарю генерал? — попита интимно шофьорът, докато фучеше с комбиото по пустите улици. — Май скучничко е тук — не е като във Франция...

— Наистина не е — усмихна се слабо генералът.

— Има какво да си купиш — вярно е... Но няма къде да се повеселиш като хората...

— Може пък да е за хубаво — каза генералът. — Тъкмо ще можеш да спестиш и да си купиш нещичко...

— А, не — не съм такъв човек! — каза шофьорът убедено.

Подир час те отново бяха при гаража и с доста голям труд свалиха от комбиото сандъците с мостри. След като всичко беше готово, генералът каза:

— А сега ще ме закараш до най-близката пиаца за таксита...

— Където поискате, другарю генерал...

— Не — дотам ми стига...

Колата отново тръгна. Генералът се обърна към шофьора и сложи приятелски ръка на рамото му.

— Слушай, мойто момче, ще забравиш къде сме ходили тая вечер — каза той. — Нито сме се виждали, нито сме се чували...

— Бъдете спокоен, другарю генерал... Не съм вчерашен...

Измирски слезе от комбиото малко преди да стигнат до пиацата и нае такси.

— В „Риц“! — каза той късо.

Но наистина нямаше представа, че ще пътува така дълго — сякаш не отиваха в един от нощните клубове, а в Женева. Когато най-после таксито спря, той се видя в някакъв хубав парк, който силно ухаеше на бор и цъфнали липи. Точно пред него, пламнал от светлините на неона, се виждаше входът на нощното заведение.

Измирски плати и бавно изкачи трите стъпала. Портиер в елегантна униформа побърза да му отвори вратата. И все пак доста трудничко беше да се нарече лицето му приветливо.

— Чака ме господин Висконти! — каза небрежно Измирски.

Портиерът мигновено смени изражението си.

— Заповядайте, господин генерал...

Той го заведе до вътрешния вход и предаде на един келнер. Докато минаваше край масите, Измирски разбра защо така сдържано бе посрещнат на входа. Единствен той бе в тъмен вечерен костюм — всички други бяха във фракове и смокинги. Висконти бе седнал на една уединена масичка — великолепен, ухаещ на сила и здраве в смокинга и ослепително белия си нагръдник. В неговата белота той едва съзря малката красива негърка, която замислено смучеше през сламка някакъв коктейл. Като го забеляза, Висконти се усмихна и стана да му направи място.

— Да или не? — попита той късо.

— Разбира се, да — отвърна спокойно Измирски.

— Тогава можем с чиста съвест да се повеселим тая вечер! — каза Висконти в отлично разположение на духа.

Малката красива негърка стана от мястото си и с гъвкава походка се запъти нанякъде.

— Кога ще сключим договора?

— Елате утре — отвърна Висконти. — У дома най-добре... Мисля, че след една хубава вечер, единайсет часа ще е най-подходящото време...

— Нямам възражения — отвърна Измирски.

След малко негърката се появи на стъкления дансинг — така изящна и гъвкава в своя почти невидим костюм, че цялата зала притаи дъх.

Измирски мъчно можеше да си представи, че ще закъснее за такава важна среща и все пак закъсня. Таксито летеше с главоломна скорост и само червените светлини спираха тук-там неговия бяг. Сега единствената надежда на генерала беше, че след такава вечер и Висконти няма да бъде съвсем в ред. Сам той се чувствуваше отвратително. Главата го болеше така, както никога не бе го боляла, спазми свиваха стомаха му. В бързината не успя да вземе дори един аспирин и сега се надяваше Висконти да му направи тая милост. Дано само го чака, дано не е отишъл някъде. Не, невъзможно — утешаваше се той. — Висконти не е глупак и никога няма да изпусне такава изгодна сделка. И освен това той още снощи като че ли бе изказал някакво съмнение дали генералът ще се събуди навреме и предлагаше друг час.

Сега таксито се движеше из едно от най-красивите предградия на града. Вече нямаше обикновени къщи, красивите вили едва се виждаха зад оградите, потънали в зеленина и цъфнали храсти. Никакви хора не се мяркаха по пустите тротоари, само леките коли фучаха на двете посоки по излъскания асфалт. Едва когато наближиха вилата на Висконти, той съзря две възрастни дами, които водеха на кожени ремъци две уродливи кучета.

Внезапно се случи нещо, което в първия миг Измирски не разбра какво е. Изведнъж му се стори, че лети, и то по-бързо от самата кола. Таксито като че ли изоставаше, а той летеше напред към стъклото, като правеше отчаяни опити да се залови за нещо. Чу се писклив вой — навярно свистенето на спирачките, колата внезапно спря. Точно в този миг и Измирски дрънна главата си в командното табло. Една ръка му помогна да се изправи и докато още се мъчеше да се ориентира в посоките, той чу сърдития глас на шофьора, който ругаеше някого. Най-после Измирски се озова на старото си място и погледна през предното стъкло. Една лека кола излезе от напречната алея и без повече да обръща внимание на презряното такси, направи ляв завой и

се вля в пътя. Само за съвсем кратък миг Измирски видя лицето на мъжа, който шофираше — светло, солидно лице на спортист, рано загоряло на слънцето. Той само чу как непознатият силно форсира колата, която просто литна и се загуби от погледа им.

— Какво стана? — запита Измирски.

Шофьорът обърна към него възмутеното си лице.

— Напълно невменяем! — каза той сърдито. — Излиза на главен път, без дори за миг да спре на стопа... Добре че разбрах навреме колко му е умът...

— Какво може човек да чака от любители...

— Тъй е, господине! — отвърна с признателност шофьорът. — За нас това е прехрана, за тях гъдел на нервите...

— Мисля, че трябва да намалите... Пристигаме вече...

Таксито спря, Измирски плати и излезе. Силното слънце веднага го удари в лицето, куха, кънтяща болка звънна в главата му. Вилата на Висконти не се виждаше от пътя — отделяше я масивна ограда, цялата потънала в пълзящи растения. Хубава врата от черно вито желязо позволяваше да се види поне началото на алеята. Миналия път вратата беше заключена — дали сега в негова чест Висконти не бе я оставил отворена? Не — пак беше заключена — навиците са си навици. Измирски позвъня, след това извади носната кърпа, избърса лицето си, пристегна малко вратовръзката и търпеливо зачака. Беше единадесет и половина — все пак едно прилично закъснение.

Не стана нужда да чака дълго. Скоро по сенчестата алея се появи старият служител с ключ в ръка. Лицето му бе усмихнато и приветливо. Той отключи вратата и пропусна Измирски край себе си.

— Тука ли е господин Висконти?

— Тука е... Допреди малко беше в кабинета си. Като разбра, че ще закъснеете — отиде на басейна.

Измирски си отдъхна. Старият служител го поведе по алеята край цъфналите олеандри.

— Ако искате и вие да се освежите — там има всичко, каквото е нужно.

— А, не — благодаря! — поклати енергично глава Измирски.

Прислужникът тънко се усмихна, сякаш искаше да каже, че много добре разбира каква е работата. Бяха стигнали вече до вилата — с грамадно монолитно стъкло вместо предна стена на приземния етаж.

— Пътят за басейна е оттук! — посочи прислужникът. — Господин Висконти каза да отидете при него.

Измирски кимна и тръгна по пътеката. След петдесетина крачки декоративните храсти оредяха и той видя синия квадрат на басейна. На дървената скара лежеше Висконти и се печеше на слънцето. Макар да го болеше все тъй силно главата, Измирски се постара да изобрази на лицето си приветлива усмивка.

— Добър ден, господин Висконти! — обади се той с насилено бодър глас.

Висконти не повдигна глава. „Сигурно е заспал!“ — помисли Измирски. Той се изкашля шумно, след това доста високо извика.

— Добър ден, господин Висконти!

Отново не последва никакъв отговор, Висконти не помръдваше. Доста озадачен, Измирски приближи и го побутна по рамото. Когато се изправи, лицето му бе леко пребледняло.

Висконти беше мъртъв.

Измирски отново се наведе над него. Устата му беше отворена, мъчителна гримаса бе изкривила лицето му. В дясната си ръка той стискаше нещо, което приличаше на стрела, малко по-голяма от един неподострен молив. С тая детска играчка ли е бил убит?... Съвсем нелепо — освен ако...

Но нямаше време за догадки и предположения. С бързи крачки Измирски се върна във вилата и влезе в хола. Старият прислужник беше там — нареждаше върху малка кръгла масичка прибори за закуската. Той се обърна, видя пребледнялото лице на Измирски и учудено запита:

— Какво има, господине?

— Вашият господар е мъртъв! — каза Измирски. — Веднага трябва да предупредите полицията...

Прислужникът изправи мъчително бавно стария си гръб. Очите му бяха някак животински изплашени.

— Мъртъв? — попита той. — Къде е сега?

— При басейна... Но после ще го видите — сега извикайте полицията...

Като тътреше краката си, прислужникът тръгна към едно от крилата на хола. Измирски бързо, се огледа. Както очакваше, в една от стените на хола имаше грамадна красива камина. Нямаше време за

губене. Той извади проектодоговора, пхна го в камината и драсна клечка кибрит. Докато хартията още гореше, той дочу уплашения глас на прислужника, който разговаряше с полицията. След малко прислужникът влезе в хола. Хартията бе догоряла, но все още стоеше накуп.

— Можете да го видите... Той е край басейна... Но недейте го пипа...

Прислужникът като бездушен автомат се понесе към изхода. Измирски разби с ръжена останките от хартията и ги смеси с останалата пепел.

След пет минути някъде в задните помещения тревожно зазвъня външният звънец. Прислужникът още не се бе върнал. Измирски стана от мястото си и бързо се запъти към алеята. Пред външната врата се бяха струпали цивилни и униформени полицаи.

— Прислужника го няма — обади се мрачно Измирски. — Нима не можете сами да си отворите?

След малко полицейската група нахлу в алеята. Цивилен мъж с леко прошарена коса приближи до Измирски.

— А вие кой сте?

— Аз намерих трупа — каза Измирски. — И алармирах прислужника...

— Заведете ни бързо...

След малко те бяха при басейна. Клекнал на колене пред трупа, старият прислужник беззвучно плачеше.

Полицайте веднага се заловиха за работа. Засвятка магnezият, зашумяха рулетки. Лекарят, който се бе навел над трупа, каза замислено:

— Без съмнение — „кураре“...

— Кураре? — възкликна учудено мъжът с посивялата коса.

— Не може да бъде друго...

Внезапно мъжът с посивялата коса вдигна глава към Измирски, погледите им се срещнаха.

— Елате с мен, господине — каза любезно полицаят.

Те отидоха в хола на вилата. Полицаят извади бележника си.

— Кажете ми най-напред името си. След това разкажете всичко, което знаете.

— Моля! — кимна Измирски.

Той наистина добросъвестно разказа всичко, което знаеше, без да спомене, разбира се, от какъв характер е била търговската сделка. Полицаят зададе още няколко въпроса, после каза замислено.

— Боя се, че трябва да дойдете с мен в префектурата... Ще са ни необходими вашите писмени показания.

— Щом е необходимо! — вдигна с досада рамене Измирски.

След четвърт час той вече пътуваше за префектурата. Най-напред го оставиха да чака в някаква стаичка, след това полицаят отново излезе.

— Съжалявам много... Трябва да останете още няколко часа, докато установим вашата самоличност...

Полицаят със сивата коса изчезна, след малко се яви солиден полисмен и каза мрачно:

— Вървете след мен...

— Къде да вървя? — попита сухо Измирски.

— Не можете да останете тук.

Измирски се намръщи, но тръгна след полицая. Едва когато зад гърба му щракна вратата на ареста, той разбра, че ще трябва да се бори с по-сериозни неприятности, отколкото първоначално бе смятал. Нищо — може би тъй е по-добре. Поне ще има време да обмисли всичко с най-големи подробности.

До четири часа още не бяха го извикали. Като разсъди, че това минава границите на всяка обикновена формалност, той се изправи пред вратата на ареста и започна да бумка силно с юмруци по нея. След малко пред ареста се появи едрият полицай, който го бе довел тук. Без да бъде достатъчно сърдит, Измирски добавъчно изтърси още няколко ритници върху вратата.

— Веднага ме заведете при вашия началник! — изкрещя той. — Чувате ли какво ви казвам?...

Полицаят изчезна и след малко отново се появи, тоя път с по-учтиво изражение на месестото си лице. Той отключи вратата и каза късо:

— Елате с мен...

Въведоха го в хубав кабинет. Зад бюрото седеше не млад човек в граждански костюм и го гледаше с нетрепкащ поглед. Полицаят със сивата коса бе седнал встрани от бюрото.

— Какво означава това, господин комисар? — запита рязко Измирски. — С какво право арестувате един чужденец, който няма никаква друга вина, освен че ви е направил услуга?

— Не се горещете толкова много, господин Измирски — каза сухо комисарят. — В края на краищата вие сте единственият човек, който е бил намерен край трупа.

— Който е намерил трупа, господин комисар! — отвърна гневно Измирски. — Вие отлично знаете това... И не се опитвайте да ме шантажирате. Убиецът не е слязъл с хеликоптер в парка на вилата, вие непременно сте намерили някакви следи от него.

Това наистина беше така — Измирски съвсем точно бе улучил истината.

— Най-близко до трупа са вашите следи...

Измирски го изглежда със съжаление.

— Не искам да вярвам, че говорите сериозно, господин комисар — каза той. — Вие знаете моите показания, тях може да потвърди и прислужникът. Какво искате да кажете — че съм дошъл специално да боцна с тая игличка покойника, с когото се готвех да направя една отлична сделка? А откъде ще знам аз, че ще се намира гол при басейна? Ние иммахме среща в единайсет часа, за да водим преговори. Ако предната вечер не ми беше поръчал коктейли, с които не съм свикнал, щях да дойда на срещата съвсем навреме и той сега щеше да бъде жив. И освен това смятате ли за възможно да го приближа, без да ме усети, и да го бодна със стрелата? Това са глупости. Стрелата навярно е изстреляна от човек, който е бил скрит наблизко — предполагам в околните храсти. Ако не сте намерили досега никакви следи от него — вие ще бъдете навярно най-късогледният комисар на всички федерални кантони.

Комисарят се намръщи.

— Кажете ми — изгорихте ли нещо в камината?

— Да, изгорих! — отвърна веднага Измирски. — И какво от това?

Искра на учудване блесна в погледа на комисаря. Навярно той бе очаквал, че Измирски ще откаже категорично.

— Какво изгорихте?

— Хм!... Изгорих проектодоговора, който бях приготвил предварително, за да го подпишат и двете страни...

— А защо?

— Защото, господин комисар, в него се съдържаха данни за сделката, които аз смятам, че са държавна тайна.

— Вие сте искали да му продадете оръжие?

— Не, да купя оръжие... Исках да купя леко оръжие и някои специални съоръжения за нашата милиция и за органите по контрола на автомобилното движение... От наша страна ние щяхме да доставим машини и машинни части...

— Какво съдържа колетът, получен на ваше име?

— Предполагам, че вече сте го проверили...

— Не си служим с такива методи, господине! — каза сърдито комисарят. — Ще го отворим във ваше присъствие...

— И ще намерите в него мостри от машинни части...

Комисарят и полицаят с прошарените коси се спогледаха.

— Напишете вашите показания! — каза комисарят. — След това ще ви освободим...

Към седем часа вечерта Измирски напусна префектурата.

Донев мъчно можеше да си представи, че смъртта на един непознат човек може да му направи такова неотразимо впечатление. Струваше му се, че е умрял близък приятел, който е отнесъл в гроба си и нещо от самия него — общи спомени, общи цели, обща съдба. Това чувство го потискаше. Той често гледаше снимката в „Куир“, мъчеше се да проникне зад чертите на това непознато лице. На пръв поглед то като че ли не беше дори приятно. Острите грубички черти, свитата устна, мустачките му придаваха неприветлив вид. Но погледът беше дълбок и силен и при по-внимателно наблюдение не беше трудно да се открие страстен и мъжествен характер. На такъв човек можеше да се разчита, безспорно. Такива хора никога не се отклоняваха от избрания път, преследваха неумолимо своите цели. Донев чувствуваше инстинктивно, че не би желал да има такъв неприятел в живота си. Такъв неприятел би бил кошмарен. Нищо не би могло да те спаси от него, освен самата смърт може би.

Това хвърляше все пак някаква светлина върху неговото жестоко убийство.

Преди да отиде в хотел „Балкан“, Донев грижливо пхна в портфейла си изрезката от „Куир“. Свечеряваше се, улиците на града бяха пълни с хора. В такива топли пролетни вечери, изпълнени с неудържим живот, дори престарелите бабички се измъкваха от своите тъмни къшета, обзети от желание да почувствуват с все сила пролетта, която може би за тях ще бъде последна. Тълпата шумеше жива като река около него, но младият майор се чувствуваше тъжен. Чуждата смърт беше минала като мразовит полъх през душата му и той все още не можеше да се съвземе. Всички тия хора, които бързаха в привечерния час към театрите и кината, към магазините и ресторантите, мислеха за живота, а той трябваше да мисли за смъртта и да разгадава нейните ходове. Това не беше приятно занимание в такава чудесна пролетна вечер.

Той намери Спиридонов в неговия малък, уютен кабинет. Двата се познаваха добре, не един път бяха водили дълги разговори, така че не му беше никак трудно да започне направо.

— Слушай, Спиридонов, спомняш ли си един ваш клиент, чужденец, на име Халил Хамидиен...

Старши администраторът се замисли само за миг:

— Да, разбира се... Един алжирец, струва ми се...

Донев затаи в себе си учудването.

— Алжирец? — запита той. — Защо алжирец?... Той беше с немски паспорт...

— Е, да — наистина — измърмори Спиридонов. — Но аз вече имам дълга практика, другарю Донев... От пръв поглед различавам нациите...

— Да кажеш арабин — разбирам... Но защо алжирец?...

Спиридонов млъкна.

— За мен това е важно, Спиридонов... Опитай се да си спомниш...

— Не знам! — въздъхна администраторът. — Може да ми е казал някой. Но сега не си спомням... Във всеки случай знаех, че е алжирец, пък и приличаше на такъв.

Донев извади изрезката на „Куир“.

— Припомни си добре, Спиридонов... За този човек ли става дума?

Администраторът се взря в снимката, но бързият му поглед обхвана и заглавието.

— Значи... — започна той смутено.

— Да! — кимна Донев. — Това е неприятният факт. Но за този човек ли става дума...

— Разбира се... Това е Халил Хамидиен...

— Сигурен ли си...

— Напълно сигурен... Освен ако има и някой брат — близък...

Донев се замисли.

— Разкажи ми нещо за него — каза той.

— Какво да ви кажа, другарю Донев — нищо особено... Хубав мъж, добре облечен... И сериозен, даже малко мрачен ми се видя... Но си замина в много добро настроение, спомням си, че даде хубав бакшиш на портиера.

— А на тебе? — усмихна се Донеv.

— Е, няма да скрия, на мен ми подари бутилка много хубав френски коняк...

— Спомняш ли си да се е срещал тук с някакви хора?

Спиридонов се замисли.

— Отдавна беше... Вече не си спомням — каза той.

Донеv бръкна в джоба си и извади три снимки. Бяха снимките на Измирски, Генчев и Дорев.

— Да се е срещал с някой от тия хора? — запита той.

Спиридонов ги погледна внимателно.

— Това е директорът на Софекспорт — каза той, като посочи една от снимките. — Мисля, че се казваше Генчев...

— Да, Генчев...

— Той е идвал няколко пъти при Хамидиен... Обикновено отиваха в ресторанта... Но веднъж ги видях да разговарят във фоайето и дори се поскараха, струва ми се.

Донеv наостри уши.

— Как разбираш това — поскараха се?

— По-скоро Хамидиен повдигна тона... А Генчев се мъчеше да го успокои...

— А другите двама?

— Не си спомням да съм ги виждал — каза Спиридонов. — И изобщо не ги познавам... Но най-добре е да поговориш с бай Паскал и с бармана. Спомням си, че Хамидиен се отбиваше често в бара...

— Бай Янко ли е там?

— Да, той е...

Донеv и без друго беше предвидил да се срещне и с двамата. След малко той слезе в ресторанта и намери там салонния директор, вече готов на поста си. С едрата си побеляла глава и сурово войнишко лице старият келнер приличаше повече на английски генерал от колониите, който, изправен до вратата, чака гости в своята резиденция.

Но разговорът с бай Паскал не му донесе почти нищо. Той си спомняше Хамидиен. Чужденецът идвал обикновено сам, хранел се скромно, почти не пиел, ако не се смята бирата. Два пъти бил с Генчев и тогава директорът на Софекспорт платил сметката — срещу разписки, разбира се, които били осребрени в дирекцията.

— Ах, да! — досети се внезапно Паскал. — Веднъж обядва с момиче... Беше наистина много хубаво момиче, добре облечено и възпитано...

— Познаваш ли го?

— Не, не го познавам — поклати глава Паскал. — Но не ми се видя от тия, които се лепят за чужденци...

— Да си обърнал внимание на какъв език говореха?

— Струва ми се, на френски... Да, на френски — потвърди той със сигурност.

— Може би е била чужденка?

— Не, българка беше... Тогава аз им сервирах, тя си поръча нещо на български...

Това беше всичко, което Донев научи от Паскал. Той погледна часовника си — беше още съвсем рано. Може би бай Янко не бе отворил бара.

Но за негово щастие барът беше отворен, бай Янко, застанал прав зад тезгяха, грижливо проверяваше касата си. В салончето нямаше още никакви посетители, само боксът светеше като жив в ъгъла със зелените си светлини. Бай Янко го погледна бегло, унесен в сметките си. Донев приседна на едно от високите столчета съвсем близо до него.

— Една оранжада, бай Янко...

— Сега — отвърна барманът, без да вдига поглед от касата.

Едва когато му поднесе портокаловия сок, бай Янко се усмихна и каза свойски:

— Думай сега какво те носи при мен...

Донев му показва портрета на Хамидиен. Барманът си го припомни веднага — да, идвал често, почти всяка вечер, особено преди да замине. Бил сериозен човек, пиел по едно, най-много по две уиски. Но затова пък компанията му пиела и заради него.

— Каква компания? — вдигна вежди Донев.

— Даскалов сигурно го знаеш — отвърна барманът. — Работеше в МВР, но сега не ми се вярва — доста се пропи... Пък и не пие вече какво да е, не пада по-долу от уиски... Разбира се, арабинът плащаше сметките, и то в чужда валута.

— Отде знаеш, че е арабин?

— То си личи! — отвърна невъзмутимо барманът.

— Ти каза — компания?

— Е, да — Моника беше с него...

— Коя Моника?

— Как да ти кажа — момиче някакво, постоянно се мотае с чужденци. Ама не може да не я знаеш — аз си мислех, че работи за вас...

Донев се понамръщи.

— Не работим с кого да е! — каза той сухо. — Беше тая работа...

— Не, ти пък какво си помисли?... Съвсем прилично момиче е, добре облечено и сигурно от добро семейство...

— Хубава?

— Фино момиче! — поклати живо глава барманът и изражението му говореше повече и от думите.

— Но пийва добре, така ли? — попита Донев със съмнение.

— Кое е право — пийва си — съгласи се барманът. — Но не е нахална като оня тип... Той дори не чака да му поръчат, сам си поръчва... Моника на два пъти му прави сериозна бележка — на български. „Не ставай нахален“ — точно тъй му каза и тя. И беше право момичето...

— В една компания ли са с Даскалов?

— Какво да ти кажа?... Май не бях ги виждал преди това заедно... Не, тя е от по-друг калибър момиче. Една вечер изпиха по шест двойни уиски. Даскалов просто се сплеска на масата — не може да си повдигне главата. А на Моника — нищо. Стана момичето от масата и си отиде, сякаш е пило само оранжади...

— Изобщо — жена цистерна! — измърмори Донев.

Барманът се засмя.

— Младото поколение си го бива — каза той.

— Предполагам, Хамидиен не е черпел Даскалов за черните му очи...

— Мислиш, че е лапнал по момичето?... Възможно е... Но не му личеше, държеше се много възпитано... Освен това Моника си отиваше винаги сама.

Донев отпи замислено от чашата си.

— Оттогава идвала ли е в бара?

— Разбира се... През вечер, през две е тука... Най-хубаво — иди да вечеряш в ресторанта... Ако дойдеш към десет — може да я

намериш.

Донев погледна часовника си. Перспективата да вечеря сам не беше много приятна, но нямаше друг изход. Освен това той чувствуваше, че трябва да остане сам, да поразмисли. Официалният салон, в който обикновено се хранеха чужденците, беше полупразен. Само няколко възрастни мъже, пръснати по масите, съсредоточено дъвчеха своите турнеда и бифтеци. Донев зае една съвсем странична маса с надеждата, че няма да му обърнат внимание, но бай Паскал веднага се появи пред него.

— Забравих да ти кажа — заговори той с нисък глас. — Като дойде оная вечер с момичето, донесе една голяма бяла риба... Чудесно парче — повече от килограм... Направих им едно суфле — да си изядеш пръстите...

— Ако направиш и на мен нещо такова — ще разбера, че наистина си ми приятел! — усмихна се Донев.

Бай Паскал се почеса.

— Няма го в листа — каза той. — Но ще ти отделя...

— Какво значи туй — ще ми отделиш?

— Само едно те моля — повече да не разпитваш...

Суфлето наистина беше превъзходно. Едва когато стигна до шницела, мислите му неусетно се върнаха към това, което тая вечер бе научил. За пръв път, откакто се бе заел с това дело, му се струваше, че се е приближил към някаква истина. За втори път Даскалов се изпречваше на пътя му. Появяваше се най-сетне неизбежната жена. Играеше ли самата тя някаква роля в тая тъмна история или беше просто една случайна фигура?... Засега мъчно можеше да се съди. Някъде зад гърба на двамата като че ли надничаше лицето на Генчев. Каква разправия би могъл да има той с Бен Салал?... Какво би могло да извади от търпение тоя възпитан и сдържан алжирец?... Кой е запознал Моника с Бен Салал и с каква цел?... Струваше му се, че ако види момичето, ще може да си състави много по-вярна представа.

Донев вечеря колкото се може по-бавно, дори изпи чаша бяло вино и въпреки това, когато погледна за последен път часовника си, все още нямаше десет часа. Той въздъхна, плати и отново отиде в бара. Отде да знае — може би пък момичето да отиде там тая вечер по-рано.

Но барът беше така празен, както и първия път. Той седна край една от ъгловите маси, заслушан в плътния глас на Едит Пиаф, който

идваше от бокса. Всъщност защо непременно трябва да смята, че си губи тук времето?... Какво толкова хубаво го чака в неговата самотна стаичка! Тука е тихо и спокойно, приятно бръмчи музиката и макар да няма никакви хора, все пак чувствуваш, че не си сам.

— Ще пиеш ли нещо? — обади се барманът.

— Ами — един джин фис, да речем... Но с по-малко джин.

— Може и оранжада...

— Не, джин...

Влязоха двама чужденци и седнаха на високите столчета край бара. След малко влезе и една възрастна, елегантна жена с висока фризура в неопределен син цвят и си поръча уиски. Хладният ѝ поглед леко опипа мъжете и се застоя по-дълго върху младия човек, който седеше замислен в ъгъла. Лицето ѝ смени бързо своето скучаещо изражение, но онзи остана видимо индиферентен. Тя се намръщи едва забележимо и праметна крак върху крак. Рискът не беше много голям — в такъв фин чорап всеки крак има някакви шансове да изглежда хубав.

Към десет и половина часа в бара влезе група от четирима души. Бяха две млади жени и двама мургави, елегантни мъже, навярно сирийци или ливанци, ако се съдеше по лицата им и по хубавия френски език, на който говореха. И двамата бяха пийнали, изглеждаха весели и доволни от компанията си. Нямаше никаква причина да бъдат недоволни — и двете момичета бяха много хубави. Погледът мъчно можеше да направи избор между двете, макар да бяха съвсем различни. Едната беше съвсем светла, другата почти мургава, но и двете, бяха високи и стройни, дори доста височки за своите ориенталски кавалери.

Донев инстинктивно усети дългия, предупредителен поглед на бармана... След малко бай Янко дойде при масата му и остави върху нея чаша джин фис.

— Светлата — каза той едва чуто.

Компанията беше насядала край една от масите, двамата мъже се смееха така, че едва ли не се виждаха сливиците им. Донев неволно се понамръщи. И двете момичета изглежда малко се смущаваха от тоя препален смях, защото погледите им станаха неспокойни. Донев усети как Моника го погледна само за миг, после се наведе към кавалера си и нещо тихо му каза:

— Защо? — вдигна вежди чужденецът. — Нали тук всички ни казват, че трябва да се чувствуваме като у дома си...

— И у дома си човек не бива да се смее така шумно! — отвърна недоволно момичето.

Донев я погледна с повишен интерес. Имаше много нежен профил, с малко, леко вирнато носле. Особено хубави бяха очите ѝ — гълъбовосиви, спокойни и умни. Изобщо целият ѝ вид бе спокоен и сдържан, никак не приличаше на ония празни момичета, които скитат с чужденци по големите заведения от снобизъм или за някой дребен подарък. Колкото и да се взираше, той не можеше да открие никакъв грим по лицето ѝ, освен може би съвсем малко бледо червило на устните.

Момичето изглежда почувствува, че го наблюдават, и отново погледна към него. Сега погледът ѝ беше съвсем спокоен, даже равнодушен. Донев усети, че някаква неприятна тръпка мина през сърцето му. Да, наистина, съвсем равнодушен беше тоя поглед и дори малко пренебрежителен. Сам той нямаше особено високо мнение за външността си, но когато прочетеш това в погледа на едно хубаво момиче — винаги малко боли. И по дяволите — той наистина се бе заяпал много повече, отколкото неговият професионален интерес изискваше. Трябваше да бъде малко по-внимателен, не — доста по-внимателен. Един човек, който е дошъл да върши работа, не може да бъде хапльо.

— Барманът тъкмо минаваше край масата му.

— Бай Янко, още един — каза той тихо.

Не беше усетил кога е изпил прежния. Барманът го погледна любопитно.

— С малко джин?

— Не, обикновен...

Боксът отново засвири, двамата чужденци станаха да танцуват. Донев забеляза, че момичето танцуваше с удоволствие, сега лицето ѝ бе много по-приветливо, сивите очи сякаш искряха. Той се мъчеше да не я гледа и все пак не можеше да откъсне очите си от малкото вирнато носле.

След третата чаша Донев неочаквано се развесели. Сега полилеят сякаш по-силно блестеше, живи и силни достигаха до него звуците на мелодията. Струваше му се, че и сам той е по-млад, по-

безгрижен, по-лекомислен може би — да, наистина лекомислен. Чувствуваше, че е готов да стои тук до разсъмване, стига да не бъде сам, стига да не спре музиката.

— Бай Янко, още един джин — каза той, засрамен от себе си.

Но след четвъртия джин изведнъж му стана тъжно. Не разбираше защо стана точно така, но светлината като че ли побледня и той загуби интерес към всичко, което ставаше около него. От здрачината на спомените бавно изплува суровото лице на мъртвия. Струваше му се, че сега го разбира много повече, почти осезаемо, защото, без да иска, се бе докоснал до едно от чувствата му. Можеше да си го представи как е стоял срещу тия сиви очи мълчалив и неспокоен. Усещаше горчивината му, съжалението му, цялата му силна вътрешна природа — така неочаквано разколебана и раздвоена. Чувствуваше мислите му. Разбираше колко силно е блестяла в очите му целта, която го бе отвела от този град без нито един ден закъснение.

Навярно е заспивал много трудно горе в стаята си, сам — мислеше младежът. — Навярно е стоял с часове край тъмния прозорец. Навярно си е спомнял сухата гореща земя на своята родина — земя напукана и жадна, поливана само от кръвта на децата й. Навярно е мислил и за тая непозната, красива земя и за нейните хора. Какво ли мнение е имал за Даскалов, как е могъл да го търпи до себе си?

Той трепна — някакво движение бе настанало на масата, която вече не наблюдаваше. Да, съвсем ясно — двете момичета искаха да си ходят, двамата чужденци се мъчеха да ги задържат. Най-сетне ядосани, мъжете ги оставиха да излязат от бара самички. Доневи стана от мястото си, приближи до барчето и остави върху масата една едра банкнота.

— Чакай да ти върна — подвижна му разтревожен барманът.

— Утре! — кимна младият човек.

Двамата чужденци седяха с кисели лица край масата си. На изхода му препречи пътя голяма пийнала компания. Той я изчака и бързо излезе във фоайето. Навън беше съвсем безлюдно, спокойно и мъртво светеха големите полилеи. От двете момичета нямаше нито следа. Без да държи повече сметка за каквато и да е предпазливост, той се втурна към улицата. Двете момичета бяха пред хотела и разговаряха като хора, които всеки миг ще се разделят. Той бе взел вече решението, макар да не бе съвсем сигурен в себе си, че то е най-правилното. Не

можеше повече да тъпче на едно място, трябваше да се търси някакъв изход.

Двете момичета се разделиха, Моника тръгна към пиацата за таксито, която се намираше пред хотела. Донев я изчака и възпитано повдигна шапката си.

— Извинете, трябва да поговоря с вас — каза той.

Искаше му се да прибави и „другарке“, но думата просто заседна на гърлото му. Момичето спря и го погледна сърдито.

— Не е час за разговори — отвърна тя сухо.

— Служебно, за съжаление.

Той показа картата си, момичето я погледна едва-едва. Донев ясно забеляза как нежният ѝ профил само за миг сякаш се вкамени.

— Извинете, но наистина рискувам прекалено да закъснея...

— Докато стигнем до следната пиаца — мисля ще се разберам — отвърна той.

Тя все още се колебаеше.

— В края на краищата така е по-изгодно за вас, отколкото да ви викам официално в кабинета си.

— Добре! — каза тя сухо.

Двамата обърнаха гръб на пиацата и се запътиха към центъра на града. Нощта бе много топла и тиха, истинска пролетна нощ. Хубав, нежен парфюм се излъчваше от момичето, което крачеше намръщено до него. За пръв път му се случваше да се прибира така късно нощем, с такова хубаво момиче до себе си.

— Е, говорете! — каза тя сухо.

Младият човек едва доловимо въздъхна, но тя усети това, лека искрица на учудване светна в погледа ѝ.

— Там е работата, че се чудя откъде да започна — отвърна той.
— Струва ми се, че първата новина ще бъде горчива за вас. Вие познавате Хамидиен, нали?

— Да, познавам го — кимна момичето.

— Той е мъртъв! — каза Донев твърдо. — Загина при атентат.

— Халил? — трепна силно момичето.

Сега тя бе спряла на тротоара и го гледаше с широко отворени изумени очи.

— Да, това е неприятната истина... Бих могъл да ви покажа немски вестник с кореспонденция за неговото убийство...

Тя внезапно тръгна. Лицето ѝ бе все така вкаменено, но Донеv ясно видя сълзите, които блестяха в очите ѝ. Може би за да ги скрие, тя така бързо бе тръгнала напред.

— Господи, Халил мъртъв! — едва чуто възкликна тя. — Такъв жизнен човек!

Донеv зорко я наблюдаваше. Нямаше никакво съмнение — и смайването, и скръбта бяха съвсем искрени. Беше повече от ясно, че не е направил грешен ход.

— Но кой може да убие Халил? — обърна се тя към младия човек. — Как може Халил да убият?

— Той не ви ли е намекнал, че има неприятели?

— Не, никога...

— Спомнете си добре.

— Той беше тъжен човек... И смяташе, че няма да доживее свободата на Алжир...

— Страхуваше се от смъртта?

— Не, не се страхуваше от смъртта... Не се страхуваше от нищо. Наистина имаше нещо обречено в него — така ми се струваше... Но аз мислех — тя леко заекна, — аз мислех, че това е мое състояние, че произлиза от мене... А значи е било истина...

— Безспорната истина е, че е имал врагове... И то могъщи...

— Кой, според вас, го е убил? — запита тя рязко.

— Можете ли да си служите с немски език?

— Да, доста добре...

Донеv извади изрезката от „Курир“ и я подаде. Двамата спряха под една електрическа лампа. Момичето просто грабна хартийката от ръцете му и веднага зачете. Той стоеше до нея и гледаше напрегнатото ѝ лице, решително свитите устни. Сега тя не му се струваше ни деликатна, ни нежна, сега сякаш цялата ѝ фигура излъчваше сила и страст. Не, такова момиче наистина не можеше да се стресне от дреболии. Най-после тя завърши четенето и някак автоматично му върна изрезката. В тоя миг лицето ѝ бе като мъртво.

— Може би сега щеше да бъде жив, ако не се бе запознал с мене — каза тя тихо, сякаш на себе си.

— Какво искате да кажете? — трепна Донеv.

— Понякога си мисля, че съм... прокълната.

— Наистина не ви разбирам...

— Как ще го разберете! — каза тя горчиво. — Вие не ме познавате... Но аз никога на никого не съм донесла щастие... Казах го даже на Халил... Вие не знаете, моят покоен мъж беше сириец... Наистина богат човек, но патриот. Както вие обичате да се изразявате, той разбираше истинските интереси на сирийския народ. След сватбата ние заминахме за Сирия... Един месец по-късно той загина при една доста мистериозна автомобилна катастрофа... Сега си мисля — може би тая катастрофа да е била устроена. Може би и той е бил убит...

— Да, това наистина е възможно — кимна Донеv.

Тя вървеше мълчалива по тротоара с мислите си. Но сега походката ѝ не бе така твърда, токчетата не тракаха така рязко по тротоара.

— „Черната ръка“! — каза тя тихо. — Какво име!... А аз си мислех, че тия работи са някаква пропаганда...

— „Черната ръка“ е физическият убиец — каза Донеv. — Но може би предателството е дошло от ръката на българин... По тоя повод исках да поговоря с вас...

— Българин! — въздъхна горчиво тя. — Та той не познаваше тук почти никого... Може би мен сте заподозрели?

— Заподозрените никога не се разпитват... Те просто се арестуват, когато се съберат достатъчно доказателства.

— Логично е — отвърна тя. — Но се съмнявам в моята помощ... Така не мога да помагам... Ужасявам се от мисълта, че с някоя непредпазлива дума мога да донеса нещастие на невинен човек.

— Очевидно имате лошо мнение за нас — каза Донеv. — Ако ни помогнете да научим истината — това значи да помогнете на всички невинни, които бихме могли да заподозрем...

— Аз не знам нищо — каза горчиво тя.

— Ние ще преценим дали това, което знаете, е „нищо“ или „нещо“...

Тя замълча. Бяха навлезли вече в асфалтовите алеи на „Градската градина“, отнякъде полъхна силният упоителен аромат на цъфнала липа.

— Нима сте съгласни такъв прекрасен човек като Халил да остане неотмъстен? — попита той.

Момичето го погледна уморено.

— Отмъщението е едно от най-нещастните заблуждения на човечеството — каза тя тихо. — То винаги води до някаква нова трагедия... Но да не спорим, аз съм на ваше разположение.

— Първият ми въпрос е — кой ви запозна с Хамидиен?

Тя се огледа.

— Тогава да седнем, ако въпросите са повече...

— Да седнем! — съгласи се охотно той.

Те избраха една по-отстранена пейка. Момичето се облегна назад, палтото ѝ леко се разтвори. Отново го лъхна хубавата нежна миризма на парфюм, която някак странно се смеси с полъха на липите. Тя мълчеше, зад гърба им тихо шуртеше някакво малко фонтанче.

— Аз дружа с араби — заговори най-сетне момичето. — Вие разбирате — това е за мене някакъв комплекс... По този начин като че ли отново започвам да преживявам това, което така трагично прекъсна... Но с Халил ме запозна Даскалов... Мисля, че вие го знаете...

— Защо мислите така?

— Веднъж даже ми показва картата си...

— Без никакъв повод?

— Да, наистина без повод, освен ако се смята за повод това, че беше много пиян...

— Той не работи при нас — каза спокойно Донеv. — Но в милицията има най-различни служби...

— Интересно — измърмори тихо момичето.

— А именно?

— И Халил беше убеден, че Даскалов е изпратен от вас да го следи. Тая работа му беше доста неприятна, той даже мислеше да се оплаче. И да ви кажа право — аз го разубедих, макар самата да бях убедена в обратното. Не исках да си създава излишни грижи и неприятности. Халил едва го понасяше и като че ли го понасяше само заради мене...

— А вас кой ви е запознал с Даскалов?

— Никой! — намръщи се тя. — Но той така нахално се завира във всяка компания, че не оставаше у хората никакво съмнение... Да ви кажа право, не бих го търпяла нито час, ако знаех, че не е зает с някаква работа...

— Как стана запознаването?

— Нищо особено... Бях отишла в бара с една приятелка — с тая, която бях и тая вечер...

— Сами?

— Съвсем сами! — отвърна тя малко нетърпеливо. — Просто ми се искаше да изпия едно уиски... Когато човек свикне — това става необходимост.

Тя сърдито замълча, нещо остро и недружелюбно се появи на лицето ѝ.

— И после? — запита спокойно Донеv.

— Халил и Даскалов бяха на една съседна маса. Даскалов беше доста пиян — той изобщо не може да носи. Ако искате да бъда искрена докрай — Халил наистина доста често поглеждаше към моята маса, както вие тая вечер. По едно време Даскалов стана от масата и приближи към нас. „Извинете — каза, — госпожице Панайотова, бихте ли се запознали с един много симпатичен алжирец?“

— Така ли каза — алжирец?

— Точно така... И на мен това ми направи впечатление. Може би е разбрал моите интереси, пък може и случайно да го е казал. Аз се съгласих, разбира се, и те дойдоха на нашата маса.

Момичето млъкна, лицето му беше все така неприветливо.

— Знам какво си мислите! — заговори отново Моника. — Навярно си мислите, че едно почтено момиче не бива да се съгласява на случайни и лесни запознанства.

Донеv слабо се усмихна.

— Думата „почтено“ наистина не ми е минавала през ума — каза той. — Но всичко друго е вярно...

— Сигурно е така — каза тя без желание. — Но ми беше скучно и неудобно да стоя сама...

— Колко пъти бяхте заедно тримата?

— Три-четири пъти, струва ми се...

— Имате ли впечатление Хамидиен и Даскалов да са се виждали и без вас?...

— Не зная — отвърна момичето. — Но не допускам... През цялото време имах чувството, че Халил го търпи заради мен...

— Виждали ли сте го с някой друг българин?... Или да ви е споменавал, че се е срещал с някого или че има някакви неприятности?

— Не! — поклати глава момичето. — Той никога не говореше за своите лични и служебни работи. Веднъж аз го попитах по каква работа е тук. Той ми отговори доста неохотно, че би искал да уреди в Софийския университет катедра по арабски езици. Изобщо аз го мислех за научен работник, литератор може би... Когато говореше за Алжир, езикът му беше наистина поетичен.

— Когато си замина, обеща ли да ви пише?

— Да — естествено — кимна момичето. — Но не ми се обади...

— Той сам да ви е оставил някакъв адрес?

— Не... Каза, че ще ми даде адреса си, като ми пише...

— Това ли е всичко, което можете да ми кажете за него?

— Мисля, че е това — отвърна тя тихо.

Те помълчаха известно време. Фонтанчето тихо шуртеше зад гърба им.

— Все пак помислете си — каза Донев. — Припомнете си добре всички ваши разговори. В нашата работа е винаги така — понякога някоя нищожна дреболия изведнъж ни отваря най-здраво заключената врата. Аз ще ви дам моя телефонен номер... Ако си припомните нещо — обадете ми се.

След малко Моника си отиде. Известно време Донев остана сам на пейката с чувството, че е направил някакъв пропуск. Да, разбира се, не трябваше да остави момичето да си иде само. Трябваше да го изпрати до пиацата за таксите, както беше обещал. Но беше вече късно да си поправи грешката.

След малко и той бавно се запъти към дома си. Чувствуваше се много по-объркан, отколкото в началото на вечерта.

Не винаги принципите могат да победят човека, особено ако в двубоя се намесят няколко чашки джин. Доневи лежеше тая нощ до късно буден, потиснат от мисли, които не водеха доникъде. През отворения прозорец струеше свежа нощна прохлада, но и тя не можеше да охладя сгорещения му ум. Мислите се тълпяха безразборно в главата му, той се мъчеше да ги пропъди, но те отново се връщаха — все тъй тягостни и неприятни. Не може ли да мисли за нещо друго? Опитваше се и не успяваше. Най-после си припомни една интересна партия на шах, която бе играл миналия месец, и започна да я възстановява — ход след ход, без да губи разположението на нито една от фигурите. На шестнайсетия ход той мисли най-малко четвърт час и най-сетне разбра грешката, която бе направил тогава... А сега?... Дали не бе направил някакъв грешен ход и в тая тъмна история, дали не развиваше в грешна посока своето настъпление?... Седемнадесети ход, двадесети ход, фаталния двадесет и първи... Бялата дама на противника му излезе от своето прикритие и остро се вряза в разположението на неговите фигури...

Бялата дама — малката бяла дама в тъмния парк край фонтанчето, което шуртеше невидимо за очите им. Синята химическа светлина на неона, в която всички предмети изглеждаха като мъртви... Тишината... Двадесет и осми ход... Мат!... И тъкмо навреме, защото вече усещаше, че заспива. В просъница той дръпна към раменете си лекото одеяло и в тоя миг сякаш усети нежния полъх на парфюма, смесен с дъха на цъфналите липи.

За свое учудване на другата сутрин Доневи се събуди доста бодър и с хубаво настроение. Все пак беше закъснял малко, нямаше да му остане време за разтребване на стаята. Успя само да се обръсне набързо и веднага излезе. Имаше един човек в министерството, с който му се беше случвало да работи няколко пъти — винаги с удоволствие. В подробната картотека, която той държеше заключена в якия си

череп, имаше хиляди образи, случки, биографии. В тоя неписан тефтер все щеше да се намери нещичко и за хората, които го интересуваха.

Тая сутрин му провървя, той намери Якимов в кабинета му. Едрият, малко тромав човек се бе надвесил над бюрото си и с голямо внимание разглеждаше някакви снимки.

— Сядай! — обади се той, след това извади от бюрото си лупа и отново се загледа.

Донев неволно надникна. Снимката, която Якимов разглеждаше, беше прекалено пикантна за младежи на тая възраст.

— Надявам се, че не си ги правил ти! — обади се шеговито Донев.

Якимов се разсмя.

— Само туй ми оставаше — отвърна той. — Те сами са се увековечили — да не се загуби подвигът им за поколенията. Да знаеш само как ми се иска да пратя тия снимчици на бащите и майките им. Мога да си представя какъв завод за плесници ще произлезе от цялата работа.

Якимов най-сетне остави лупата и подхвърли снимките към своя колега.

— Виж ги, погледни им суратите... А се пишат за борци, създали даже нелегална организация...

Донев погледна снимката и неволно се намръщи.

— Може би това е бойната им подготовка?

— И подготовката, и осъществяването на целите... За техен късмет други подвизи освен тия не са имали...

— Задържани ли са?

— Пуснахме ги, разбира се... Но ще трябва по някакъв друг начин да си завършат образованието...

Донев остави снимките.

— Познаваш ли Тодор Даскалов?

— „Понтера“ ли?... Да, знам го — може ли да не го знам. Беше много способен разузнавач, но нервите му не издържаха. Сега е най-регуларен лумпен, не си заслужава хляба, който му дава държавата...

— Това ли е всичко?

— Кажы-речи... Такива като него ги наричат „чежмеджии“ — предпочитат да пият на чужда сметка. Разбира се, Тошко е от по-висока категория — предпочита чужденци и по-отбрани напитки...

Служи си с много плоски методи — запознава чужденците с момичета, които представя за свои приятелки...

Донев се замисли.

— Вярваш ли, че като дружи с такива хора, може да се замеси в нещо по-сериозно...

— Валутни сделки?

— Да речем, това, а и нещо по-лошо...

— По-лошо от валутни сделки не допускам — отвърна сериозно Якимов.

— Ти каза, че съвсем се е лумпенизирал. А от един лумпен може да се очаква всичко...

— Все пак! — вдигна рамене Якимов. — Не гарантирам, но лично за себе си не го допускам. Последното, което един мъж губи, е своите политически убеждения... И може би своята клубна привързаност... След това не му остава вече нищо, освен да заколи майка си.

— Ето виждаш ли — аз нямам клубна принадлежност — усмихна се Донев. — За мене пътят към пълното падение ще бъде много по-къс.

— Тука въпросът е по-сложен — отвърна Якимов. — Аз например не съм от „Спартак“, както навярно ти си мислиш... Аз съм славист... И когато славистите натупат нашите момчета, както обикновено се случва — аз тайно се радвам... А това е за мене един морален кошмар...

Донев искрено се разсмя.

— Не ти завиждам — каза той. — И все пак гордей се, че не си изневерил.

— Това е положението — въздъхна Якимов.

— А какво ще кажеш за Моника?

— Ще ти кажа, ако обещаеш, че няма да хлътнеш по нея.

— Защо мислиш така? — отново се усмихна Донев.

— Защото е наистина момиче с чар... И все пак в нея имам по-малко доверие, макар да е от много добро семейство... Неин баща е композиторът Панайотов, много свестен човек...

— Да, познавам го — кимна Донев.

— Като всички чувствителни и безволни хора, тя е малко фантазьорка... Да ти кажа право, никак не вярвам, че мъжът ѝ е

загинал при катастрофа, както тя твърди... Много пъти съм мислил да проверя чрез нашата легация, но не съм имал повод... За какво се интересуваш от нея?

— Сега не мога да ти кажа...

— Ако мислиш да я използваш за сериозна работа — ще сбъркаш. Първо — няма да се съгласи. И второ — не трябва да й имаш доверие. Тя не е способна да преценява ни хората, ни постъпките им. Момичето си живее някакъв свой живот — доста объркан. Иначе не е лош човек.

Донев излезе от кабинета на своя колега с чувство на вътрешна лекота. Само за няколко минути се бе изпарила без остатък малката магия, така изкусно гарнирана с дъх на парфюм и цъфнала липа. В светлината на здравия разум преценките на Якимов му се виждаха математически точни. Но не грешеше ли за Даскалов?... Границата, която бе сложил за неговото възможно падение, му се виждаше съвсем несигурна. Какво може да се очаква от човек, който дълбоко в себе си е загубил своята вяра?... Решително всичко... Донев погледна часовника си и забърза към Софекспорт.

Там го чакаше хубава новина — Измирски се бе върнал от Швейцария. Но Генчев, който му съобщи това, не изглеждаше никак въодушевен от неговото завръщане.

— Пак е сбъркал там някакви трици! — измърмори той.

— Какви трици? — запита предпазливо Донев.

— Не разбрах точно... Но изглежда, че са го арестували. Като дойде — ще ти се обадя, да го чуеш и ти... Нали ще бъдеш в кабинета си?

— Да, ще чакам — кимна Донев.

Той се качи в кабинета си, но стана нужда да чака близо два часа. Тъкмо бе загубил търпение и се готвеше да слезе отново при директора, телефонът иззвъня и той чу сърдития му глас.

— Слез при мен, Донев... Измирски е тук...

Младият човек побърза да слезе. Но въпреки бързината си той намери двамата здраво вчепкани един в друг. Те дори не му обърнаха внимание, когато влезе, Измирски тъкмо говореше — високо и разпалено.

— Ако не е бюрократизъм, тогава какво е?... Още по-лошо — мързел!... Да, мързел!... И заради вашия мързел едва не избухна

международен скандал...

— Не прехвърляй от болната глава на здравата! — изръмжа сърдито директорът. — Ти не умееш да си изпичаш работата, пък другите са ти виновни... Защо не доведе Висконти тука, за да прегледа на място стоката?

— Как да го доведе — за ухото ли? — попита иронично Измирски. — Говорих му и за това, но той не поиска. Смяташе, че едно посещение в социалистическа страна ще го компрометира... И беше прав за себе си...

— Да си знаеш — тия петстотин долара няма да ти ги призная! — закани се внезапно директорът.

— Ще ги признаеш като поп! — отвърна презрително Измирски.

Едва сега Генчев се досети, че има и друг човек в кабинета му.

— Запознай се с началника на секретната служба — обади се той. — И започни всичко отначало... Отсега нататък с него ще се разправяш за тия работи...

Донев усети само за миг дълбокия, пронизателен поглед на Измирски. Генералът се ръкува с него доста сърдечно, след това се отпусна със сгорещено лице в един от фотьойлите.

— И ако това е търговия! — измърмори той.

След това започна да разказва — подробно и обстоятелствено, като се стараеше да не пропуска нищо. Разказът му беше много жив, пропит с хумор и саркастични бележки, и Донев го слушаше с удоволствие. Той не пропусна дори посещението си в „Риц“ и сутрешното закъснение. Но когато разказа за смъртта на Висконти, двамата мъже неуловимо трепнаха.

— С „кураре“ ли? — възкликна Генчев.

Но той долови навреме дългия предупредителен поглед на Донев и добави неопределено.

— Съвсем като в криминалните романи...

— Точно тъй! — кимна живо Измирски. — След това вестниците описаха подробно как е станало убийството. Вилата на Висконти е с грамаден двор. Задната му страна граничи с някакъв обществен парк. Убиецът е дошъл тук с колата си, след това се прехвърлил през задната ограда. Полицията откри точно мястото, през което се е прехвърлил. Съвсем незабелязано той се е промъкнал близо до басейна и се е скрил в едни олеандрови храсти. Все пак от храстите до мястото, на което е

бил убит Висконти, има близо тридесет метра. Изглежда че е стреляно не с обикновен лък, а със специален арбалет. Върхът на стрелата е бил потопен в „кураре“ — това е силна отрова, с която бразилските индианци са мажели върховете на стрелите си.

— Просто невероятно! — измърмори отново Генчев тоя път с очевидно понижено настроение.

— След това убиецът се е върнал по обратния път и отново се е прехвърлил през оградата, навярно с помощта на специална въжена стълба. Наблизо го е чакала колата му. Никой не е видял убиеца.

Измирски помълча малко, след това добави:

— Затова пък, струва ми се, че аз го видях... Когато наближавах вилата на Висконти, върху таксито едва не връхлетя една зеленикава спортна кола, която идваше от страничните алеи. Шофьорът наистина имаше вид на човек, когото гонят дяволите... Сега ми е трудно да си го припомня, но изглеждаше рус и не много възрастен... Разбира се, в префектурата не казах нито дума за тая среща — за какво да се бъркам в чужди работи и да си усложнявам положението...

— Носите ли швейцарски вестници? — запита Донеv.

— Нося, разбира се — тук са в чантата ми.

Измирски приключи своя разказ с одисеята си в префектурата. Когато най-сетне свърши — в кабинета настана дълго мълчание.

— Аз мисля, че другарят Измирски се е справил отлично с всички затруднения — обади се най-сетне Донеv.

— Възможно е — измърмори недоволно директорът. — Но тия петстотин долара аз не мога да му призная...

— Знаеш ли колко ме плашиш? — обади се Измирски подигравателно. — Ей сега ще бръкна в джоба на жилетката и ще ти ги хвърля на масата...

— Все ще се нареди нещо! — каза Донеv примирително.

— Нищо не може да се нареди! — начумери се Генчев. — В моя бюджет няма перо „подкупи“... И изобщо напразно потрошихме пари за твоята командировка...

— Не съвсем напразно — каза Измирски. — На връщане минах през Виена и се срещнах там с Ашкенази... Мисля, че той може да свърши вместо Висконти цялата работа...

— Ашкенази ли? — намръщи се отново Генчев. — Не ми се вижда достатъчно сериозен...

— И ти не ми се виждаш достатъчно сериозен, но какво да правим — трябва да се работи — отвърна Измирски.

— Казахте ли му в какво се състои сделката?

— Не, разбира се — просто го поканих да дойде в София... Той веднага се съгласи, защото това съвпаднаше и с неговите планове.

След малко Измирски и Донев излязоха от кабинета на директора, съпроводени от неговия подозрителен поглед.

— Елате при мен да разгледам вестниците — предложи Донев.

— С удоволствие — съгласи се веднага Измирски.

Те се изкачиха бавно на горния етаж. Измирски леко се задъха — изглежда не беше много добре със сърцето си. Като влязоха в кабинета на Донев, той хвърли върху бюрото му голямата си жълта кожена чанта, натъпкана като на някой провинциален търговски пътник. Донев веднага забеляза сложната секретна ключалка. Наистина Измирски извади от портмонето си странно на вид ключе и внимателно отвори чантата. Вестниците не бяха малко.

— Можете да ги задържите — каза Измирски. — Но няма да научите нещо особено, главното ви го разказах...

— Вие лично как си обяснявате такова загадъчно убийство?

Измирски се замисли.

— Трудно е да се отговори — каза той. — А защо убиха Хамидиен? В тайната търговия с оръжие винаги има заинтересувани държави, революционни организации, мощни капиталистически монополи... Изглежда че е настъпил някого зле по мазола...

— За Висконти няма какво да мислим! — измърмори Донев. — Но жалко за Хамидиен...

— Наистина жалко! — поклати живо глава Измирски. — Преди всичко той беше един изключително почтен човек. Думата му беше сигурна от всякакъв договор... С него наистина можеше да се работи.

— А Ашкенази?

— Аз вече ви казах — за мен той също е много сериозен търговски партньор.

— Все пак той е израелски поданик... Как ще достави оръжие на една арабска държава?

— За мен той е повече българин, отколкото евреин... И после тая държава не граничи с Израел, какво има толкова да му мисли...

— Мене не ме интересува сделката! — каза Донеv. — Мене ме интересува тя да бъде запазена в пълна тайна.

— Ашкенази ще бъде длъжен да запази тайна. Ако се разбере каква доставка е направил — по-добре да не се връща в Израел. Освен това ние ще му платим комисионната само в случай на сполучлива доставка.

Донеv се замисли. Работата наистина беше добре обмислена и реален риск не съществуваше освен, разбира се, ако някоя заинтересувана държава реши да му плати срещу издайничеството всички вреди и загуби.

— Да, прав сте наистина! — каза най-сетне Донеv. — Но ми се стори, че Генчев не хареса сделката...

По лицето на Измирски се изписа нескрита досада.

— В това няма нищо чудно! — отвърна той. — Всъщност Генчев харесва сделката, но той не харесва мене. На него му се иска всички сделки на „Универ“ да минават като актив на Софекспорт... Ако не съществуваше „Универ“ и аз бях само негов помощник — от мен, разбира се, по-добър нямаше да има...

— Има нещо вярно в това — усмихна се Донеv.

— Истината е съвсем проста — добави Измирски намръщено. — Шумим, брат, шумим!... И колкото повече шумим, толкова по-голям е шансът да ни обърнат внимание отгоре...

— Интересно как сте успели да спечелите митническия чиновник...

— Съвсем проста работа — отвърна Измирски. — В Цюрих имаше наша голяма туристическа изложба. Прочетох неговия отзив в книгата за впечатления... Беше наистина чудесен отзив... И при това се беше постарал да ме улесни, като бе посочил дори своята професия и адреса си... Поканих го веднъж на чашка... Не беше никак трудно да се разбере, че е готов да ми послужи...

— Твърде отдалече сте се окопали! — похвали го искрено Донеv.

— Не може иначе!... Още от началото чувствавах, че с тия мостри може да стане някаква беля... Както и стана... Ако мислим, че само ние сме дяволи, а всички други спят — горчиво ще се излъжем...

— Важно е човек винаги да държи инициативата.

— Точно тъй! — съгласи се Измирски. — Почнеш ли да изчакваш какво Ще стане — можеш да бъдеш сигурен, че нищо хубаво

няма да стане...

— Радвам се, че разсъждавате така! — каза Донеv. — И трябва да ви призная, че всички други освен вас са работели съвсем лаически...

— Нищо чудно! — намръщи се Измирски. — Ако не беше тъй, нямаше да обискират нашите кораби из Средиземно море... И най-глупавото е, че в цялата тая история пострада най-опитният — горкият Халил... Но и неговите врагове бяха най-силни...

— Оплаква ли се е пред вас, че има врагове? — попита внимателно Донеv.

— Не!... Той беше много дискретен... Но какво е да имаш срещу себе си цяла мощна империя?... Щом имаш пари — можеш да купиш всичко — даже и хора!...

— Тъй е за съжаление — въздъхна Донеv.

— Щом пристигне Ашкенази, аз ще ви държа в течение на преговорите.

— Наистина ще се наложи — кимна Донеv. — Имайте предвид, че в бъдеще всички документи ще изготвя моята секретарка...

Измирски прибра чантата си и отново грижливо я заключи. Лицето му сега беше съвсем приветливо.

— Надявам се да работим добре с вас — каза той. — Довиждане...

Донеv го изпроводи до външната врата. Когато се готвеше да влезе отново в кабинета си, секретарката се обади.

— Някаква жена ви търси, другарю Донеv...

Младият мъж усети как вратът му се сгорещи.

— Какво каза?... — попита той небрежно.

— Пак щяла да позвъни...

Донеv влезе в кабинета си и разгърна швейцарските вестници. Ще позвъни, но кога?... Не може да виси цял ден пред телефона и да чака... Той беше сигурен, че това е Моника, на никаква друга жена не беше давал телефона си. И сигурно си е спомнила нещо интересно, щом се е решила да му позвъни след снощната недружелюбна среща. Той зачете търпеливо вестниците, но френският език не му спореше. И все пак успя да се добере до най-важното — Висконти наистина бе умъртвен с „кураре“. Какво означаваше това?... След всеки изминат ден нещата като че ли все повече и повече се объркваха.

Той остави вестниците и взе телефонния указател. Не беше никак трудно да намери телефона на композитора. След малко до ухото му стигна далечен, мелодичен глас.

— Кого търсите?

— Вие ли сте, Мотика?

— Да, аз съм...

— Доневи ви се обаждат...

— Ааа, другарю Доневи, струва ми се, че имам нещо интересно за вас...

Доневи беше готов да се закъдне, че в гласа на момичето се чувствуваше някакво скрито въннение.

— Тогава ще ви помоля да се видим...

Настана кратко мълчание.

— Не мога веднага.

— Защо, Моника?... Предполагам, че не готвите вечеря за татко си...

Доневи имаше чувството, че е направил плоска шега, но момичето отгатък се засмя.

— Не, разбира се... Играем покер с няколко приятелки... И не мога да стана, защото печеля.

— Добре — тогава довечера?

— Да, чакайте ме към девет в барчето... Ако върви все тъй — довечера почерпката ще бъде от мене...

— Съмнявам се, Моника... Гледайте да не заложите някоя много важна част от тоалета си.

— Имам си достатъчно тоалети — отвърна момичето.

— Новината интересна ли е?...

— Да, много интересна — във връзка с Халил!

— Много ви моля втори път да не споменавате по телефона имена...

— Защо?... Аз съм самичка в стаята...

— Не бъдете толкова сигурна...

— Добре... Ще се опитам поне веднъж в живота си да бъда послушна...

Телефонът отгатък щракна, младият човек едва не изпъшка. Девет часа!... А какво да прави до девет часа, освен да си изяде пръстите от любопитство?... Най-добре е да отиде на кино, все пак —

екранът е единственото нещо, което може да открадне два часа от живота на човека, без той да ги забележи... Добре, от четири до шест... А след това?... Е, след това ще помисли!...

За негово щастие в програмите имаше и един криминален филм. Той го изгледа с удоволствие, но и с лека скептична усмивка на края на устните. Всичко това наистина беше прекалено добре нагласено, за да бъде истина. Пътят до всяка истина е постлан с безкрайно повече огорчения, разочарования и страдания. Но все пак приятно е да се види как един мним колега блести с всички цветове на дъгата — от остроумието до безпогрешната стрелба, от находчивостта до безкрайната смелост и жертвоготовност. Може би трябваше да доведе и Моника тук, за да види с какъв човек си има работа.

Но двата часа изминаха и той отново излезе на улицата — най-шумна в тоя час на деня, изпълнена с хора, чиито лица след магическата светлина на екрана му се виждаха някак особено бледи и унили. Той потърка брадата си — може да се обръсне още веднъж, няма да бъде излишно. Дори може да облече някой по-свестен костюм. Не, това не бива — тя веднага ще забележи, че се е издокарал. Най-хубаво е да се избръсне, лекичко да се подстриже и да вечеря — това ще убие доста от времето.

Точно в девет часа той влезе в бара и си поръча чаша оранжада. Чувствуваше, че няма да му се размине само с това безвкусно питие, но поне да сложи нещо отдолу за хастар. Моника пристигна едва към девет и двайсет — много по-добре облечена, отколкото миналата вечер, с чудесен външен вид. Изглежда че за малката комедиантка беше много трудно да играе една и съща роля дълго време. Тя се усмихна приветливо и седна свойски на свободното място срещу него. Отново и по-силно от предната вечер го лъхна познатата миризма на парфюма.

— Защо ме гледате така? — попита тя учудено.

— Просто — гледам — усмихна се той. — И да ви кажа право, никак не приличате на прокълната, приличате на благословена. Друго такова хармонично произведение вашият баща надали е успял да направи...

— Не познавате баща ми...

— Какво стана с покера?... Спечелихте ли?

— Не се съмнявайте... Какво да поръчам?

— Аз вече си поръчах...

— Не се правете на прекалено скромни. Снощи доста добре нагъвахте джина...

— И това ли забелязахте?

— Жените всичко забелязват... Бай Янко, две уиски с лед.

— Веднага! — отвърна бай Янко от тезгяха си.

Стори му се, че барманът едва забележимо му намигна, изведнъж му стана тягостно и неприятно.

— Аз ви слушам! — каза той доста сухо.

Моника го погледна с леко учудване, неясна сянка на тъга мина по лицето ѝ.

— Получих писмо от Халил — каза тя просто. — Ще ви го прочета...

Моника отвори кожената си чанта с бледорозова подплата — като раззината уста на звяр. Изящните ѝ пръсти с чудна лекота се вмъкнаха в зверската уста, тя извади оттам дълъг зеленикав плик. Донев забеляза, че лицето ѝ стана по-тъжно.

— Горкият Халил! — каза тя. — Слушайте...

Простете, че забавих така дълго време писмото, което може би Вие не очаквахте. Няма да ви кажа, че съм бил зает — имах напоследък много свободно време, премного. Имах време и да мисля, и да си спомням, и да съжалявам може би за неща, които никога няма да се върнат. Над всички спомени стои един — това прекрасно, студено езеро, белите върхове на хоризонта и Вие, Моника, простете, че ви слагам на последно място. Няма да забравя рибарите и красивата бяла риба, която те ни подариха. Няма да забравя и с какъв превъзходен апетит Вие я изядохте същата вечер в ресторанта, макар че тя за мен бе символ на революционно братство.

Аз съм затворник тук, Моника, макар и доброволен. Много далеч от мен са тия най-прости човешки радости, които се наричат сигурност и спокойствие. Гнетят ме тежки предчувствия. И все пак над всичко стои надеждата. Утре аз ще напусна моята бърлога, затова Ви пиша и това

писмо. Може би няма да се върна обратно. Съзнавам, че това лошо чувство се дължи може би на преуморени нерви, но не мога да го надмогна. Да се надяваме, че всичко ще свърши благополучно. Аз ще дойда още един път в България, дължен съм да дойда. Имам чувството, че съм направил там непоправима глупост, която на всяка цена трябва да поправа. Дори такива хора като мен, които изпитанията са направили чудовищно недоверчиви, могат понякога да се излъжат. Да се греши е човешко.

Довиждане, скъпа Моника, надявам се скоро да ви се обадя. Тогава ще мога да ви съобщя и един сигурен адрес.

Ваш Халил

Моника млъкна, лицето ѝ бе съвсем помръкнало. Донев взе писмото от ръцете ѝ. То беше изпратено от Бон и носеше датата от деня преди неговото убийство.

— Мога ли да го задържа? — попита той тихо.

— За какво ви е?

— Искам още веднъж да проверя превода... Има тук един пасаж, който е за мен изключително важен...

— Никой няма да ви го преведе по-добре от мен — отвърна момичето. — Аз съм го чела най-малко десет пъти... Но нищо, вземете го...

Той сгъна грижливо ценния документ и го пхна в портфейла си. Двата мълчаха край тясната масичка и край тях, сякаш невидим, седеше загиналият.

— Гнетят ме тежки предчувствия! — каза замислено Моника. — Щом тая дума съществува в човешкия речник, все трябва да означава нещо... Вие имали ли сте предчувствия?

— Като ученик — отвърна Донев. — Винаги когато не си знаех уроците, имах предчувствие, че ще ме вдигнат... И това доста често се случваше.

— Аз говоря сериозно!... Веднъж имах наистина поразителен случай на предчувствие. То стана в деня, в който загина моят съпруг... Сутринта аз му казах...

— Моля ви се, Моника! — прекъсна я намръщен Донеv. — Поне не се задълбочавайте повече в тая лъжа...

Той усети как момичето трепна, страните ѝ едва забележимо пребледняха.

— Какво искате да кажете? — запита тя глухо.

— Искам да кажа, че вашият бивш съпруг и досега се радва на добро здраве.

За миг Донеv искрено съжали момичето — дотолкова нейният вид беше засрамен и безпомощен.

— Кой ви каза? — запита тя тихо.

Донеv се усмихна.

— Никой не ми е казал, Моника... Аз просто го подозирах, а вие сега сама се издадохте...

Донеv усети как в погледа ѝ блесна малка мълния.

— Вие сте невъзпитан — каза тя сухо. — В края на краищата да си лъжец е по-благородно, отколкото да си душевен грубиян...

— Аз го направих умишлено, Моника... С възпитателна цел...

— Мерси!...

Тя замълча намръщена, после каза.

— Всъщност не съм ви излъгала — поне вас... Отдавна вече искрено вярвам в това, което говоря... И нямам друг изход...

— А всъщност какво е станало? — запита Донеv.

Лицето ѝ съвсем потъмня.

— Той бил женен там... Отначало я криеше във вилата си, после тая игра му омръзна... Той ми разказа каква е работата с надежда, че нямам път назад... Но аз все пак се върнах... Та можех ли да кажа тука истината?... Защо трябва да ми се смеят разни простаци... Отначало излъгах, пък постепенно повярвах сама в лъжата си... Човек трябва да спаси някак си своето честолубие...

— Напълно ви разбирам! — каза Донеv. — Само едно не ми е ясно — защо продължавате да вървите по същия път?... Или ви се иска да попаднете на втори многоженец?

Лицето ѝ леко поруменя.

— Нали ви казах. Щом като човек повярва на една лъжа, той започва да живее и с нейните детайли...

Донеv мълчеше.

— Не е точно така, Моника! — въздъхна той. — Човек може да излъже другите, но към себе си трябва да бъде винаги искрен... Напразно си търсите оправдания... Всъщност вие вече сте свикнали на лек и приятен живот и ви е трудно да се разделите с него...

— И тъй да е! — каза тя нетърпеливо. — Та кой търси съзнателно трудния и неприятен живот... Тая китайска философия ми е съвсем чужда...

— Но човек все пак е длъжен на обществото... И ако не изпълнява своите задължения към него, обществото само ще го изхвърли...

— Знаете ли колко не ви подхожда ролята на наставник! — каза тя с досада. — В края на краищата аз не съм търтей, аз съм царица... Много мъчно ще ме накарате да управлявам багер, тая работа не е за мене...

Тя погледна часовника си и стана.

— Наистина трябва да си вървя...

— Да ви изпратя ли? — попита той.

— Не, благодаря!... Но, господи, какво още щях да ви кажа... Вие съвсем ме объркахте с вашата педагогическа атака...

Тя отново седна и притисна със своята деликатна длан челото си.

— Просто загубих всякакво желание да говоря с вас! — каза тя искрено. — Ах, да — сетих се!... Веднъж, като говорехме с Халил, той ми каза... Няма да цитирам дословно, а по памет... Но нещо подобно беше: „В края на краищата общественият строй не може да измени изведнъж хората... Даже тия, които уж му съчувствуват... И у вас има не по-малки мошеници, отколкото в буржоазното общество!...“.

Тая новина наистина беше интересна. Донев напрегнато се замисли.

— Спомняте ли си кога ви каза това?... В последните дни?

— Не, не съвсем в последните... Но беше тук — в барчето...

— Интонацията ме интересува... С възмущение ли го каза?

— Не, по-скоро резигнирано... Като доказателство на собствените си убеждения...

Той търсеше в себе си как да продължи разговора, но не намираше. Това го ядоса.

— Благодаря ви, Моника!... Наистина много ми помогнахте... И аз ще намеря начин да ви се отплатя.

Моника го погледна иронично.

— Мога да си представя каква ще бъде тая отплата — каза тя. — Ще ме настаните в някой по-удобен възпитателен дом... В околностите на София.

Тя отново стана, кимна небрежно и тръгна към изхода. Но той много добре забеляза, че лицето ѝ е разстроено, в походката ѝ не се чувствуваше нейното обикновено самочувствие. Но и сам той стана с крайно понижено настроение от стола си и се запъти към телефонните кабинки. Както очакваше, полковник Несторов бе у дома си.

След половин час те вече седяха в неговия скромнен домашен кабинет. Донев разказа подробно последните новини. Полковникът слушаше спокойно и от време на време нещо записваше. Настана кратко мълчание.

— Да, ясно! — обади се най-сетне полковникът. — Това наистина е най-важното, което сме научили досега...

— И все пак не ми е съвсем ясно! — въздъхна Донев.

— Поне едно е ясно — че трябва да търсим виновника у нас... Иначе защо Бен Салал ще иска да се върне в България, за да поправи това, което той нарича „непоправима глупост“?... Очевидно той е направил някаква грешка спрямо някакъв човек... Той знае кой е човекът и каква е грешката. Навярно е искал да дойде в България, за да ни предупреди, да поправи, доколкото може, последствията от тая грешка... Какво излиза от цялата работа?... Най-напред, че провалът не е случаен и не се дължи на някое от междинните звена... И второ — по цялата логика на събитията — той е познавал лично човека, спрямо когото е сбъркал, имал е непосредствен контакт с него... А ние знаем, че тия хора са били няколко...

Двамата отново замълчаха, впаднали в мислите си.

— Отново се връщаме към тоя фатален триъгълник Дорев — Генчев — Измирски! — обади се най-сетне Донев.

— Четириъгълник — поправи го полковникът. — Забравяш Даскалов...

— За мене той е по-скоро производна величина — отвърна младият човек. — По начало Даскалов не е знаел нищо за корабите...

— По всяка вероятност един от тримата! — каза полковникът намръщен. — Това все пак е нещо... На колкото по-малък терен

работим, толкова е по-голям шансът ни за успех... Но кой от тях?... Ти на кого би отдал своето любезно предпочитание?

— Искрено казано, сега-засега и тримата ми се струват еднакво невинни...

— Е, не съвсем еднакво! — поклати глава Несторов. — Знаем например, че Бен Салал се е спречквал с Генчев... По каква друга работа може да се спречка с него, освен във връзка с доставките... Може би точно Генчев е бил мошеникът, за когото Бен Салал се е оплакал пред момичето...

— М-да! — поклати глава Донев. — Може и така да е... А може и съвсем да не е така... Възможно е келнерът да му е надписал сметката и пак да каже същите думи...

— Всичко е възможно! — каза нетърпеливо полковникът. — Но ние трябва да минем реката, като скачаме по най-малките и отдалечени камъни... Иначе винаги ще си останем на отсамния бряг...

Младият човек потиснато млъчеше.

— Не знам — каза той колебливо. — Ако е за хипотези — имам най-малко десетина в главата си. Но ме е страх да ги кажа дори и на вас. Не е толкова лесно да набедиш един човек — та макар и само в главата си. Искам да се докопам поне веднъж до един сигурен факт.

— Писмото на Бен Салал е абсолютен факт...

— Да, наистина!... Аз съм съгласен с вас, че то съвсем ясно определя терена ни... Но не и обектите... Единствената сериозна надежда да излезем от това положение е Петер Хаймер... По всичко личи, че е бил много доверено лице на Бен Салал... И ми се вижда невъзможно Бен Салал да не е споделил с него подозренията си, още повече че не се е чувствувал никак сигурен за своя живот...

— Според теб, от кого се е плашил?

— Очевидно от „Черната ръка“...

— Може би и Хаймер се е скрил от тях... Всичките ни усилия да влезем във връзка с него засега са безрезултатни...

Полковникът помълча малко и добави:

— Трябва да работим така, че все едно Хаймер не съществува. Трябва отново да прегледаме всички факти... И да потърсим някаква пътечка между тях...

— Така и ще направим! — каза Донев замислено.

Изминаха два дни в усилена работа. Тоя път Донеv се втурна в миналото. Той знаеше от своя досегашен опит, че човек не се ражда престъпник и не става престъпник за един ден. Човек се образува постепенно като престъпник сред една обстановка, която неминуемо го тласка натам. Това беше основното. А допълнителното се състоеше в надеждата, че колкото и внимателен да е един престъпник, колкото и тясно да е прилепнала маската до лицето му — той не може с нещо да не се издаде.

В началото на третия ден Донеv почувствува, че хоризонтите над него започнаха да се проясняват и между трите пътеки едната му се стори много по-отчетлива и ясна. Сега трябваше да тръгне по нея и да я изследва внимателно крачка по крачка. Но точно тогава пристигна Ашкенази и той трябваше да се обърне отново лице в лице с реалните факти.

Ашкенази пристигна със самолет от Виена. Посрещнаха го заедно с Измирски на летището и Донеv изведнъж се изправи пред един жизнен и бърлив човек с външност на застарял Бел Ами. И боядисаните му мустаци, и заплешивялата глава, и ругените устни на сладострастник, и обилните му жестове, и шумните му възклицания никак не подсказваха за човек, който може да се занимава сериозно с делова работа. Той целуна шумно Измирски по бузата, здраво разтърси ръката на Донеv, след това внезапно забрави и двамата и се заляпа с облепени очи във Витоша.

— Каква планина! — каза той на най-чист български език. — Боже, каква планина...

И другите двама неволно я погледнаха, но не намериха нищо особено в нея.

— Кажи-речи, през вечер я сънувам — продължи възбудено търговецът. — Особено когато съм в Израел... Израел съм под нея — в Красна поляна. Знаете какъв сиромашки квартал. Бях малък като

кученце, а тя се издигаше над мене като някакви Хималаи... За мене няма по-голяма планина от Витоша...

Малко по-късно, когато се движеха със служебната кола към центъра на града, той отново се залови за старата тема...

— Там съм постоянно жаден — постоянно ми се пие вода... И щом заспя, започвам да сънувам Витоша... Сънувам Боянския водопад — тонове кристална, прозрачна вода, която сякаш се излива в гърлото ми. Събуждам се изпотен и жаден и почвам да мечтая за Витоша...

— Ще ви заведем там — обади се Донев.

— Не, не — не искам! — възкликна енергично Ашкенази. — Искам да ми остане в душата такава, каквато я знам от детинството... Както разбрах — вие сте я превърнали на парк?

— Има нещо такова — усмихна се Донев.

— Не, не обичам паркове! — каза Ашкенази. — Предпочитам моята Витоша, по която имаше само няколко диви пътеки...

След малко колата спря пред хотел „Балкан“. Наближаваше обяд и преди Ашкенази да отиде в апартамента си, те се договориха да се видят след половин час в ресторанта. Като нямаше какво друго да правят, Донев и Измирски отидоха веднага в ресторанта и си поръчаха бира. За тяхно щастие донесоха им силно изстудена бира, която веднага изпоти чашите.

— Дойде и лятото! — въздъхна Измирски. — Но за какво ми е, като с тия бърбреци не мога да отида никъде... Освен в Хисаря, където сега е горещо като във фурна...

Те помълчаха малко, после Измирски запита:

— Как ви се видя Ашкенази?

— Мъчно мога да кажа... Но явно е, че обича България...

— По-скоро обича своите спомени... Но когато човек застарее — спомените добиват силата на реалност...

— Винаги съм се чудил как човек може да се лиши от родината си — каза замислено Донев.

— Той си въобразява, че Израел му е родина...

— Това е една измислена родина... Истинска родина е тая, в която си се родил и израсъл...

— Но тя не е била много щедра към него! — поклати глава Измирски. — Той е прекарал тук едно мъчително детство... Бил е преследван и гонен, бил е изтезаван в трудовашките лагери. Носил е на

ревера си жълтата звезда — като знак на позора... Прави му чест, че е запазил и това добро чувство за България...

След малко Ашкенази слезе в ресторанта — измит и грижливо вчесан. Но лицето му не беше така въодушевено, както на идване.

— Малко скучно го строите вашия социализъм — каза той. — Погледах през прозореца и, да ви кажа право, не ми стана много весело. По мое време „Дондуков“ беше истинско корзо. Имаше всичко — и кина, и кафенета, и сладкарници, и магазини. А сега виждам само учреждения... Аз мисля, че нещо сте сбъркали...

— И аз мисля така! — засмя се Донеv. — Но да се надяваме, че кухнята ще ви възвърне доброто настроение.

Кухнята и хубавото бяло вино наистина повдигнаха градуса на настроението. След кафето те се споразумяха преговорите да се водят директно с Измирски от името на „Универ“. Място на преговорите — кабинетът на Донеv, за да им бъде винаги под ръка секретарката и да могат да се съхраняват на сигурно място всички документи. Ашкенази щедро кимаше глава в знак на съгласие.

— Колко дни ще ви са нужни, за да се разберете? — запита накрая Донеv.

— Два дни ще ни бъдат съвсем достатъчни — отвърна Ашкенази.

— Това е наистина добре! — кимна Донеv. — А кога ще приемете стоката?

Ашкенази се засмя.

— Това не е нужно! — отвърна той. — Първо, аз разбирам от вашата стока толкова, колкото ескимос от крокодили... И второ, не допускам, че ще доставите негодна стока на една млада страна, която се опитва да прави революция...

Споразумяха се разговорите да започнат на другата сутрин.

— Днес искам да разгледам София — каза Ашкенази. — Измирски ще ме поразведе... Пък отде да знае човек, може аз да го разведа... А иначе току-виж, че сме останали на сухо гърло...

На другата сутрин Донеv се увери, че двамата търговци не бяха прекалили с разходката. Ашкенази изглеждаше отпочинал, бодър и свеж като праскова. Той остави на бюрото тежката си чанта и възкликна възбудено.

— Леле, какви поразии сте направили!... „Широката механа“, „Дълбоката механа“, шуменските бирарии... Та това беше гордостта на София, там са ходили велики личности... Трябваше да ги запазите поне като експонати. Никой свестен град не е направен само от нови работи...

След малко пристигна и Измирски. Изглежда че за него вечерната разходка не беше минала съвсем леко. Видът му беше уморен, под очите му личаха тъмни сенки.

— Как е главата, колега? — запита бодро Ашкенази.

— Главата — добре, но храносмилането май не е в ред — отвърна Измирски кисело. — Раци сос бристол ядох за последен път в живота си...

След малко двамата търговци се затвориха в кабинета. Донеv погледна продължително секретарката си.

— Ще внимаващ повече от всякога! — каза той сериозно.

— Разбирам, другарю Донеv...

— Ако стане нещо непредвидено — ще ме търсиш в министерството...

На третия ден сутринта Донеv намери Измирски при секретарката. Той пиеше кафе, видът му беше доволен.

— Свършихте ли? — запита младият човек.

— Ще ви кажа — кимна Измирски. — Имам право да си допия спокойно кафето...

Той погледна секретарката и добави в добро настроение.

— Във всеки случай правите отлично кафе...

След малко те се оттеглиха в кабинета. Сега лицето на Измирски беше съвсем сериозно.

— Ще ви кажа искрено, че съм много доволен! — каза той. — Проектодоговорът е в чантата ми, щом секретарката го препише, ще можете да го прегледате. Сега ще ви кажа само най-общите положения.

Той се замисли за миг и продължи.

— „Универ“ ще достави оръжие на Ашкенази по шестдесет и три спецификации. Това оръжие трябва да бъде доставено в едно неутрално арабско пристанище в срок от петдесет дни. Най-важното е, че Ашкенази ще плати цялата доставка, щом оръжието бъде доставено на неутралното пристанище. Целият риск за по-нататъшния превоз до застрашената арабска страна и на плащанията ще носи Ашкенази. По

тоя начин ние си гарантираме и взиманията, и какъвто и да е риск от политически скандал... Така добре ли е?

— На пръв поглед — много добре! — каза Донеv сдържано. — Но Ашкенази е един много опитен търговец... Защо се е съгласил на такава прекалено изгодна за нас сделка?

— Сега ще ви обясня... Ние му правим десет процента отстъпка от реалната цена, плюс законната комисионна сума... Това за нас е изгодно, понеже обективният риск е много голям... Но е изгодно също и за Ашкенази... Навярно той е водил предварителни преговори с арабската страна и смята, че си е гарантирал всички взимания... Ашкенази е търговец с голям замах... Той не се ръководи от максимата — „малка печалба, но сигурна“.

Донеv се замисли.

— А как ще бъдем сигурни, че ще достави оръжието точно там, дето е нужно? — запита той. — Представете си, че го потопи в морето?

— Как тъй — ще го потопи? — погледна го Измирски с недоумение.

— Както се потопява... Представете си, че някоя велика сила му плати повече за това, отколкото арабската страна, за която става дума...

Измирски разпери ръце.

— Тоя риск ние не можем да предотвратим! — каза той. — По начало в основата на сделката лежи доверието... Щом той знае за доставката, дори с военен кораб да я изпратим на застрашената арабска страна, той пак може да я провали. За това е необходимо само да вдигне един телефон...

— А ако ние уговорим всички плащания, след като оръжието стигне до мястото, на което сме го изпратили?

— Това е безсмислено — възрази Измирски. — Ако той реши да продаде на чужда сила нашата обща тайна — какво биха го интересували нашите плащания?...

Донеv веднага се съгласи в себе си, че това е наистина така.

— Добре — каза той. — Кога ще бъде подписан договорът?

— Утре в дванадесет часа, тук във вашия кабинет... Ще го подпишем само двамата с Ашкенази, от името на „Универ“ и „Ашкенази и син“...

— А Генчев?

— Това е пък мое условие! — каза Измирски решително. — На Генчев ще съобщим как стои въпросът само от финансовата страна... Повече от това той не бива да знае...

— Тая работа не е толкова проста! — измърмори младият човек. — Генчев има право да знае...

— За това не споря! — каза Измирски сухо. — Тогава аз няма да подпиша — нека подпише той...

Донев забави отговора си.

— Това какво е? — запита той внимателно. — Инат или лично съперничество?

Измирски се намръщи.

— Искрено казано — това е предпазливост! — отвърна той. — Ако и тоя път започнат да ни обискират корабите — това ще бъде край за нас. Нима не го разбирате?... Защо трябва да носим чужди рискове?... Аз предлагам освен нас двамата никой друг да не знае нито срока, нито кораба, нито пристанището... Ако отговаряме — поне да знаем защо отговаряме...

— По принцип сте прав! — отвърна Донев. — Колкото зависи от мен — ще се постарая да бъде така, както вие искате...

Донев ясно забеляза как лицето на Измирски просветна.

— Знаех, че ще се разберем! — възкликна той доволно. — Ще видите, че тъй е най-добре... И не само за тоя случай, а по принцип... Ако и миналия път бяхме постъпили така — сега нямаше да си блъскате главата с разни догадки...

И двамата се засмяха. Измирски се почеса.

— Щях да забравя!... Довечера ще дадем малък банкет на Ашкенази... Ще бъдем само ние тримата...

— Поне в тоя случай приличието изисква да поканим и Генчев...

Измирски се поколеба за миг.

— Това наистина може! — съгласи се той. — Ашкенази е стара лисица, няма да откопчи от устата му нито дума... Но чувствавам, че Генчев ще ни развали вечерята със своята кисела физиономия...

Поне в това отношение Измирски се оказа лош пророк. Генчев дойде на вечерята изрядно облечен, усмихнат, вежлив. Той не даде да се разбере нито с една дума или жест, че се чувства засегнат. Но Донев, който го наблюдаваше внимателно, забеляза ясно някаква потиснатост в поведението му, в мигове погледът му сякаш

опустяваше, отнесен от неприятни, натрапчиви мисли. Единствен Ашкенази се забавляваше искрено и от все сърце, отдаден преди всичко на своите гастрономически увлечения. Измирски се стараеше да поддържа разговора, но изглежда че и него вечерята не го забавляваше. Чашата му си оставаше винаги пълна, яденето — едва наченато. Най-послед той извади от джоба си кръгла алуминиева кутийка и внимателно глътна някакви хапчета. Все пак другите го забелязаха.

— Раци сос Бристол! — въздъхна Измирски. — Нито за стомаха ми, нито за бъбреците...

Постепенно настроението спадна до нулевата точка. Дори вечно жизненият Ашкенази се принуди да погледне часовника си. Изпиха кафето, разкланяха се любезно, стиснаха с изкуствено оживление ръцете си и с облекчение си пожелаха „лека нощ“. Но като се разделяха в хола, Донев усети върху себе си дългия, настойчив поглед на Ашкенази, който сякаш нещо се опитваше да му каже. Търговецът се упъти към асансьора, другите трима — към изхода. На стълбището те си кимнаха бегло и всеки побърза да вземе своята посока, сякаш в тоя миг се плашеха един от друг. Донев пое вдясно към Универсалния магазин и спря разколебан пред входа на обикновения ресторант. Да влезе ли веднага или да направи една малка разходка? Но улицата му се видя пуста и досадна и това реши въпроса. Той прекоси няколко мраморни зали, отвори една тежка дъбова врата и отново се озова в хола, който преди малко бе напуснал. Но сега там нямаше никой, само дежурният администратор ровеше нещо в книжата си. Без да бърза, Донев се запъти към барчето.

Първият човек, когото видя, беше Ашкенази. Той седеше на една от близките маси и гледаше право в лицето му. Тоя път изглеждаше някак необичайно сериозен, съвсем го бе напуснало неговото обикновено бонвиванско настроение. Донев хвърли бегъл поглед към залата. Имаше още една заета маса — точно в насрещния ъгъл — и на нея седяха Моника и Даскалов. Донев ясно забеляза радостното трепване у Моника, но нямаше възможност за избор. Той направи няколко крачки и седна при Ашкенази. Търговецът го гледаше с нескрито облекчение.

— Бях сигурен, че ще се върнете — каза той. — И все пак...

— А ако не бях се върнал?

— Щях да помисля, че не си гледате добре работата! — отвърна сериозно Ашкенази. — И все пак щях да ви потърся утре сутринта... Какво ще пиете?

— Това, което и вие пиете...

— Хубав отговор! — едва забележимо се усмихна Ашкенази. — Едно уиски, моля — обърна се той към бармана.

— Аз ви слушам, господин Ашкенази — каза Донев.

Ашкенази отново втренчи в него сините си очи. Лицето му в тоя миг изглеждаше съвсем преобразено, нещо остро и решително се появи в опънатите му черти.

— С хора като вас трябва да се говори направо и откровено! — каза той. — Това ще бъде полезно и за двамата...

— Наистина! — кимна Донев.

— Затова ще ви кажа направо, че тая сделка е за мен най-важната в живота ми. Тя е най-опасната и ако се осъществи изцяло — ще бъде най-доходната. Аз или ще изплавам напълно, или докрай ще пропадна. Трети път няма и вие разбирате колко много съм заложил на вашата карта...

— И какво ви безпокои! — запита внимателно Донев.

— Това ви е съвсем ясно! — отвърна Ашкенази. — И най-хубавото е, че в тоя случай нашите интереси съвършено съвпадат. Никой от нас двамата не е по-заинтересуван доставката да се осъществи докрай...

— Това е наистина така! — кимна Донев.

Ашкенази млъкна, защото барманът се бе запътил към тях. С крайчеца на окото си Донев забеляза унилия вид на Моника. Даскалов нещо оживено й говореше, но от своето място той не можеше да чуе нито дума. От друга страна, това беше хубаво, това означаваше, че и те няма да чуят нищо от техния разговор. Барманът остави чашата и си отиде.

— Аз познавах лично Бен Салал! — продължи Ашкенази. — Успях да направя за него една малка доставка. Знам за смъртта му и за смъртта на Висконти... Знам и за обиските на вашите кораби. Това означава, че в системата на алжирската доставка е включен предател. Ако ние автоматично го превключим и в нашата доставка — ясно е, че сме загубени...

— Господин Ашкенази, вие знаете, че успяхме да доставим оръжието в Алжир...

— Това е наистина така! — каза търговецът. — И ако не беше така — изобщо не бих се заел с тая работа...

— Аз мисля, че трябва да бъдете спокоен! — продължи Донеv. — Ние вече имаме обица на ухото... Знае ли някой освен вас името на пристанището, на което ние трябва да доставим стоката?

— Разбира се, че не! — възкликна Ашкенази. — Аз ще ви го съобщя лично на вас в часа на моето тръгване... Ще ви съобщя също така името на моя доверен човек там... Корабът пристига, капитанът се свързва с моя агент, сумата се депозира, разтоварва се стоката и с това нашата обща сделка приключва. Всичко останало ще бъде моя грижа...

— Отлично! — каза Донеv. — Мисля, че може да спите спокойно...

— Аз все още не мисля така! — въздъхна Ашкенази.

— Бихте ли ме посъветвали нещо?

Лицето на Ашкенази някак особено се изостри. Той помълча малко, после каза.

— Страхувам се да не бъда несправедлив... Но, според мен, най-добре е сумата да не бъде внесена за сметка на „Универ“... Нищо по-просто от това да бъде заключена в корабната каса...

— Взели сме мерки в това отношение — кимна Донеv.

— И второ, не давайте виза на жената на Измирски...

Донеv погледна продължително събеседника си.

— Той е наше доверено лице... Нямаме причини да му откажем...

— Няма да му отказвате... Но ще забавите под някакъв предлог, докато приключи нашата сделка...

— Закъде ще поиска тя виза?

— Това нямам право да ви кажа... Но вие сам ще разберете...

— Да, ясно...

— Не го вземайте много навътре! — предупреди го сериозно Ашкенази. — Просто една мярка за по-голяма сигурност... В такива неща човек трябва да подозира всеки за всичко... Но вие добре ме разбирате...

— Напълно! — усмихна се Донеv. — Длъжен съм и вас да подозирам...

— Ама ясно! — кимна енергично Ашкенази. — Страх ви е да не изсипя оръжието в морето... И да получа за това една хубавичка премия...

Донеv го погледна учудено.

— Откровено казано — наистина съм го мислил...

— Откровено казано — такава обективна възможност съществува... Но аз това нещо няма да направя. Аз никога няма да скъсам с България. И ми се струва, че тук, в тая прохладна страна, ще прекарам последните дни на живота си...

— Според вас, кой уби Бен Салал?

— „Черната ръка“, естествено...

— А кой го предаде?

— Струва ми се, Висконти... Предполагам, че е взел пари, без да достави стоката... И за да предварди удар върху себе си, е побързал да ги предаде... Зле си е направил сметката... С алжирците двойна игра не може да се играе... Това са наистина хора, които са си сложили главата в торбата... Аз мисля...

Но Ашкенази не можа да каже какво мисли, той млъкна внезапно с поглед, отправен към вратата. Донеv погледна бързо нататък. На прага стоеше Генчев и смутено гледаше към тях. Нещо в позата му едва-едва подсказваше, че е готов да се върне назад. Донеv се учуди с каква необикновена бързина Ашкенази промени изражението на лицето си. Сега то отново приличаше на лице на пийнал бонвиван и гуляйджия.

— Какво стоиш там?... Сядай тук! — обади се пръв Ашкенази.

Генчев приближи неохотно и седна край масата им.

— Поверителен разговор? — запита той иронично.

— А, не — моля ти се! — засмя се Ашкенази. — Само българите говорят в кръчмата за работа и на работа за кръчмата... Ние вече имаме по други навици... Какво ще пиеш?

— Право да ви кажа — нищо...

— Не може нищо...

— Един френски вермут тогава...

Ашкенази поръча. Донеv използва малката пауза, за да погледне към съседната маса. В погледа на Моника той съзря учудване и обида.

Но много повече го стресна погледът на Даскалов — с такава ненавист гледаше той към Генчев.

— Не знаех, че директорите имат навик да обикалят нощните заведения — обади се Донеv.

— Защо? — повдигна вежди Генчев. — И те са хора...

— Навярно сте търсили някоя млада дама?

— Защо не?

— Тогава бих могъл да покана едно младо момиче... Просто за украшение на скучната маса — каза Донеv.

И без да дочака отговор, той стана и приближи към масата на Моника. Даскалов извърна главата си. Лицето на момичето сякаш се вкамени.

— Мога ли да ви покана на нашата маса? — запита любезно Донеv.

Моника го погледна хладно.

— Не, уморена съм... Ще си вървя...

— Много ви моля...

— Не, не мога... В края на краищата човек трябва да се съпротивява на лесния начин на живот...

— Много съжалявам! — каза младият човек искрено.

Той се върна на масата си. Генчев пиеше мрачно вермута си, втренчил неподвижно поглед в зелените светлини на бокса. Ашкенази, който сякаш съвсем го бе забравил, едва откъсна погледа си от Моника.

— Хубаво момиче! — каза той. — Ваша приятелка?

— Уви, не!... Просто позната — усмихна се Донеv.

— Наистина жалко! — каза сериозно Ашкенази. — На вас ви трябва хубава и умна жена... Това е единственият начин да се спасите от опасни съблазни...

Донеv усети как Моника стана от масата и след малко видя тънката ѝ фигура на изхода. Токчетата ѝ тракаха сърдито, тя излезе, без да се обърне. За миг на Донеv се стори, че светлината в барчето силно намаля. Генчев допи мълчаливо вермута си, измърмори някакво извинение и си отиде. След малко и Ашкенази погледна часовника си.

— Време е — каза той. — Нека бъдем утре с бистри глави...

Донеv го изпрати до асансьора. Като се обърна, той видя пред изхода Даскалов, който го гледаше със своя изстинал, мрачен поглед. Известно време двамата се гледаха, после Даскалов бавно приближи.

— Искам да говоря с вас, другарю Донеv — каза той със своя малко дрезгав глас.

Донеv кимна.

— В бара?

— Не, можем да си поговорим по пътя...

— Още по-добре — съгласи се Донеv.

Те излязоха на тъмния, прохладен площад и поеха по посока на градината — по същия път, който бе извървял преди няколко вечери с Моника. Даскалов крачеше бавно, навел глава, нищо във вида му не подсказваше, че има намерение да заговори.

— Е, чакам — обади се най-сетне Донеv.

Едва сега Даскалов повдигна глава и го погледна продължително.

— Аз знам кой сте вие, другарю Донеv. И се сещам с каква работа сега се занимавате... В края на краищата ние сме нещо като колеги...

— Били сме — поправи го хладно Донеv.

— Все едно! — намръщи се Даскалов. — Едно искам да ви кажа — напразно си губите времето с мене...

— Чак пък такова уважение не съм ви направил — обади се Донеv иронично.

— Знам аз! — поклати убедено глава Даскалов. — Хванали сте се за туй — защо не съм изпратил навреме мострите... Ще ви кажа защо... Може да ви се види просташко, но тъй е... Предната вечер се запих с мои приятели тук в бара. Трябва добре да съм дръпнал. Легнах към пет часа, но навих преди това будилника. И въпреки всичко не се събудих...

Той помълча малко и добави:

— В това е цялата мистерия!... Ако мислите нещо друго — на грешен път сте... Може да съм се пропиl, може да съм станал половин човек — то е друг въпрос!... Но акъла си не съм загубил...

— Тъй си и предполагам — измърмори неволно Донеv.

— Аз знам, че сте умен човек! — поклати бавно тежката си глава Даскалов.

— Това пък отде знаете? — попита иронично Донеv.

— Моят шеф каза — това момче има глава. Но за тая работа трябва не само глава, трябва нос... и е прав човекът...

— Предполагам, че след толкова уиски вие сте си загубили съвсем обонянието...

— То не се знае! — каза мрачно Даскалов.

— И като мой бивш колега, накъде бихте ме упътили? — запита Донеv със затаена ирония в гласа.

Даскалов спря и го погледна втренчено.

— Не се майтапете! — каза той сериозно. — Ще ви кажа само едно име — Генчев.

Донеv неволно се усмихна.

— Много сте категоричен — каза той. — Но ме интересува — това ваше мнение ли е или на вашия шеф?

— Все едно...

— Мотиви?

— Какви мотиви?... Тук не трябва мотиви, тук трябва да имаш нос. А старият има нос, в това можете да бъдете съвсем сигурен.

— И все пак трябва да има и мотиви някакви — каза Донеv.

— Той е кариерист! — каза твърдо Даскалов и очите му някак особено блеснаха.

Донеv отново се усмихна — разговорът наистина го забавляваше.

— И да е вярно, това не се смята за държавно престъпление.

— А трябва да се смята! — избухна Даскалов. — Слушайте, аз може да съм пияница, но имам морал... А може и за туй да съм станал пияница. Но който е кариерист, няма никакъв морал... Който е кариерист, няма ни морал, ни идеи, ни отечество, ни семейство дори... От него всичко може да се очаква...

— Така е — кимна Донеv. — Макар да е доста преувеличено.

— Не, никак не е преувеличено — откликна някак екзалтирано Даскалов. — Та не разбирате ли?... Ние сме потънали до гуша сред кариеристи, подмазвачи и подлеци... Те ще ни задушат, те ще удушат и целия ни строй... Те вече са ни помъкнали към дъното, а нищо не можем да им сторим, защото сме слепи, защото не им обръщаме внимание, защото ги търпим, вместо да им сплескваме главата, където ги срещнем...

Даскалов говореше развълнувано, гласът му беше съвсем искрен. За пръв път Донеv го погледна внимателно.

— Слушайте, Даскалов, ще бъда към вас съвсем откровен! — заговори той. — Алкохолът наистина не е засегнал вашето чувство за нравственост. Но е поразил душата ви. Вашата душевност е станала мрачна и болезнено подозрителна. Вие вече виждате всичко лошо в преувеличена светлина...

— Значи, според вас, няма такива хора? — запита Даскалов учудено.

— Разбира се, че има!... Но те не са нито толкова много, нито толкова силни!... Те не могат да ни завлекат на дъното. Напротив, ние ще ги завлечем на дъното...

— Мене вече ме завлякоха! — каза Даскалов с горчивина.

— Не, вие сам вървите натам! — каза Донеv сериозно. — Защото така ви е приятно... Пък търсите на всичко това някаква причина и оправдание...

Даскалов го погледна и млъкна. Известно време те вървяха мълчаливо по улицата.

— Какво беше мнението на Бен Салал за Генчев? — запита най-сетне Донеv.

Даскалов не отговори веднага.

— Веднъж той направо ми каза: „Чудя се как тоя човек може да заема такъв пост“.

Донеv спря, лицето му беше много сериозно.

— Слушайте, Даскалов, вашите лични чувства не трябва да се превръщат в необективност! — каза той. — Питам ви като колега — наистина ли Бен Салал каза тия думи?...

— Не ви лъжа! — каза мрачно Даскалов. — Каза го пред Моника...

— Тя не ми е казвала нищо подобно...

— Може да е забравила... Но ако се съберем тримата, ще си припомним.

— Не, не е толкова важно — поклати глава Донеv.

След две пресечки те се разделиха. Донеv за пръв път му подаде ръка, Даскалов някак поривисто я стисна в своята. Донеv за миг се поколеба, после каза:

— Слушайте, Даскалов, ако питате мен — Дорев е много опасен за вас, отколкото Генчев... Дорев не гаси мрачния огън у вас,

той го подклажда. А вие се мъчите да го гасите с все по-големи и по-големи дози алкохол. Помислете за това, което ви казах...

Даскалов енергично поклати глава.

— Вие не го познавате! — каза той. — Дорев е най-истинският човек, когото съм виждал!... Той просто не е човек, той е светец...

После махна с ръка и бавно се запъти надолу по улицата.

Договорът бе подписан точно в 12 часа на другия ден в кабинета на Донеv. Ашкенази и Измирски положиха подписите си с известна доза тържественост, след това се ръкуваха сърдечно и целунаха. От двамата по-развълнуван изглеждаше Ашкенази, сините му очи някак особено блестяха. Донеv взе папката и я отнесе в другата стая.

— Залючете я грижливо! — каза той на секретарката си. — И изобщо внимавайте...

— Да направя ли по едно кафе?

— Няма да сбъркате...

Донеv се върна в кабинета си. Двамата изглеждаха в добро настроение, увлечени в приятелски разговор. След малко секретарката донесе кафетата.

— Другарят Генчев се обади — каза тя. — Помоли след това да отидете при него...

Донеv и Измирски бързо се спогледаха.

— Само аз? — попита Донеv.

— Каза само за вас...

— И аз ще дойда — обади се Ашкенази. — Да се сбoguвам с него...

Измирски ги изпрати до кабинета на директора, но не влезе. Стаята на секретарката бе съвсем празна. Лицето на Ашкенази изведнъж рязко се промени, доби своето напрегнато изражение.

— Ще ви дам плика сега! — каза той. — Няма нужда да ме изпращате на самолета...

Донеv пое плика и внимателно го пхна във вътрешния джоб на сакото си. Изражението на Ашкенази поомекна:

— Не забравяйте какво съм ви казал!

— Бъдете напълно спокоен! — отвърна Донеv.

— В плика са всички необходими данни... Но трябва да ги пазите под най-строг секрет, както се уговорихме...

Донев не успя да отвърне, тъй като вратата се отвори и в стаята влезе секретарката. Тя приветливо им кимна.

— Другарят директор ви чака...

Те влязоха в големия, луксозен кабинет. Генчев стана прав, заобиколи бюрото и сърдечно се ръкува с двамата.

— Всичко в ред ли е? — запита той Ашкенази.

— Напълно...

— И сте доволен?

— Не мога да се оплача! — каза Ашкенази усмихнат. — Но заминавам следобед, дойдох да се сбогувам с вас...

— Жалко! — отвърна с искрено съжаление Генчев. — Мислех да ви заведа на лов... Щяхме да ударим някоя сърничка в Боровец...

— Имала късмет сърничката — обади се Донев...

След малко Ашкенази се сбогува сърдечно, взе чантата си и излезе. Двамата мъже останаха сами. Генчев се върна зад бюрото и тежко се отпусна на стола си. Лицето му бе съвсем потъмняло.

— Какво значи това, другарю Донев?... Да не съм обявен за персона нон грата?

— Не ви разбирам добре — отвърна хладно Донев.

— Много добре ме разбирате... Криете се от мен, водите преговори зад гърба ми...

— Вие знаете, че сделката е на „Универ“ — каза Донев.

— Но за тия сделки отговарям аз!...

— Това е легенда, която сам сте си създали! — отвърна сухо Донев. — Аз проверих... За сделките на „Универ“ си отговаря Измирски, а вие отговаряте само за финансовата отчетност...

— Това е някаква нова версия! — каза мрачно Генчев.

— Това е истинската версия!... И не разбирам каква е тая ваша страст да се пъхате сам между шамарите...

Генчев не отвърна веднага, лицето му бе все тъй намръщено.

— Едно ми е ясно — че не се ползувам вече със старото доверие! — каза той. — А може би съм и под подозрение?

Донев стана нетърпеливо от мястото си.

— Мислех ви за много по-разумен човек — каза той. — А вие нервничите като жена. Ако има нещо ясно — то е, че във вашата работа стана провал. Аз ще взема всички мерки втори провал да не се случи...

Генчев не отговори.

— Всичко, което върша, е във ваш интерес! — каза Донеv. — Не разбирате ли, че колкото по-малко знаете, толкова по-малко и ще отговаряте. А вместо това вие като че ли нарочно си търсите белята...

— Не остава нищо друго, освен да ви благодаря за грижите! — каза иронично Генчев. — Но да бъдете съвсем спокоен и сигурен, най-добре ще бъде да ви отстъпя моето място...

— Не ми е необходимо — отвърна Донеv. — Аз не ламтя за служби и власт.

След тоя инцидент Генчев се зави като какавида в пашкула си и вече за нищо не потърси шефа на секретната служба. Само веднъж се срещнаха по коридорите на учреждението, Донеv любезно поздрави, но Генчев отмина само с едно сдържано кимване.

Разбира се, това повече развесели Донеv, отколкото да го обиди. Пък и беше твърде зает, за да обръща внимание на дреболии. В тоя етап на сделката цялата работа лежеше и върху него. Той трябваше да води секретни преговори с морското управление, да осигури кораб, да уточни сроковете. Договорът най-сетне беше изготвен и той го заключи грижливо в касата си. Оставаше нов, не по-малко важен проблем — оръжието да се транспортира при пълна тайна до пристанището и да се натовари без никакъв риск на кораба. Тая сложна задача с много неизвестни изискваше пълно напрежение на силите, за да бъде решена правилно и навреме. За тая цел се налагаше и едно посещение при Дорев.

Донеv мисли няколко часа, преди да посети Инженерния отдел. Тоя път транспортът на оръжието трябваше да се осъществи, без да даде ни най-малко указание на хората от отдела в каква посока ще замине той и за каква държава. Разбира се, и тук можеше да се импровизира някаква диверсионна акция, но Донеv се отказа. Шефът на Инженерния отдел беше твърде умен, за да му изиграят каква да е игра. По-скоро със своите лъжливи действия те биха му подсказали истината. Най-доброто оръжие в случая наистина като че ли си оставаше безпрекословната и абсолютна тайна. За Донеv беше безкрайно интересно как ще реагира на това Дорев.

Когато младият човек влезе в кабинета му, Дорев седеше зад бюрото си и с голямо внимание зобеше страниците на „Юманите“. Той вдигна глава, смени очилата си и с въздишка каза.

— Хубав вестник!... Защо не можем да направим и ние такъв?

— Навярно можем — усмихна се Донев.

— Но не искаме?

— Навярно не смятаме това за нужно.

Дорев се замисли, в очите му се появи смях.

— Не може да има друго нормално обяснение — каза той. —
Какво ви вее насам?

Донев се облегна на стола си.

— Ще трябва отново да облекчим вашите складове — каза той
внимателно.

— Много добре! — съгласи се веднага Дорев. — Да ви кажа
право, не съм никакъв скъперник... Стига оръжието да свърши добра
работа...

— Смятам, че наистина ще свърши.

— Отново в Алжир? — запита веднага Дорев.

— Тоя път тайната ще остане заключена в мене — отвърна
младият човек усмихнат.

Донев усети само за миг острия изпитателен поглед на
събеседника си.

— Само във вас? — попита той.

— Да, само в мен...

— И правилно! — каза с готовност Дорев. — В тия работи
наистина шега не може да има... Да ви кажа право, първия път се
работи съвсем лаически...

— Една бука за наука! — усмихна се Донев. — Пък за вас е без
значение дали ще ви кажем или не... Вие си имате нос...

— Наистина имам! — отвърна сериозно Дорев. — Но избягвам
да го пъхам в чужди работи.

Дорев разгледа внимателно спецификациите, след това разделиха
оръжието на групи с оглед на най-рационалния транспорт.
Определянето на необходимия транспорт им отне най-малко два часа.
Като завършиха всичко, Донев попита.

— Колко дни са ви необходими, за да се подготвите?

— Два дни! — отвърна Дорев.

— Това е много хубаво! — каза зарадван младият човек. —
Добре, в петък вечер ние започваме да товарим...

— Доста бърза работа! — каза Дорев.

— Наистина бърза! — съгласи се Донев. — Ние можем да чакаме, но те не могат...

На устните на Дорев се показва слаба, непривична усмивка.

— Сега ще ви докажа, че наистина имам нос! — каза той. — Оръжието ще бъде доставено на страна с горещ климат и силно насечен географски релеф... Дотам тя ще пътува по море...

Нито един мускул не трепна по лицето на младия човек.

— Какво ви дава основание да мислите така? — запита той спокойно.

— Главно съотношението между оръжията с крута траектория и тия с по-права и директна стрелба... А освен това и съставът на някои от маслата и откатните течности... Ако това е вярно — третият извод сам се налага — до такава страна може да се отиде само по море...

— Ще ви помоля да ми давате от време на време под наем вашия нос — каза шеговито младият човек.

— Разбира се!... С удоволствие — стига да умеете добре да си служите с него...

— В това не се съмнявайте...

— Тогава носете го и да ви е халал! — каза весело Дорев. — Но да си послужи още един път с него... Вие навярно ще искате да поговорим за Даскалов?

— Наистина! — каза сериозно Донев. — Само вие можете да му помогнете, защото само вие сте за него истински авторитет... Той трябва да се лекува...

— Да се лекува? — погледна го учудено Дорев.

— Да, да се лекува... Алкохолизмът е болест и като всяка болест се поддава на лечение...

Дорев отмести погледа си, лицето му постепенно потъмня.

— Не е там въпросът! — отвърна най-сетне той. — Да речем дори, че се излекува... Но докато съществува дразнителят, винаги има опасност от рецидиви... И то в увеличен размер...

— А според вас, кой е дразнителят? — попита Донев любопитно.

— Този, който го е довел дотук — каза Дорев. — Неговите първи разочарования... И недъзите на нашето общество, които, вместо да изчезват, се затвърдяват все повече и повече...

Младият човек погледна внимателно събеседника си.

— Очистването на душата от песимистични възгледи също влиза в лечението — отвърна той.

— Песимистични възгледи! — възрази нетърпеливо Дорев. — Лесно ви е да слагате етикети... Това не са възгледи, това е действителност.

— И вие твърдите, че основата на нашата действителност са недъзите?

— Не твърдя такова нещо... И все пак има чувствителни хора, които не могат да се примирят с недъзите на коя да е действителност... Особено пък на нашата...

— Но има също хора, които се мъчат да оправдаят своите грешки с чуждите! — поклати глава Донев.

— Не е така! — някак неочаквано рязко възрази Дорев. — Не търсете винаги най-лесното обяснение. Това не ви отива и на професията. Аз не мога да понасям кариеристите и мошениците. Ненавиждам безгръбначните. Добре, вие сте умен и наблюдателен човек... Какви свои грешки оправдавам с тая своя ненавист?

Въпросът не беше лек. Но точно към тоя въпрос се бе стремил досега Донев.

— Може би своята необективност — отвърна той предпазливо.

Дорев го изглежда с недоумение.

— Твърдите, че аз съм необективен? — възкликна той. — Осмелявате се да го твърдите?

— Моля ви се, нищо не съм твърдял... Аз просто го допуснах... И нямам право да го твърдя, с вас съм говорил само за неколцина души.

За учудване на младия Човек Дорев веднага пхна главата си в примката.

— Искате да кажете за Генчев? — усмихна се саркастично Дорев. — Да, вие сте свършено прав, в тоя случай съм бил съвсем необективен. Моето мнение за него е безкрайно по-лошо. И сега мога да ви го кажа направо — не си губете времето с нас... Заинтересувайте се по-отблизо от Генчев...

— С кои вас? — запита учудено Донев, много по-учудено, отколкото мярката позволяваше.

Дорев го погледна намръщено.

— Моля ви се, само не се правете на ударен. Става дума за мене, за Даскалов, за Измирски, ако щете, който е също един необикновено честен и чувствителен човек. Вие навярно нас подозирате, вместо да се заемете с единствения, който може да възбуди някакво истинско съмнение...

Донев не отговори веднага.

— Слушайте, другарю Дорев, и ви моля да си вземете сериозна бележка! — започна той. — Аз никого не подозирам... Аз вече не си служа с тия овехтели методи... Ако тръгна от празни подозрения, никой в очите ми не може да бъде съвсем чист... В живота и на най-известния човек винаги може да се намери някое съмнително петънце...

Нещо особено блесна в погледа на шефа на Инженерния отдел.

— Дори в моя? — запита бързо той.

— Да, дори във вашия! — отвърна спокойно Донев.

— Интересно е да се чуе!...

— Щом ви е толкова интересно — позволете ми наистина да ви го кажа. Вие сте били командир на бойна група в Белгия... Вие сте бил арестуван в Гестапо и въпреки това сте оживели. И изобщо вие сте единственият, който е оживял в Гестапо след такова тежко обвинение... Защо да не допуснем, че сте били вербуван там и цялата история с концлагера да е била един банален прием да ви се създаде известна легитимност?

Донев забеляза как очите на Дорев изведнъж се разшириха, лицето му силно пребледня.

— Как не ви е срам! — избухна той. — Каква е тая отвратителна логика? Та по тая логика вие ще изкарате предатели нашите най-изтъкнати революционери, светците на нашето революционно движение.

— Аз ви предупредих, че това не е моя логика! — каза спокойно младият човек.

Но Дорев сякаш не го чу, лицето му бе все тъй възбудено и яростно.

— Безобразие! — избухна отново той. — За мен да твърдите това — за човека, който се е отрекъл от всичко свое... Който се е отказал и от служби, и от вили, и от апартаменти, за да се завре доброволно в тая миризлива дупка...

Донев се усмихна слабо.

— Във всеки случай не може да се откаже, че сте си избрали доста интересна дупка! — каза той. — Дупка, в която с удоволствие би се настанило всяко чуждо разузнаване...

Очите на Дорев бяха все така широко отворени.

— Вън! — изкрещя той. — Вън от кабинета ми!...

Но младият човек не помръдна от стола си.

— Моля ви само без крясъци! — каза той сухо. — Аз не съм човек от улицата, аз изпълнявам тук дълга си...

Дорев помълча за миг, после някак изведнъж омекна и сякаш се сви и потъна в стола си.

— Не ви е срам! — каза той глухо.

— Напразно си давате под наем носа, другарю Дорев! — продължи младият човек. — Ако си беше на мястото, може би нямаше така да избухнете. Аз ви казах всичко това като пример докъде може да доведе липсата на обективност... И празната подозрителност.

Дорев нищо не отвърна, но видът му подсказваше, че не е никак успокоен от това обяснение.

— Вие не сте под подозрение! — каза Донев. — Ако бяхте под подозрение, нямаше да споделям с вас важни държавни тайни. Но съгласете се, че и вие нямате право да ми тикате под носа друг човек, без да имате за това някакво сериозно основание.

— А може би имам някакво? — все тъй глухо отвърна Дорев.

— Тогава сте длъжен да го споделите с мене.

Шефът на Инженерния отдел мълчеше мрачно. Когато отново заговори, гласът му беше някак особено глух и потиснат.

— Бен Салал ме обичаше и ми имаше доверие... Веднъж той ми каза: „Генчев е истински мошеник... На ваше място аз не бих го държал нито миг повече на тая служба“. Това ми каза и аз не го разпитвах повече... Тогава не знаех, че нещата ще се развият по такъв начин...

Известно време и двамата мълчаха.

— Защо не ми казахте това, когато говорих с вас първия път? — запита строго Донев.

— Защо! — Дорев вдигна безпомощно рамене. — Ясно е защо!... С такова показание веднага можеш да окачиш човека на въжето... А аз съвсем не бях сигурен. И смятах, че е не моя, а ваша длъжност да откриете истината. Може би след това малко съжалих, че

съм бил толкова сдържан... И днес просто се опитах умишлено да ви насоча натам, гдето, според мен, трябва да падне главното съмнение...

— Тъй! — кимна Донеv. — С кого освен с мен сте споделили тия думи на Бен Салал?...

— С никого! — възкликна Дорев. — Е — и с Даскалов, естествено... Но това за мен е все едно с никого...

— Съвсем не е все едно, но както и да е — измърмори младият човек.

След десет минути Донеv напусна кабинета. Когато се озова в тъмното стълбище, той доволно потри ръце. Тежката завеса бе започнала бавно да се повдига.

Товаренето на транспортите започна точно в определения ден и час. Донеv прекара почти до разсъмване в складовете, за да проконтролира лично провеждането на акцията. Както очакваше, Дорев се мярна там само за половин час. Те поговориха малко и на пръв поглед разговорът им би могъл да мине за съвсем обикновен и естествен, но Донеv ясно чувствуваше дълбоката хладина и отчужденост в думите и държанието на своя събеседник. И самият той бе някак повехнал, жълтото му лице бе станало още по-болезнено и жълто, правите му устни бяха съвсем загубили цвета си.

— Можете спокойно да си идете! — каза накрая Донеv. — Аз ще дежурия тая вечер вместо вас... Пък утре ще видим...

— Да, наистина ще си вървя! — отвърна шефът на Инженерния отдел. — Да ви кажа право — никак не се чувствавам добре...

Към четири часа Донеv се прибра у дома си. Сутринта го стресна упоритият звън на телефона. Преди да вземе слушалката, той погледна набързо часовника си. Часът беше около девет без десет.

— Ти ли си, Донеv! — чу той равния глас на полковник Несторов. — Моля ти се, ела веднага при мене!...

Но Донеv познаваше много добре шефа си, веднага долови вътрешното възбуждение в тоя привидно равен и безличен глас. Той се обръсна с възможно най-голямата бързина, на която беше способен, погледна отново часовника си и поръча такси. За обикновеното делнично шетане тоя път не остана никакво време.

Точно в девет часа и двацет минути Донеv прекрачи прага на своя началник. Полковник Несторов седеше зад бюрото си и като видя младежа, лицето му доволно светна.

— Браво! — възкликна той. — И си успял да се обръснеш?

— Това при всички обстоятелства, другарю полковник — усмихна се младият човек. — Предполагам, че имате за мен някаква новина?

Полковникът се подпря на бюрото си. Погледът му блестеше.

— Новината наистина си я бива — каза той. — Хаймер е в София...

В първия миг Донев не повярва на ушите си.

— Хаймер? — възкликна той. — Пристигнал е, без да го разберем?

— Доста трудно щяхме да разберем — каза шеговито полковникът. — Както трябваше да се досетим — той е пристигнал с фалшив паспорт...

— Ама, разбира се! — възкликна Донев. — Боже, какъв съм глупак...

— Виж, тая дума не я възприемам... Иначе трябва да я отнеса и към себе си.

— Къде е сега?

— Обади ми се от хотел „Рила“... В десет часа ще бъде тук...

— Чудесно! — каза зарадван Донев.

— Аз вече се поосведомих — продължи полковникът. — Пристигнал е като представител на една голяма швейцарска фирма...

— Естествено, естествено! — мърмореше оживено Донев. — Басирам се, на каквото щете, че той е светил маслото на Висконти...

— Сега ще разберем това...

— Навярно е млад човек?

— По паспорт тридесет и седем годишен... Енергично лице... И изобщо си го бива — ще видиш...

В това Донев се увери след половин час, когато въведоха госта в кабинета. Беше едър мъж с почти атлетично телосложение. Косата му беше много руса, но кожата тъмна — силно изгоряла от слънцето. Само около очите тя бе неуловимо по-светла, сякаш дълго време бе носил шофьорски или тъмни очила. Хаймер се държеше спокойно и уверено, сърдечно стисна ръцете на двамата мъже в кабинета, свободно се отпусна в кожения фотьойл...

— И ето — пристигнах — каза той, като се усмихна едва забележимо. — Много ми се искаше да дойда заедно с Халил в България, но решихме, че това е опасно...

Той млъкна за миг, светлите му очи сякаш за миг потъмняха.

— А по-добре да бях дошъл само аз — добави той тихо.

— Навярно вие се досещате за какво ви извикахме? — запита полковникът.

— Мисля, че да — отвърна спокойно Хаймер.

— Вие знаете, че нашите кораби бяха претърсвани в Средиземно море — продължи Несторов. — Тоя факт, а и някои други факти ни карат да мислим, че у нас е било извършено предателство. Не е изключено на това предателство да се дължи и трагичната смърт на нашия общ приятел...

Хаймер неуволимо трепна.

— Това не допускам! — отвърна сериозно той.

— Казваме го само като едно далечно съмнение! — продължи полковникът. — Но имаме сведения, че Бен Салал се е усъмнил в България в някой човек или... в някое събитие, да речем... Вие сте негов близък сподвижник, допускаме, че ви се е доверил... Имаме молба към вас да ни разкажете всичко, което знаете за неговото посещение в България и за трагичната му смърт...

Хаймер се облегна назад и се замисли.

— Не само близък сподвижник, но и близък приятел! — каза той. — Аз бях неговият пръв помощник в Европейската зона по отношение доставките на оръжие за алжирската армия... Той наистина ми се доверяваше във всичко. Или почти във всичко. И все пак много се съмнявам, че ще мога да ви бъда наистина полезен в днешния разговор.

Двамата българи неволно се спогледаха — началото не беше никак обнадеждаващо.

— Все пак разкажете всичко, колкото се може по-подробно! — обади се отново полковникът. — Може би ще намерим някаква пътечка към истината...

Хаймер скръсти ръце на колената си и дълбоко въздъхна.

— За съжаление по деловата работа Халил говори много малко — започна той. — Каза ми, че оръжието е солидно и доброкачествено. Особено беше доволен от големия размер на доставката. Каза ми също, че са го приели, както не е очаквал, и че е разговарял с много сериозни и делови хора, които ще направят всичко, за да удържат думата си. Изобщо той беше с много повишено настроение за тая сделка, смяташе, че това е неговият най-голям успех в цялата му нелегална дейност по снабдяването на алжирската армия с оръжие. Веднъж го попитах откъде идва у него тая сигурност... Той ми отговори, че тоя път доставката не се върши от търговци, които мислят само за

печалбите си, а от хора, които искрено поддържат антиколониалните борби на поробените народи...

— И никакъв намек за някакво съмнение? — попита полковникът.

— Ще ви кажа, като му дойде времето — отвърна Хаймер. — Много повече и с много по-голям възторг Халил говори за България и за нейните хора... Впечатленията, които вашата страна бе оставила в душата му, бяха наистина незабравими...

— Не ви ли е говорил за конкретни хора, с които тук се е запознал? — запитва Донеv.

Хаймер за миг се поколеба.

— По принцип — не! — отвърна той. — Но като го познавам много добре, имам основание да смятам, че тук някаква жена му е направила особено впечатление...

— А защо нямаше постоянен адрес? — запита полковникът. — Доколкото знаем, преди идването си в България той е имал постоянна, на всички известна квартира?...

— Да, той наистина след завръщането си от България живееше в нелегални квартири — съгласи се Хаймер. — Но причина за това не беше неговото пребиваване в България... Той се страхуваше и от полицията, и от „Черната ръка“... Той се страхуваше да не би немската полиция да го екстрадира във Франция... А освен това имаше основания да смята, че „Черната ръка“ е влязла в дирите му...

— Ако не е тайна — в какво се състояха тия основания?

Хаймер отново се замисли.

— Вие навярно сте чули нещо за аферата Висконти? — запита той.

— Да, знаем всичко, което писаха вестниците...

— Ще ви кажа това, което не знаете... Висконти беше уговорил с нас една много голяма сделка... И даже получи доста чувствително капаро... Но след това той се уплаши от сделката или пък просто я продаде на французите за повече пари. Ние съобразихме, че ако второто е вярно, той непременно е издал и Бен Салал, с когото проведе личните преговори. В такъв случай със законно основание можехме да чакаме или неговата екстрадиция, или намесата на „Черната ръка“...

— Това е станало скоро преди Бен Салал да дойде в България? — запита полковникът.

— Много скоро!... След като разбрахме, че сделката с Висконти се е провалила, ние решихме да се обърнем към „Универ“. И това е нашата основна грешка, защото трябваше направо с вас да почнем... Бен Салал се върна в Бон с фалшив паспорт и веднага се настани в нелегалната квартира...

— Извинете — прекъсна го Донеv, — вие му приготвихте тая квартира, докато той отсъствуваше от Германия?

— Не, той живя в нея близо седмица, преди да замине за България. И скоро след като се върна от България, отново я смени...

— По свое желание?

— Да, по свое желание... Пък и новата квартира беше по-удобна от старата във всяко отношение... Струва ми се, това е последното място в Бон, където полицията би решила да го потърси. По изрично желание на Халил новата квартира знаех само аз... Само чрез мен той

се свързваше с останалия свят. Повечето от нашите разговори водехме по телефона на един доста условен език. В деня преди да дойде в Дюселдорф, той ми се обади по телефона, за да ме предупреди да го чакам. На другата сутрин той взел колата си от гаража и пристигна при мен след доста сериозна обиколка, за да избегне централния път...

— Извинете, че така често ви прекъсвам! — обади се отново Донев. — Тая кола как беше регистрирана? На негово име ли?... И къде се намираше гаражът?

— Колата беше обикновена — фолксваген! — отговори веднага Хаймер. — Той я имаше от няколко години и тя бе регистрирана на името на Ханибал Хамидиен. А що се отнася до гаража — той се намираше в неговата стара нелегална квартира. Положението беше такова, че не бе никак удобно да местим и колата в новата квартира. Той пристигна в Дюселдорф в много повишено настроение, особено щастлив, че корабът е пристигнал на местоназначението. Тук ние направихме фатална грешка, която никога не мога да си простя — оставихме колата на улицата, макар и не точно пред моята квартира. Наистина аз казах на Халил, че ще бъде по-разумно да заведе колата до някой обществен гараж, но той само махна с ръка — не обърна особено внимание. „Ако са ме проследили — каза той, — това никак няма да ни помогне. Напротив, ще им дадем една допълнителна възможност да разберат точно в коя квартира съм отседнал.“ Тоя довод ми се видя и на мене разумен, аз не настоях повече. Тогава и на ум не ми мина, че фашистите могат да сложат в колата пластична бомба...

— Навярно Бен Салал не е вярвал сериозно, че „Черната ръка“ е по дирите му — обади се полковникът.

Хаймер дълбоко въздъхна.

— Изглежда че така стои работата — каза той. — За „Черната ръка“ през тая фатална вечер изобщо не стана дума. Халил не говореше за нищо друго, освен за сполучливата доставка. Той смяташе, че това оръжие ще доведе до прелом във военните действия или най-малкото ще направи французите много по-отстъпчиви при едни вероятни преговори. Разбира се, и на двамата ни направи особено впечатление фактът, че оръжието пристигна с друг кораб и не точно в определения ден. Ние тогава си обяснихме това с ваши допълнителни мерки за сигурност. Няма да скрия от вас, че това закъснение създаде доста затруднения на нашия доверен човек в пристанището...

— За момент! — прекъсна го полковникът. — Бихте ли ни казали в какво се състояха тия затруднения...

— Близко е до ума! — отвърна Хаймер. — За кораба и за точния ден на пристигането знаехме само трима души — Бен Салал, аз и нашият доверен човек там, който трябваше да приеме кораба. И никой друг!... От наша страна бяха взети всички мерки, за да не се допусне провал. Нашият доверен човек на пристанището трябваше да вземе всички предохранителни мерки разтоварването на кораба да стане в тайна. Това беше много тежка и сложна задача, но нашият представител, както по-късно научих, се е справил с нея блестящо. Но на другия ден той, разбира се, не е бил подготвен и френското разузнаване разбра за доставката. За щастие това не беше фатално, французите не можаха да ни попречат и оръжието пристигна на мястото си.

— Тогава защо е било необходимо Бен Салал да идва в Дюселдорф? — запита полковникът.

— Във връзка с плащането — отвърна Хаймер и лицето му някак особено потъмня. — Предния ден той беше получил парите по специален куриер от Франция. Когато пристигна у дома, Халил ги носеше в чантата си. Това беше цяло състояние, разбира се, но Халил хвърли чантата на кревата така небрежно, сякаш в нея се намираше непрано бельо. По-нататък работата лежеше върху мен. Още на другия ден трябваше да замина за Швейцария по наш канал и да внеса парите в двете банки...

— Защо в двете? — някак спонтанно възкликнаха и двамата българи.

Хаймер ги изгледа продължително.

— Това очаквах да науча от вас! — каза той бавно. — Тогава, разбира се, тоя въпрос му зададох и аз, но той ми каза, че не може да ми отговори. Това доста ме учуди, по делото ние нямахме никакви тайни. Спомням си, че веднага след това ми каза нещо, което предполагам, че ще ви заинтересува. Ще ви повторя дословно неговите думи, тъй като ми направиха впечатление и аз ги запомних. „Мислех, че съм извършил фатална глупост в България, но изглежда че съм се излъгал.“ Това бяха думите му. Не е прието между нас да се разпитваме и аз не зададох никакъв въпрос повече. Но той сам ми каза: „Въпросът е малко деликатен, ще дойде време и ще разбереш“.

— Спомняте ли си размера на сумите? — запита Донеv.

— Да, разбира се, с най-голяма точност...

Хаймер спомена двете цифри, полковникът ги записа.

— Продължавайте нататък — кимна той.

— Вие можете да си представите в какво душевно състояние пристигнах в Женева! — продължи Хаймер с променен глас. — Аз не мислех за пари, душата ми гореше за отмъщение. Все пак първата ми грижа беше да се справя с парите, тъй като и сам не се чувствах в безопасност. Голямата сума внесох в една банка за сметка на „Универ“... Втората сума внесох по шифрована сметка в една друга, по-малка банка.

Той спомена името на банката.

— А шифърът? — запита полковникът.

— Ще ви кажа искрено, че шифъра не запомних — отвърна Хаймер със съжаление. — Мога само приблизително да кажа цифрите, но това не е нищо. Понеже вноската беше секретна и нямах право да се интересувам от нея, аз сметнах, че нямам право да помня и шифъра. Но наистина ли вие не знаете нищо по тая сметка? — запита той.

Полковникът бавно поклати глава.

— Съвсем нищо! — каза той. — Това е за нас една загадка, с която тепърва ще трябва да се справяме. Но вие напълно ли сте сигурен, че и малката сума се е отнасяла до нашата сделка.

— Разбира се! — каза уверено Хаймер. — Това Халил ми спомена изрично.

— Наистина интересно! — измърмори полковникът.

Хаймер замълча, изглеждаше че е разказал всичко, което е смятал необходимо да разкаже. Все пак полковникът запита.

— Това ли е всичко?

— Почти всичко! — отвърна неохотно Хаймер. — Разбира се, аз не се върнах в Германия и не възнамерявам скоро да се върна. Вашата покана получих чрез един доверен човек. Вие се досещате, че да дойда тук с фалшив паспорт, не беше съвсем лесно и това ме принуди да закъснея известно време...

Отново настана мълчание. Хаймер пръв попита.

— Може би имате още някои въпроси?

Донеv помръдна стеснено на мястото си:

— Бихте ли ни разказали нещо за смъртта на Висконти? — запита той.

Хаймер се облегна мълчаливо назад. Лицето му никак особено се измени, устните му здраво се стиснаха. С тоя си вид изглеждаше, че няма да проговори никога, но той все пак проговори.

— Нямам право да ви кажа!... И все пак ще ви кажа, защото чувствавам, че се намирам между приятели...

— В това наистина не се лъжете! — кимна полковникът.

— Казвам ви го като знак на взаимно доверие — продължи Хаймер. — Заради своята измяна Висконти бе осъден на смърт от наш революционен съд. Но трябва да ви кажа искрено, че тая присъда имаше повече символичен характер. След като загина Халил, за мен животът вече нямаше друг смисъл, освен да отмъстя за смъртта му. За мен беше ясно, че Висконти е предал Халил. Предал го е, за да разгромят чрез него нашата организация и по тоя начин да се спаси от нашето отмъщение. За мен това беше ясно като бял ден. Тогава аз лично проникнах във вилата му и го убих...

— Със стрела, натопена в отровата „кураре“! — каза полковникът.

— Точно така! — кимна Хаймер с блеснал поглед. — С „кураре“, което бяхме получили от вас. Ще ви кажа откровено, че наистина ни трябваше за медицински нужди, но аз съвсем не бях забравил Висконти и за всеки случай запазих едно флаконче за себе си. Това е ужасна отрова, бях просто поразен с каква светкавична бързина действа. А предварително не вярвах, бях се приготвил да действам и с огнестрелно оръжие...

— А заглушителите? — попита Донеv.

— Това е вече съвсем друг въпрос! — махна с ръка Хаймер. — Заглушители ни трябваха за нашата борба против „Черната ръка“... И ние трябваше да им се противопоставим с нещо, не можехме да гледаме равнодушно как гинат всекидневно прекрасни наши борци... Впрочем постигнахте ли нещо в това отношение? — запита Хаймер любопитно.

Разговорът постепенно потече по странично русло, доби съвсем приятелски характер. Все пак полковник Несторов не забрави нито за миг това, което беше длъжен да каже.

— Господин Хаймер — започна той.

Хаймер се усмихна за пръв път, но усмивката му беше някак непривична и печална.

— Не ме наричайте „господин“ — каза той. — Аз не съм господин... Аз се лаская от мисълта, че сме с вас другари по борба... А това изпълва със съдържание целия ми съзнателен живот...

— Добре, другарю Хаймер! — кимна полковникът. — Аз вече ви казах, че трябва да се чувствувате у нас като у дома си. Ние разбираме, че след толкова напрежение на вас ви е нужна почивка... Наистина, починете си добре тук, пък след това отново ще поговорим...

Хаймер бавно поклати глава.

— Може би сте прав — каза той тихо. — С години не съм почивал, не съм се чувствувал като обикновените хора в безопасност... И просто съм забравил какво всъщност означава то...

— Добре, ние ще ви дадем един човек от нашата туристическа агенция, който ще ви съпроводи и настани в един от нашите курорти... Но не забравяйте нито за миг, че пред него и пред всички други вие сте тоя, който е на паспорта ви...

— Това се разбира от само себе си! — усмихна се за втори път Хаймер.

След пет минути Хаймер напусна министерството. Донеv, който го съпроводи до изхода, видя как той се качи в колата си и как уверено я подкара по малката улица. Това наистина бе човек, за който смъртната опасност не представляваше нищо. След малко колата изчезна на ъгъла, Донеv обърна гръб и се върна в кабинета на шефа си. Полковникът се бе облегнал на бюрото с глава между едрите си длани.

— Не е много това, което научихме — проговори пръв полковникът. — Но не е и малко.

— Точно така, другарю полковник! — кимна Донеv. — И сега още по-силно чувствавам нуждата да поговоря с още един чужденец...

— Предполагам, че става дума за митничаря? — усмихна се полковникът.

— Да, за Морис Пливие...

Полковникът го погледна изненадан.

— Откъде знаеш името му? — запита той.

— Много просто — от молбата на Измирски, с която иска да признаят разхода му.

— Тоя разход наистина трябва да му се признае! — каза сериозно полковникът.

— Аз ще се погрижа за това.

— И какво предлагаш за Пливие?

— В книгата за впечатления на нашата изложба в Цюрих той изрично е писал, че много иска да посети България...

Полковникът се замисли.

— Да, но ще загубим много време — отвърна той загрижено.

— Поне да направим опит... Може пък да ни провърви...

— Добре! — кимна полковникът.

Вечерта Донеv излезе, за да се поразсее от мислите си. Централните улици на града, които обикновено по това време бяха много оживени, сега му се видяха доста безлюдни. Беше разгарът на лятото, хората бяха заминали на море — къпеха се безгрижно по безкрайните плажове, почиваха, събираха сили за зимата. Но той не мислеше за тях, сега от ума му не излизаше светлокосият гигант. Нищо, нека отиде и той между тях, нека се отпусне поне за седмица вкоравената му душа. За миг си го представи с арбалета в ръка зад олеандровите храсти, видя очите му. Той вярваше сляпо, че е отмъстил за приятеля си, това чувство изпълваше докрай душата му. Не, бедни ми Хаймер, не си отмъстил!... Друг ще отмъсти вместо тебе и скоро при това, съвсем скоро!...

Може би младият човек не разбираше, че прави широка дъга по пустите улици, че се приближава някъде. Той се стресна едва когато се изправи пред масивната фасада на „Балкан“. Е, добре — защо пък наистина да не влезе?... Той изкачи бавно стъпалата, мина през хола и се изправи пред тежката врата на барчето. Вътре имаше само две двойки, но Моника не беше между тях. Барманът веднага го забеляза.

— Влезте, другарю Донеv! — обади се той. — Заповядайте!...

Донеv се поколеба за миг, но влезе.

— Една оранжада?

— Не, много съм уморен... Нещо с мъничко алкохол.

Младият човек се изправи пред бокса и дълго търси с поглед мелодията, която му трябваше, след това пусна автомата и седна край една от малките масички. След малко тихичко зазвуча песента и до носа му сякаш достигна едвам доловим дъх на нежен парфюм. Барманът донесе питието, Донеv бавно отпи първата глътка.

Той изпи всички глътки докрай, но Моника не дойде.

Един съвсем празен ден, колкото празен може да бъде акумулаторът, включен в мрежата за зареждане. Но на следния ден го чакаше интересна новина. Той влезе в кабинета на шефа си, полковникът стана от стола си и някак по момчешки се засмя:

— Ти каза, че може да ни провърви!... И ето — провървя ни!...

— Пливие се е съгласил?

— Не, не се е съгласил и все пак е на път за България.

Като видя озадаченото лице на помощника си, полковникът побърза да обясни.

— Заминал е по своя инициатива за България... Това е съвсем автентично сведение на нашето туристическо бюро. Най-малко от две седмици той фигурира в техните списъци.

— Кога е тръгнал?

— Това не знаят, защото пътува със своя кола. Но предполагат, че най-малко преди пет-шест дни... Кой го знае къде се мотае по пътищата, без да знае, че го очакваш тук с отворени обятия...

— Сам ли е?

— Сам...

— Това е хубаво, стига да не се залепи като мида някъде по адриатическите брегове — каза загрижено Донеv.

— Не ми се вярва! — успокои го полковникът. — Предупредих на границата, ще го посрещне човек от „Балкантурист“ и ще го настани в хотел „България“...

След малко Донеv се запъти за секретната служба — не бе ходил от два дни там. Когато отвори вратата, която водеше към стаята на секретарката, първият човек, когото зърна, бе Измирски. Той седеше близо до бюрото на момичето, нещо оживено приказваше. Като чу шума на отворената врата, Измирски бързо се обърна. Донеv ясно видя как лицето му светна от облекчение.

— Къде се загуби, бе човек! — възкликна оживено Измирски. — Рекох, че си заминал някъде...

Донев сърдечно се ръкува.

— Тоя път самарът остана у мене — отвърна той. — Тая работа не била толкова лека...

— Така е, като не търсите помощници — каза шеговито Измирски.

— Многого помощници развалят къщата! — отвърна Донев в тона му. — Елате при мене...

Двамата влязоха в кабинета му и седнаха край малката масичка, която се намираше на две крачки от бюрото му. Донев извади кутия шоколадови бонбони и каза усмихнат:

— Имам хубави новини за вас...

— Това е добре... Хубави новини май от години не съм чувал — отвърна Измирски. — И какво ново?... Произвеждат ме действително генерал?

— Нещо по-хубаво!... Първо — признават ви разхода в Цюрих. И второ — за успешната сделка ви определят една чувствителна премия...

Нещо особено светна в погледа на Измирски.

— Колко? — запита той кратко.

— Сега не мога да ви кажа точно... Но на мен така ми предадоха — чувствителна. Най-хубавото е, че половината от тая сума ще получите в чужда валута... Така че в бъдеще ще се чувствувате по-спокоен, когато пътувате в чужбина.

— Това е наистина хубава новина! — каза Измирски. — Доколкото си спомням — за пръв път получавам някакво сериозно отличие... И за коя сделка? За Ашкенази?

— Защо за Ашкенази?... За Бен Салал... За Ашкенази отделно, като свършим успешно работата...

Измирски се замисли.

— Тия пари наистина идват навреме! — каза той. — Ще мога да отделя малко валута за жена си.

— Тя ще пътува някъде?

— Да, за Израел! — кимна Измирски.

Донев го погледна учудено.

— За Израел ли?... Че какво ще прави в Израел?... Там е по-горещо оттука...

— Женски работи! — вдигна рамене Измирски. — Има в Израел някаква много близка приятелка... Смяташе от нея да вземе малко пари, но сега няма да има нужда...

— Ашкенази ли ще прати сертификат?

— Да, Ашкенази...

— Малко се съмнявам, че ще я пуснат в Израел... Особено като разберат на кого е жена...

— Ашкенази обеща да уреди тоя въпрос.

Той помисли малко и добави:

— Пък и друго имах предвид... Предполагам, че аз ще предам стоката на Ашкенази в уговореното арабско пристанище... Тъкмо на връщане ще мога да мина през Израел, за да прибера жена си.

В тоя миг зазвъня телефонът. Донев стана от мястото си, отиде зад бюрото си и вдигна слушалката. В ухото му бръмна доста високо познат глас.

— Другарят Донев ли е?

— Да, аз съм...

— Другарю майор, наредено ми е да ви съобщя, че митничарят е в София и сега се намира в хотел „България“.

— Добре! — отвърна сухо Донев и веднага затвори слушалката.

Той се върна на мястото си с разтуптяно сърце, но външният му вид с нищо не издаваше неговото вълнение. И Измирски изглеждаше съвсем спокоен.

— За какво говорехме? — попита Донев. — Ах, да!... По принцип не се предвижда специален човек, който да предаде стоката. Съгласно установения ред — това е длъжност на капитана. И в Тунис ние не изпратихме човек, който да предаде стоката.

— Там работата беше по-друга — каза Измирски. — Но ако сега не присъствава специален наш човек — Ашкенази може да направи някои рекламации.

— Е, да, прав сте — съгласи се Донев. — Ще говоря още веднъж в министерството... Нашата работа е наистина по-специална, заслужава да се похарчи някой и друг долар повече...

След малко Измирски си отиде. Донев го изпрати до външната врата, след това рязко се обърна. Секретарката никога не бе виждала лицето на своя шеф така напрегнато и сериозно.

— Ела при мен! — каза той бързо и веднага хлътна в кабинета си.

Когато секретарката влезе след него, Донеv енергично въртеше шайбата на телефона. Гласът му прозвуча рязко.

— Марков, ти ли си?

— Аз съм...

— На телефона е Донеv. Преди малко ти ли ми се обади?

— Аз, другарю майор...

— Чакай на телефона! — каза Донеv, като едва криеше вътрешното си раздразнение.

Той отново се обърна към секретарката. Лицето му бе все така нервно и възбудено.

— Седнете край малката масичка! — каза той. — Не на тоя стол, на другия.

Секретарката мълчаливо седна край масичката. Донеv затисна с длан слушалката.

— Опитайте се да чуete какво ще ми кажат по телефона! — обади се той. — Макар и една думичка!... Много е важно!...

Той вдигна ръката си от слушалката и отново заговори по телефона.

— Слушайте, Марков, припомнете си какво ми казахте преди малко... И ми го повторете точно със същата височина на гласа. Ясно ли е или да ви повторя.

— Ясно, другарю майор — отвърна гласът оттатък. — Наредено ми е да ви съобщя, че митничарят е в София и се намира в хотел „България“...

— Добре, чакайте на телефона...

Донеv погледна изпитателно секретарката.

— Чухте ли нещо?

— Нищо — отвърна уверено момичето. — Някакъв глас се чуваше, но думи не можах да разбера.

— Марков, повторете още веднъж фразата. Но сега на по-висок глас — каза Донеv в слушалката.

Марков повтори фразата. Сега гласът му звучеше съвсем отчетливо и ясно.

— Чухте ли нещо? — запита отново Донеv.

Момичето го гледаше с разколебан поглед.

— Струва ми се, че чух — България! — отвърна то неуверено.
Донев въздъхна дълбоко.

— Достатъчно, Марков — каза той по-спокойно. — Можеш да затвориш телефона.

След няколко минути Донев вече летеше по стълбите на учреждениято. Докато бързаше към хотела, умът му работеше усилено. Мислите, които носеха спокойствие, бяха повече от мислите, които носеха тревога. Не беше възможно Измирски да го е изпреварил в хотела. Надали би се опитал. Това би го изобличило повече от каквато и да е друга постъпка. И да е чул нещо, надали така евтино би се издал. Като наближи хотел „България“, Донев успокои крачките си и влезе във фоайето като всеки обикновен гражданин. На гишето за регистрация имаше двама души — дежурният администратор и една чиновничка, която в момента тъкмо записваше някакъв пътник. Администраторът забеляза Донев и веднага приближи към него. Целият му вид подсказваше, че го познава.

— Мога ли с нещо да ви услужа? — каза той любезно.

— Пристигнал ли е тази сутрин един швейцарец? — запита направо Донев.

— Да, преди половин час.

— Как се казва?

— Още не съм го записал.

— Добре, вземете му паспорта и елате с мен в канцеларията.

Администраторът го въведе предвидливо в кабинета на директора. Там нямаше никой, можеха да говорят спокойно. Донев се легитимира, другият едва-едва погледна книжката му.

— Мога ли да видя паспорта?

Администраторът му го подаде. Това действително беше паспорт на името на Морис Пливие. От фотографията го гледаше пълничък, полуплешив човек с меки, увиснали бузи. Устните му бяха сочни като на жена, но затова пък погледът му даже на фотографията бе жив и енергичен.

— Слушайте ме сега внимателно! — започна Донев. — Ще регистрирате господин Пливие в милицията, както е редно. Но той не трябва да фигурира никъде по вашите списъци — все едно че такъв пътник изобщо не е пристигал. Това ясно ли е?

— Напълно ясно! — отвърна спокойно администраторът.

— Освен това ще внимавате дали някой няма да запита за него. Най-малкото — ще се опитате да запомните добре външността му. Предупредете за това и вашия заместник.

— Разбирам — кимна администраторът.

— Къде е човекът, който го придружава?

— Отиде си... Но те се уговориха нещо, навярно да се видят по-късно.

— Тъй!... — Донеv се замисли. — Сега аз ще се кача при господин Пливие и по всяка вероятност ще изляза заедно с него. Ще кажете на неговия придружител да дойде към един часа в ресторант „Копито“. Засега това е всичко...

Когато Донеv се изправи пред вратата на митничаря, той все още не бе съчинил добре на немски език своето приветствено слово. Не оставаше нищо друго, освен да се надява на вдъхновението си. Той почука, отвътре се чу едно звучно — влез! Донеv отвори вратата, но в следния миг едва не се дръпна назад. Сред стаята стоеше полугол човек, неговият отпуснат, млечнобял корем лъщеше като тава.

— Извинете! — измънка смутено Донеv.

— Моля, влезте спокойно! — обади се весело митничарят.

В очите му грееше смях. Донеv внимателно затвори вратата.

— Наблюдение номер две! — каза шеговито митничарят. — Българите са свенливи...

— А наблюдение номер едно? — запита в тона му Донеv.

— Номер едно — българите са необикновено любезни и предвидливи домакини. Да ви кажа право, никак няма да се учудя, ако след миг ми донесете домашните чехли, които забравих в Швейцария.

— Не се съмнявайте, че ще получите един чифт — усмихна се Донеv.

— С кого имам честта? — запита любезно митничарят.

— Казвам се Донеv, заместник-директор на „Универ“...

Митничарят здравата се облеци.

— Дяволите да ви вземат, а отде знаете, че съм тук?

— Има най-малко десет начина да разберем това.

Митничарят се отпусна с вдигнати вежди в едно от креслата. Млечнобелият корем стигна едва ли не до брадата му.

— Наблюдение номер три! — каза митничарят. — Пред българите Скотланд Ярд трици да яде. Но седнете де, защо стоите

прав?

Донев седна, като вдигна грижливо ръба на панталона си.

— Господин Пливие, аз знам добре услугата, която сте ни направили — каза той. — Така че нашето внимание не бива да ви учудва...

— Имам чувството, че съм спасил България от гигантско наводнение — засмя се митничарят. — Толкова е голямо това внимание. А къде е вашият генерал?

— За съжаление той не е в България... Така че ще имам честта да го представлявам аз...

— Жалко! — каза митничарят. — Той е много симпатичен човек...

— Да се надявам ли, че нашият климат не ви е прекалено разочаровал? — запита Донев внимателно.

— Да, доста горещо е тук — съгласи се митничарят.

— Ако не сте уморен, готов съм да ви заведа веднага на едно място, където прохладата е гарантирана.

— Може, защо не? — засмя се отново митничарят. — Не съм дошъл в България, за да се чувствам уморен. Дошъл съм, за да гледам... Ще ми позволите ли да се облека?

Донев беше даже готов да го посъветва в това отношение. Но облечен, господин Пливие загуби не само своята пикантност, но дори и половината от чара си. В доста широчката си, некоригирана конфекция той изведнъж заприлича на някакъв незначителен провинциален чичо.

— Ще ми позволите ли да извикам кола?

— Аз имам кола — обади се митничарят с доза от самочувствие.

— Не ви съветвам... Та ние няма да пием там газирана лимонада... Ще пийнем нещо като хората...

— Това е един добър съвет — съгласи се митничарят.

— У нас има такава поговорка: „Не е важно човек да има много ум. Важно е да му идва навреме“.

— Чудесно! — възхити се искрено митничарят.

След като господин Пливие се приготви, те слязоха в хола. Тук той изведнъж се досети.

— Ама чакайте, аз имам гид... И сме си определили среща в дванадесет часа.

— Бъдете спокоен, всичко съм уредил... Той ще ни намери в ресторанта.

Тоя път господин Пливие не се учуди, навярно бе решил, че вече на нищо не бива да се учудва. Все пак чайката, която ги чакаше пред хотела, доста го постресна. Той влезе в колата с чувство на известно благоговение и измърмори.

— Много хубава кола... Руска?

— Да, съветска — кимна Донеv.

— Винаги съм твърдял, че руснаците имат чудесна индустрия! — каза митничарят доволно. — Американците с тяхното високомерие мъчно ще разберат това.

Мощната кола ги изтегли съвсем бързо до билото на Витоша. Господин Пливие се умълча — през цялото време любопитно зяпаше през стъклата. С почти професионално любопитство той огледа и комплекса на „Копито“-то, след това удовлетворен измърмори:

— Не е лошо!... И наистина е прохладно...

Когато опитаха разнообразните салати и силно изстудената евксиноградска ракия, господин Пливие още повече се оживи, комплиментите му повишиха своята интонация. Той хареса не помалко и обяда, и бялото вино, разговорът потече съвсем непринуден и приятелски. Донеv едва успя да погледне дискретно часовника си. Наближаваше един часът, придружвачът можеше всеки момент да дойде.

— А между другото ще можете да услужите на нашия генерал — каза Донеv нехайно. — Ще потвърдите разхода, който той е направил за вас...

Митничарят го погледна учудено.

— Какъв разход?

— Нима генералът не ви възнагради за услугата, която сте ни направили?

Рядко на Донеv му се беше случвало да види такова възмутено лице.

— Какво говорите? — възкликна той гневно. — Да не би да искате да ме изкарате рушветчия?

Донеv сякаш съвсем се смали на мястото си.

— Извинете, господин Пливие, имам чувството, че съм направил някакъв много идиотски гаф... Бледо си спомням, че ставаше дума за

някакви петстотин долара и съм се заблудил, че това се отнася за вас...

— Какви петстотин долара! — кипна отново митничарят. — Вразумете се, момко!... — Та вие смятате, че мога да си продам съвестта за някакви долари?

— Успокойте се, господин Пливие, съвсем не смятам това...

— Как не смятате?... Та вие го казахте...

— Ясно е, че съм се заблудил...

— Все едно!... Важното е, че сте го мислили!... И то за мен!... За мен!...

Не беше никак лесна работа да се успокои обиденият митничар, но Донев успя донякъде. Накрая Пливие все пак измърмори:

— Наблюдение номер четири: любезността на българите е съвсем европейска. На дъното ѝ винаги има някакъв интерес...

Донев го погледна сериозно.

— Слушайте, господин Пливие, ако кажете това нещо в Швейцария, направо ще наклеветите нашия народ... Българите са наистина безкористни... Та ние сме готови да похарчим за вас много повече от тия жалки пари, за които споменах...

— Нищо няма да похарчите!... Нищо няма да приема! — възбуди се отново митничарят. — Аз не съм рушветчия!... Направих го просто по... идейни съображения... И защото постъпиха несправедливо спрямо вашата пратка... Те нямаха право да вършат това и аз просто възстанових справедливостта.

— Напълно ви вярвам... — каза Донев.

Митничарят втренчи в него живите си очи.

— Ако искате и аз да ви вярвам — кажете ми какви бяха мострите.

— Генералът не ви ли каза?

— Тогава нямах право да го запитам.

— Добре, аз ще ви кажа!... В пратката имаше мостри от оръжие...

Очите на митничаря отново възбудено засвяткаха.

— А оръжието вие сте искали да пратите в някоя от поробените страни?

— Точно така.

— Значи правилно съм постъпил! — възкликна митничарят радостно.

— Съвършено правилно — отвърна Донеv с усмивка.

Това като че ли изглади с гореща ютия всички недоразумения. Митничарят отново се оживи и с удоволствие се зае с изоставеното ядене. След половин час на Донеv стана съвършено ясно на какво Пливие дължи размера на корема си. През това време пристигна и неговият придружител, малко изнервен, че е трябвало да бързи дългия път с обикновен рейс. Донеv поръча нова бутилка вино, която скоро успокои и придружителя.

Сега Донеv трябваше да се заеме с втората част на своята трудна задача. Необходимо беше да се отстрани митничарят за няколко дни от София, за да се избегне някоя случайна или нарочна среща с Измирски. Донеv търпеливо обясни на Пливие, че в една красива местност на най-красивата планина в България ще се състои народен събор — фолклорен празник, на който ще се съберат народни певци от цялата страна в своите прекрасни национални носии. Съборът е голямо събитие, на което ще пристигнат гости от цял свят, и навярно за господин Пливие ще бъде много интересно да го види.

— Може би господин Пливие е изморен? — обади се нетактично придружавачът.

— Изморен?... — Аз изморен? — възкликна митничарят. — Млади момко, вие не познавате Пливие?

С това въпросът бе решен — трябваше да тръгнат привечер и да преспят в Благоевград, за да бъдат сутринта навреме на събора. Последният инцидент възникна при плащането. Пийналият митничар искаше на всяка цена да си плати и трябваше да положат неимоверни усилия, докато го убедят в обратното. След половин час те се разделиха сърдечно пред хотела, Пливие с доста омекнала крачка се упъти към входа.

— В министерството! — каза Донеv на шофьора.

Колата бързо потегли. Полковник Несторов беше в кабинета си и го чакаше. Донеv му разказа подробно всичко, което се беше случило, включително и инцидента с телефона.

— Наистина неприятно! — каза полковникът. — Но аз съм убеден, че Измирски нищо не е чул... Това, което една жена не може да чуе, няма да го чуе и дяволът.

— Не знам! — въздъхна Донеv. — Никак не съм спокоен...

Те говориха още дълго време и стигнаха до един извод — не можеха да продължат успешно работата, ако не се срещнеха преди това с техния заместник-министър.

— Ще се опитам генералът да ни приеме веднага — каза замислено полковникът. — Сега вече нямаме нито час за губене...

Полковник Несторов взе веднага телефона, но се оказа, че генералът не е в министерството.

Наближаваше вече осем часът, когато най-сетне генералът, предупреден за тяхното искане, успя да ги приеме в кабинета си. За него не беше много трудно да познае по сериозните им лица, че разговорът ще бъде решителен.

— Седнете! — каза той. — Моля ви, седнете по-близо...

Двамата мъже мълчаливо се настаниха на креслата. Полковник Несторов извади от чантата си някаква папка и грижливо я настани на колената си. Генералът отново ги погледна внимателно. Труден, много труден и напрегнат беше този ден за него, но изглежда че най-трудното бе останало за последните часове.

— Слушам ви! — каза генералът.

Полковник Несторов леко се поокашля.

— Смятаме, че сме постигнали решителен напредък в нашата работа! — започна той. — Нашият пръв извод е, че наистина е извършено предателство. И второ — ние сме убедени, че знаем кой е извършил предателството. Това е Измирски...

Двамата забелязаха как генералът едва забележимо трепна, тъмна сянка легна на неговото светло, русо лице.

— Измирски! — повтори той. — Човек с такова минало!... И сте убедени, че е именно Измирски и никой друг?

— Точно тъй! — кимна полковникът.

— Това наистина не е приятна новина...

— Другарю генерал, искаме да ви предупредим, че това наше твърдение е все още една хипотеза. Но хипотеза, подпряна на няколко много здрави факти.

— Да чуем! — каза генералът.

— Изглежда че докато Измирски е стоял извън нашето внимание, най-напред той дълбоко се е обезверил — започна полковникът. — А след това може би се е озлобил и вътрешно корумпирал. И може би е имал известни обективни причини, които се крият в недалечното минало. Несъмнено той е бил доста онеправдан. Вие го познавате

лично, знаете, че освен неговото революционно минало той е един много умен и способен човек, високо квалифициран и като специалист. Очевидно Измирски не е бил на мястото, което е заслужавал. Той е бил обикновен директор на завод, разболял се е на поста си, бил е пенсиониран с много ниска пенсия, бил е захвърлен настрани от пътя без никакво внимание и когато е потърсил правото си и възроптал против порядките — бил е изключен и от партията. Искам да ме разберете правилно, другарю генерал, аз не го оправдавам, аз просто искам да ви го обясня. Наистина по-късно той е бил реабилитиран, оказано му бе известно внимание, даден му бе секретен и отговорен пост, но злото се е било вече здраво настанило в него.

— Като психологичен етюд това е добре! — каза генералът. — Но какви са фактите?

— Фактите са такива, че при сключването на алжирската сделка той е поискал от Бен Салал известен процент за себе си, известна комисионна.

— Смятате Бен Салал способен да дава рушвети? — попита учудено генералът.

— Бен Салал е без друго един изключително честен човек, но може би не е имал друг изход... Неговата главна цел е била доставката на оръжие за алжирската армия и пред тая цел той е бил готов да затвори очите си за всичко друго. Тая комисионна не е малка, тя възлиза на пет процента от общата сума на доставката. Доказателства?... Вие знаете, че Петер Хаймер е тук, той ни каза, че по сделката с оръжие е внесъл за наша сметка две суми. Едната сума е на „Универ“ и отговаря точно на това, което получихме от Швейцарската банка. Втората сума е внесъл по шифрована сметка в друга банка. Тя представлява по размер точно пет процента от първата сума, изчислена просто до сантим...

— Това е наистина много сериозно! — обади се замислено генералът. — Но защо смятате, че парите е получил именно Измирски.

— Най-напред по пътя на обикновената логика. На кого Бен Салал би дал такава голяма комисионна? Изобщо кой получава комисионна?... Естествено, този, който е извършил услугата, който е отговарял за нея... Такъв човек в случая е Измирски. Не може например да бъде Дорев, защото Дорев е само едно техническо лице, от което нищо не зависи. Може да бъде Генчев. Но очевидно делът на

Генчев в размера на общата работа е много по-скромен, той е отговарял за по-малка част от общата доставка — за консервите, цигарите и т.н.

— Тоя мотив не е достатъчен, за да го оневини.

— Разбира се, че не е! — кимна полковникът. — Но да вървим поред. Очевидно Бен Салал е разбирал, че комисионната е нещо нередно при нашия начин на живот и нашия строй. Вътрешно той е съжалявал за тая своя постъпка и се е опасявал за нея. На Моника той пише — цитирам по памет: мисля, че съм извършил в България непоправима глупост, която трябва да поправа. А на Хаймер е казал изрично: „Мислех, че съм извършил фатална глупост, но изглежда че съм се излъгал“. Вие чувствувате, другарю генерал, разликата в двата варианта. Навярно Бен Салал е разбирал, че човек, който може да вземе рушвет, спокойно може да извърши и предателство. Но като е разбрал, че доставката е извършена благополучно, той се е разколебал поне във възможностите за предателство.

Генералът, който слушаше с напрегнато внимание, отново го прекъсна.

— И все още аз не виждам тук образа на Измирски.

— Ние наистина нямаме абсолютни доказателства. Иначе веднага бихме предложили да бъде арестуван. Там е работата, че всички пътища и пътеки водят към него. Да вземем най-грубите. Вие знаете за тия петстотин долара, които Измирски твърди, че е дал като подкуп на митническия чиновник. Той се казва Морис Пливие, днес Донев разговаря с него. Измирски ни е излъгал, той не е давал никакви пари на Пливие. Само един корумпиран човек може да извърши такава долна, мошеническа постъпка. А щом доказано е извършил една, защо да не извърши и втора?

— Тук сте наистина прави! — кимна генералът. — А според вас, Измирски ли е съобщил на французите за нашата алжирска доставка?

— Разбира се!...

— Но тук има нещо съвсем нелогично — каза генералът. — Най-напред Измирски взима комисионна, за да осъществи една сделка, а веднага след това се мъчи да я провали. Но ако я провали — нали няма да вземе комисионната?

— Другарю генерал, това е проблем, който още не сме решили! — обади се за пръв път Донев. — Но може да се допусне, че Измирски

е уговорил с Бен Салал комисионната да му бъде внесена незабавно. След това — като е поразмислил — Бен Салал навярно е решил да изчака събитията. Едва когато е разбрал, че корабът наистина е пристигнал, той е внесъл чрез Хаймер парите...

— Прекалено много предположения! — поклати глава генералът.

— Но правдиви и логични, другарю генерал... Какво е станало по-нататък? Измирски осигурява най-напред своите вземания. След това решава да осигури благоволенieto на своите бъдещи господари. Защото, другарю генерал, самият факт, че е взел парите в чужда валута, говори, че е имал намерение да ги ползува в чужбина, да живее там. Добре, той осъществява и втората си задача — съобщава по някакъв начин на французите за нашия кораб. Какво остава още?... Да заличи следите си. Кой е единственият човек, който би могъл да го изобличи?... Разбира се, Бен Салал... Щом е платил пари за една неосъществена сделка, той би потърсил, естествено, сметка от Измирски за тия пари. Би се усъмнил в него. Евентуално би дошъл при нас, за да ни разкаже за своите подозрения. Тогава Бен Салал трябва да изчезне от лицето на земята.

Полковник Несторов подробно разказа на генерала за аферата Висконти, така, както бе му я изложил Хаймер.

— Според нас, Хаймер греши, че Висконти е предал Бен Салал. Висконти може да е издал Бен Салал, но той не е имал възможност да го предаде. Висконти не е знаел за нелегалните квартири на Бен Салал, защото тогава такива квартири още не са съществували. Но напълно възможно е Измирски да е знаел първата му квартира, тъй като естеството на работата е изисквало двамата да бъдат в постоянна връзка. Какво става по-нататък? Както знаем, у Бен Салал се явяват силни съмнения, че е извършил фатална глупост с незаконното договаряне с Измирски. Явяват се страхове да не бъде предаден. Мрачните му предчувствия, за които говори в писмото до Моника, не са празна приказка. Той решава да смени за сигурност първата си нелегална квартира, наема втора. „Черната ръка“ не знае за втората квартира, но след своето пристигане в Швейцария по някакъв начин Измирски ги уведомява за първата. Те дебнат около нея. Те научават може би, че в гаража на тая квартира Бен Салал все още държи своята лека кола и чакат часа, в който той ще отиде да си я вземе. Тоя час най-сетне идва, те го проследяват, зареждат пластичната бомба в

изоставената на улицата кола и в края на краищата постигат целта, към която се е стремял и Измирски...

Полковникът млъкна. И тримата мълчаха известно време замислени.

— Всичко това наистина звучи съвсем правдоподобно — обади се най-сетне генералът.

Сега Донеv взе думата и разказа подробно за преговорите с Ашкенази и неговото съвсем недвусмислено предупреждение да се пазят от Измирски и да не разрешават виза за жена му.

— Очевидно Ашкенази е един умен и прозорлив човек — продължи Донеv. — Той се е досетил за това, около което ние вече толкова седмици напразно кръжим. А възможно е Измирски да е бил по-непредпазлив с човек като Ашкенази, когото все пак е смятал представител на един друг свят. Важното е, че Ашкенази вярно е подушил тайните намерения на Измирски. Въпросът е не само той да избяга от България, въпросът е да изведе и жена си. Планът му наистина е прост, но ефикасен. Ашкенази праща сертификат, заради него и заради Измирски ние разрешаваме визата. Жена му заминава за Израел — той за пристанището, на което трябва да пристигне нашият кораб. Тук той извършва ново предателство или пък взима от Ашкенази нова уговорена вече комисионна. С тия средства и със защитата и покровителството на своите нови господари Измирски си осигурява едно добро съществуване.

Настана ново мълчание. Генералът вече не се съпротивяваше. Той въздъхна и запита направо:

— Сега какво искате от мен?

— Преди всичко разрешение да се направи секретен обиск в квартирата му. И освен това да бъде поставен под наблюдение... Ако Измирски се усъмни, не е чудно да се реши на някоя отчаяна постъпка.

— За кога ви трябва това разрешение?

— Ако е възможно — за утре...

Генералът се замисли.

— Това не е толкова лесно — каза той. — Както знаете, тия въпроси решава не отделен човек, а цяла институция... Но както и да е, ще направя всичко възможно да удовлетвори вашето искане.

— Сърдечно ви благодарим, другарю генерал.

— Бъдете утре по местата си — каза генералът. — Щом постигна някакъв резултат — веднага ще ви извикам...

Той стана от стола си и другите двама станаха. Едва когато излязоха в коридора, двамата мъже силно стиснаха ръцете си като хора, които след безкрайно люлеене по морските вълни най-сетне са стъпили на здрав бряг.

Разрешението те получиша към девет и половина часа сутринта. Щом се прибраха в кабинета на Несторов, Донеv взе телефона и се свърза със секретарката си.

— Потърсете веднага Измирски! — нареди той. — Щом го намерите — да дойде веднага в кабинета ми...

Бяха им необходими само десет минути, за да уточнят следните си ходове. След това Донеv бавно се запъти към секретната служба. Когато пристигна там, секретарката беше самичка и пишеше нещо на машината си. Тя повдигна глава и любезно му кимна.

— Намерих Измирски... Обеща да дойде веднага тук...

— Благодаря ви! — отвърна Донеv и влезе в стаята си.

Не трябваше да чака дълго — след десет минути Измирски влезе в кабинета му. Донеv го наблюдаваше скрито, но внимателно — фалшивият генерал изглеждаше спокоен, може би малко повече оживен, но това оживление изглеждаше радостно.

— Сетихте се най-сетне за мен! — каза Измирски. — Смятам го като някакво особено благоволение...

— Какво да правя, като сам се предложихте — засмя се Донеv. — Само че поръчката не е кой знае колко приятна.

— Измирски седна на най-близкия стол.

— Аз съм от старомодните хора — каза той. — За мен неприятното поръчение е за предпочитане пред приятното бездействие.

— Вижте в какво се състои работата! — започна Донеv сериозно. — Корабната агенция е на път да не удържи договорните си задължения. Ние трябваше да пренесем транспорта с кораба „Шипка“. Но тая сутрин от Варна ми се обадиха, че се е появила някаква нужда от ремонт в машинното отделение и според тях, тоя ремонт ще продължи десет дни. За нас това е много, това са цели пет дни след уговорения срок. Предлагам ви да заминете веднага за Варна и да видите на място как стои работата. Поне от вестниците знам, че

понякога тия технически ремонти могат да се съкратят наполовина. Но дори да не са пет дни, два-три дни да отскубнете от тях — все е нещо.

— Това ли е всичко? — запита Измирски.

— Това е... Ангажирал съм ви билет за самолета, който тръгва в 16:30 часа... Утре сутрин спокойно можете да си свършите работата и вечерта да се върнете... Ще докладвате какво сте свършили само на мен и на никой друг.

— Това се разбира от само себе си — кимна Измирски. — И смятайте, че ако аз не свърша нищо, тая работа изобщо няма как да се свърши...

След малко Измирски си отиде. Най-опасният човек беше отстранен, оставаше жената. С нея въпросът беше по-лек — трябваше да бъде задържана на нощно дежурство. Донеv отново се върна в министерството, за да провери дали целият сложен механизъм е пуснат в действие, дали няма да се появи някаква задръжка. Не, играта бе скроена безукорно, предвидени бяха всички ходове. Нямаше никакво съмнение, че най-доволен от тая монтирана игра щеше да бъде самият Измирски. Чрез тая малка екскурзия той научаваше — или по-точно щеше да смята, че е научил поне името на кораба и приблизителния ден на неговото тръгване.

Точно в пет часа Донеv, придружен от необходимия брой специалисти, проникна в квартирата на фалшивия генерал. Когато излезе оттам — часът минаваше десет. Но Донеv знаеше, че колкото и да се забави — полковник Несторов ще го чака в кабинета си. И, разбира се, не се излъга — щом го видя, полковникът живо стана от стола си.

— Е? — попита той нетърпеливо.

— Има нещичко — отвърна усмихнат Донеv. — За другите може да е нищо, но за мен е много...

В първия миг полковникът наистина помисли, че това наистина е нищо, защото Донеv извади от портфейла си и сложи пред него съвсем малко парченце бяла хартия, като че ли откъсната небрежно отнякъде.

— Според вас, това какво е? — запита сериозно младият човек.

Тоя път полковникът внимателно се взря в хартиятата, после извади от бюрото си лупа и отново я разглежда.

— М-да! — измърмори той със съмнение. — Това е парченце хартия, откъснато от ъгъла на обикновена хартия за писма.

— Точно тъй! — каза Донеv необикновено доволен. — А знаете ли къде го намерих?

— Наистина това е доста трудно да се отгатне — каза шеговито полковникът.

— Сега ще разберете!... Намерих го в един стар портрет на Измирски, който висеше на стената. Хартийката беше грижливо скрита между самия портрет и парчето картон, чрез който тоя портрет бе закрепен за рамката. Както виждате, другарю полковник, доста остроумно скривалище... Остава да се реши въпросът — каква ценност представлява тая хартийка, за да се крие така грижливо, и то по-далече от очите на хората?

— Да ме вземат дяволите, ако тоя въпрос вече не си го решил! — каза полковникът.

— Или поне смятам, че съм го решил! — кимна Донеv. — Но ако моето предположение е вярно — тая нищожна хартийка хвърля изобилна светлина върху редица нерешени проблеми.

— Ама говори най-после! — възкликна полковникът.

— С две думи... Това парченце Измирски е откъснал от писмото, с което е изпратил своя донос във френското посолство...

— Ама наистина! — трепна полковникът.

— Защо?... Много ясно защо... Разбира се, той не е могъл да сложи под него подписа си, защото не е бил сигурен, че то ще пристигне на мястото си... От друга страна, той е искал те да знаете, че именно той е изпратил това писмо, а не някой друг. Той е разчитал да бъде възнаграден за своето предателство, което по силата на обстоятелствата рискувало да остане анонимно. Но с това късче хартийка той винаги би могъл да установи, че писмото е изпратено именно от него. За тая цел е достатъчно да се съединят автентичното писмо с хартийката, която държите в ръката си.

Очите на полковника заблестяха.

— Древен прием — каза той. — Но винаги ефикасен...

— Сега остава да анализираме смисъла на тоя факт — продължи Донеv. — Ето първия извод, който веднага се налага: Измирски не е агент на френското разузнаване. Ако беше агент, той не би пращал писма, а би предал сведенията си чрез резидент. Дори да е загубил връзката, той би написал шифровано писмо с всички необходими

сведения и не би рискувал с обикновено писмо, което, заловено, би могло да го изобличи...

— Това е несъмнено тъй — кимна полковникът.

— Той не е изпратил писмото и по пощата — не би направил такъв риск. Той не го е предал и на някой отговорен човек в посолството, тъй като на него би казал всичко устно или пък самият човек би бил свидетел от кого точно е получил писмото. Явно е, че той е предал писмото на някой страничен, непознат човек, но за който е имал сигурна гаранция, че ще го предаде, където трябва. Но кой е тоя човек?... Ако ние го намерим, ще имаме поне един сигурен свидетел за неговото предателство.

Известно време двамата мълчаха.

— Най-вероятно е, че той просто го е пхнал в ръката на някой от обикновените чиновници в посолството... — каза полковникът. — Или пък го е пуснал в пощенската кутия на някой от тях...

— Второто ми се вижда по-малко вероятно — каза замислено Донев. — За такова важно сведение той никога и при никакъв случай не би посмял да рискува. Предполагам наистина, че го е дал на ръка... Но отде го е познавал?... Не ми се вярва да е бил канен някога на някакъв прием в посолството, да е завързал там някакви връзки...

— Защо? — вдигна вежди полковникът. — Той е ходил в посолството. Най-малкото е ходил там, за да получи виза за Франция... Както си спомняш, той е ходил два пъти в Париж...

— Наистина! — каза зарадван Донев. — Това е една пътечка все пак... Службата за паспортите! — повтори той замислен. — Естествено, той е ходил най-малко пет-шест пъти да проверява за визата и някой човек му е направил там впечатление, някое лице, което е успял да запомни. А може би дори да е знаел името му, да е потърсил някое ходатайство пред него, за да ускорят работата му, да му издадат визата навреме... Тия неща стават, случват се, кажи-речи, всеки ден...

— Повече, отколкото си мислим дори — съгласи се полковникът.

— Ако наистина е завързал такава връзка, защо по-късно да не я използва за други цели?... Това е толкова близко до ума!...

Донев помълча за миг, после внезапно попита.

— А не можем ли да направим справка? Да разберем кои хора работят там?...

— Можем, но утре — усмихна се едва забележимо полковникът.
— Сега хората вече спят...

— Какво от това?... Ще ги събудим... Нас колко пъти са ни будили?

— Няма смисъл, мойто момче! — за пръв път с някакъв особен, дълбоко загрижен тон каза полковникът. — Иди да си починеш!... И без туй тая вечер никаква делова работа не можем да свършим...

Младият човек въздъхна дълбоко.

— Вие сте наистина прав! — каза той тихо. — Добре, до утре...

Донев се прибра направо у дома си и спа тежък, непробуден сън до късно утро. Когато се събуди и погледна часовника си, разбра учуден, че е закъснял за работа. Все още се чувствуваше уморен, ръцете някак особено му тежаха. Опита се да направи лека утринна гимнастика, но и това не помогна. Тогава се обръсна бавно, оправи леглото си, след това взе едно такси и пристигна все пак с едно нормално закъснение в министерството. Полковник Несторов, който изглеждаше съвсем бодър и свеж, го погледна учудено.

— Не очаквах да закъснееш точно днеска — каза той.

Донев повдигна малко апатично рамене.

— И аз не разбирам как се успях — измърмори той. — Имам чувството, че съм бил упоен тая нощ...

Полковникът го погледна внимателно.

— Това са преуморени нерви — каза той. — Нищо чудно, много млад си още. Къде сме ние старите атове!... Както и да е, обещавам ти, че след като приключим тая история, ще получиш веднага един хубав и продължителен отпуск...

Но Донев сякаш не го чу.

— Трябва да направим проверката — каза той.

— Направих я вече... В паспортната служба в момента работи само един от хората, които са били там по време на Брюкселското изложение. Това е известният в града „гарсона“, бивш комарджия, но сега сериозен и прибран човек, който в нищо не е уличаван... Както разбрах, той е най-старият служител в посолството...

— Как се казва?

— Ето ти тук името, адреса и телефона.

— Смятам да го посетя веднага — каза Донев.

— Напразно ще биеш пътя... В момента той е на работа... Ще го намериш у дома му не по-рано от пет часа.

Пет часа!... Това наистина беше ужасно далече... Но за свое учудване Донев усети, че внезапно се е събудил, много малко бе останало от умората, която го потискаше сутринта. Той сподели това с шефа си.

— Ясно! — кимна полковникът. — Иди някъде да изпиеш две хубави кафета „еспreso“, ще се съвземеш съвсем...

— Така и ще направя — съгласи се Донев. — Има ли някакво съобщение от Варна?

— Не още...

— Много ви моля да ме уведомите, ако се случи нещо непредвидено. Но надявам се, Марков ще се научи да си контролира гласа.

Полковникът се намръщи.

— Марков ще отговаря служебно за тая непредвидливост — каза той. — Но върви, пий кафе и поддържай връзка с мене...

След кафетата Донев се ободри още повече и вече с олекнала стъпка се отправи към учреждението. Първата му работа беше да надникне в кабинета на Генчев.

— Тук ли е шефът? — попита той секретарката.

— Тука е — отвърна тя, но гласът ѝ не беше никак любезен.

Това бе все пак някакво откритие — младият човек не знаеше, че Генчев споделя своите огорчения със секретарката си.

— Кажете му, че искам да го видя.

Секретарката се повдигна неохотно и влезе в кабинета, като не забрави да затвори вратата след себе си. След малко тя отново се показва.

— Заповядайте...

Донев едва прикри усмивката си и влезе в солидния кабинет. Генчев го посрещна мълчаливо и не отвърна на поздрава му.

— Ще ми разрешите ли да седна? — с възможно най-тънката вежлива ирония запита Донев.

— Какво има да разрешавам? — едва не избухна директорът. — Мога ли да разрешавам?... Откакто сте тук, изглежда че вие командувате учреждението.

— Ето тая ваша ревнивост като че ли е най-лошият ви съветник — отвърна Донев в същия тон. — Тя ви кара да се пххате там, където не ви е работа.

— Очаквам от вас да ми определите точно периметрите! — каза сърдито Генчев. — Иначе винаги рискувам да се окажа в небрано лозе...

Донев се усмихна.

— Оставете тия приказки, другарю Генчев — каза той. — Много скоро ще разберете, че не сте били никак прав... Но преди това ще ми позволите ли да ви задам един служебен въпрос.

— Моля! — каза Генчев наежен.

— Добре!... Кажете ми искрено защо сте се спречкали веднъж с Бен Салал?... Защо той ви е нарекъл мошеник?

Генчев го погледна смутено.

— Това беше дреболия — каза той. — Той смяташе, че доставката на консерви не отговаряше на предварителните мостри...

— Искате да кажете, че консервите са били развалени?

— Не бяха развалени! — каза троснато Генчев. — Но наистина не бяха от същото качество.

— Ясно! — кимна Донев. — Искали сте да му пробутате залежали стоки...

— Не мои... Аз нямам залежали стоки... Залежалите стоки са на държавата...

— Все едно...

— Аз съм търговец преди всичко! — повдигна тон Генчев. — Аз...

— Оставете! — каза огорчено Донев. — По-млад съм от вас, за да ви уча на комунистически морал, но изглежда че е нужно... Там хора мрат за своята свобода, а вие се опитвате да ги храните с боклуци!... Не ви ли е срам да ме гледате?

Донев се повъртя притеснен из кабинета си, после се върна в министерството. Беше пристигнало съобщение от Варна, че там работите се развиват нормално. Към един часа пристигна второ съобщение, че Измирски е приключил разговорите и ще се върне обратно в София със самолет, който тръгва от Варна в 14:40. Беше вече без значение кога точно ще се върне, те бяха свършили своята работа.

Едва към шест часа следобед Донеv получи съобщение, че „гарсона“ се е прибрал у дома си. Той взе такси и веднага пристигна пред жилищния дом, в който живееше служителят на чуждото посолство. Квартирата му беше на втория етаж. Донеv позвъни, след малко на прага се появи висок мършав мъж по халат. И проникателният му поглед, и дълбоко нарязаното му от бръчки лице подсказваше за човек, който е имал какво да научи от живота. Донеv веднага му се легитимира.

— Искам да поговоря с вас — каза той спокойно.

— Моля, заповядайте! — също тъй спокойно и любезно отвърна домакинят.

Влязоха в някаква стая, мебелирана със стари скъпи мебели. Донеv седна на висок стол с още по-високо облегалo, гарнирано с красива седефена инкрустация. Домакинят седна точно срещу него. Лицето му не подсказваше никакво вътрешно напрежение или тревога. Да, с такъв човек няма смисъл да се водят сложни преговори, трябва да се действа решително и направо. Донеv извади един голям портрет на Измирски и му го подаде.

— Познавате ли този човек?

„Гарсона“ пое картичката със сухите си артистични ръце и я задържа доста дълго. Но Донеv ясно чувствуваше, че неговият събеседник не разглежда картичката, той трескаво размисляше.

— Не, не го познавам!

Донеv подпря с гръб коравото облегалo.

— Моля ви да не забравяте, че сте български поданик... И не правете от една ваша случайна грешка умишлено съучастничество... За нас не е трудно да докажем случая, при който за последен път сте се видели... Но тогава вече ще отговаряте пред законите на страната.

— Вижте какво, другарю... — започна „гарсона“.

Но той не успя да довърши. В дъното на стаята имаше широка портална врата е матирани прозорци. Внезапно зад нея зазвуча креслив женски глас с чисто папагалска интонация.

— Не ставай глупак, Ангеларий!... Кажи истината!...

— Наистина, не ставайте глупак! — поклати глава и Донеv.

— Вижте какво, другарю, не е в моя характер да правя бели на хората, без да съм убеден лично, че наистина са виновни. Но щом

въпросът е толкова сериозен — ще ви кажа. Да, тоя човек е идвал при мене...

— За да ви донесе едно писмо, нали така?

— Да, но преди това той ми разказа една дълга история. Преди войната тоя човек е бил във Франция и като главен инженер на една френска фирма за каучукови изделия бил и неин съдружник. Той твърдеше, че неговите бивши съдружници не отказват правата му, но нямал възможност да отиде във Франция и да уреди своята собственост. Според него, той изложил всички тия факти в писмото, което ми носеше, и молел посолството да му помогне да уреди своите работи. Аз сметнах, че мой човешки дълг е да му помогна...

Донев го погледна иронично.

— А кой му е пречел да отиде лично в посолството? — попита той.

— Вижте какво, другарю, някои хора наистина се страхуват да влизат в личен контакт с посолствата...

— И вие смятате за ваш дълг да ги подпомагате?

— Може и да съм сбъркал! — каза унило домакинът.

— Тия ваши грешки някой път ще ви вкарат в много сериозна беля.

Зад вратата отново се разнесе папагалският глас.

— Остави тая проклета работа, Ангеларий!... Аз ще те храня!...

— Ето един добър съвет! — усмихна се Донев. — Засега това ми е достатъчно, довиждане...

Донев се върна в министерството. Докато слушаше късия разказ, полковник Несторов се разхождаше неспокойно из кабинета си. Най-после Донев свърши, полковникът дълбоко въздъхна.

— Според мен, това напълно доказва хипотезата ни! — обади се той. — При това положение повече доказателства надали можем да съберем...

— Сигурно ще можем — каза Донев. — Ако предположим Ашкенази към един съвсем искрен разговор...

— Да, но Ашкенази е далече, а ние нямаме време за губене.

— И това е вярно...

— Аз мисля да отидем утре при генерала и да го помолим за решителни действия...

— А не може ли сега?

— Не, не е в министерството и е предупредил, че няма да се върне...

— Измирски пристигна ли?

— Да, тука е... За него не се плаши, взели сме всички мерки...

— Ще бъда съвсем спокоен само като го видя зад решетките — каза Донеv.

Младият човек излезе от министерството с потиснато настроение. Трябваше да се радва на успеха си, а не се радваше. Струваше му се, че е минал по дъното на пресъхнало блато и че се е оцапал завинаги с черна, лъскава, неизмиваема кал. Мъчеше се да проникне в душата на Измирски, да си обясни постъпките му, а не можеше. Накъдето и да се обърнеше, виждаше само студени, влажни стени без изход. Не, не може да се обясни всичко с алчност, с жажда за лек живот. И нещо друго лежеше на дъното на тая мръсна история, което неизмеримо го смущаваше. Кой е тоя мрачен път, по който могат да загинат идеалите?... Откъде идва началото му, кой го трасира, накъде води — мрачен път без посока и знаци?... Сам ли е по тоя път, не са ли тръгнали и други по него?... И нима това ще бъде неговата собствена зла съдба — да прониква там, в тая безмерна пустош, без утро и заниз, без слънце — да издига там бариери, да копае препятствия? Та кой нормален човек не би желал да живее сред зеленина и слънце?...

Стъпките му бавно го отведоха пред „Балкан“. Барчето беше съвсем празно, само бай Янко редеше по рафтовете своята пъстроцветна алкохолна батарея. Той седна на високото столче.

— Моника не идва ли вече? — запита той направо.

— Няма я — отвърна барманът. — Не е идвала от оня път, когато излезе сърдита...

Да, наистина, много малко неща могат да убегнат от погледа на тоя човек, който е свикнал да вижда хората разгопени. Сигурно и самият той му е ясен като разтворена книга.

— Ще ми дадеш ли нещо да пийна?

— Нали това ми е работа? — усмихна се барманът.

След малко той постави пред него широка чаша, пълна с някакво розово питие. Донеv бавно отпи. В тоя миг светлината му се виждаше особено студена и застинала — като мъртва.

— Да пусна ли малко музика? — запита барманът.

— Не, не трябва...

Той отпи още две глътки. Светлината в залата като че ли лекичко се поизбистри. Ето впрочем откъде почва един от пътищата без знаци — пътят на Даскалов. И ето защо човек не трябва да съди много строго другите...

— Няма да се спи тая нощ — помисли той гласно.

Барманът едва забележимо се усмихна.

— А според мен, другарю Донев, време ви е да се ожените...

— Може би...

— Но ви трябва сериозна жена, грижлива — българка.

След малко Донев си отиде. Нощта наистина беше неспокойна, той се събужда безброй пъти и едва дочака утрото. Да, трябва да сложи днес точка и да се маха — да върви някъде на слънце и въздух. Той отиде в министерството преди Несторов и остана в кабинета си да го почака. Точно в седем и половина зазвъня телефонът, той вдигна слушалката.

— Вие ли сте, другарю Донев? — чу той разтревожен женски глас.

Това беше гласът на секретарката му.

— Да, аз съм...

— Моля ви се, елате веднага при мен...

— Какво се е случило?

— Касата е отваряна — отвърна с тих глас момичето.

— Да, идвам!... Но вие стойте там, не напускайте стаята. Преди да дойда аз, никой друг да не влиза...

— Разбирам, другарю Донев...

Докато събираше специалистите, които му бяха нужни, пристигна и полковник Несторов. Донев му разказа с две думи какво се е случило.

— Аз веднага отивам! — каза той. — Моля ви, погрижете се вие за Измирски.

Служебната кола отведе групата хора пред учреждението. Секретарката се беше заключила, но щом чу познатия глас, веднага отвори. Лицето ѝ бе смъртно пребледняло.

— Спокойно! — каза Донев. — Разкажете какво се е случило...

— Касата е отваряна! — каза уплашено момичето. — И въсъкът, и печатът са на мястото си, но аз знам, че е отваряна... Аз знам къде

точно бях поставила шнура...

Тя забърза към масата и показа точно къде е бил шнурът и как е бил поставен върху него восъкът. Излизаше, че печатът е леко изместен.

— Добре, седнете и се успокойте... Вие не носите никаква отговорност за това...

Специалистите веднага се заловиха за работа.

— Няма никакви следи от отпечатыци по касата — обади се след малко един от тях.

— Отворете касата! — обърна се Донев към момичето.

Секретарката се беше поуспокоила, бързо и сръчно отвори касата.

— Личи ли вътре да е пипано? — запита Донев.

Секретарката дълго и внимателно разглежда папките.

— Не може да се познае — каза тя. — Струва ми се, че всичко е тъй, както го бях оставила.

— Проверете дали не липсва някой предмет.

Момичето взе описа. Проверката трая близо половин час.

— Не, всичко е налице!

Донев дълбоко се замисли.

— Всички вие останете тук — каза той най-сетне. — Ще ви моля да проверите всеки лист хартия... Възможно е все пак да намерим някакви отпечатыци...

Донев ги остави да работят, а той веднага се върна в министерството. В негово отсъствие полковникът бе направил всички справки.

— Измирски е пристигнал в София към четири часа следобед — каза той. — На летището го е чакала служебната кола, с нея той веднага е отишъл в учреждението. Там се е бавил до шест и половина часа, след това е излязъл и се е прибрал у дома си. Към дванайсет и четвърт лампата на апартамента угаснала — очевидно Измирски е легнал да спи. И досега е в квартирата си, още не е излязъл. Усилихме охраната, няма да му дадем възможност да мръдне.

— Излязъл е от учреждението в шест и половина! — каза Донев. — Значи прекарал е два часа там по време, по което из етажите няма жив човек, освен няколко чистачки...

— Мислиш, че той е отворил касата?

— Сигурен съм!... Аз го виждах, че през последната седмица често се въртеше около секретарката. Ако е забравила само за миг ключовете си някъде по масата, той е могъл да вземе отпечатыци. А като вътрешен човек, който има кабинет в същото учреждение, за него не представлява никаква трудност да проникне в стаята на секретната служба и да поработи там на спокойствие...

— А според теб, какво е търсил?

— За съжаление намерил е всичко, което е търсил!... От договора с Морското управление той е научил и името на кораба, и пристанището, дори шифъра на радиовръзката между кораба и родината. Да не говорим и за писмото на Ашкенази, което съдържа и други данни...

— Трябва да отидем веднага при генерала! — каза полковникът решително. — И да излезем оттам със заповед за неговото арестуване...

В десет и двацет часа оперативната група, ръководена от майор Донев, замина с кола за жилището на Измирски. Сведението гласеше, че към девет и половина от квартирата излязла жената на Измирски, но фалшивият генерал бе останал у дома си. Точно след половин час групата отново се върна. Донев бързо слезе от колата, лицето му бе съвсем потъмняло. Той изкачи бързо стъпалата и без да почука, нахлу в кабинета на шефа си.

— Намерихме квартирата празна! — каза Донев, като все още се задъхваше от тичането по стълбите. — Измирски е избягал!...

— А според тебе, как е избягал? — попита спокойно полковникът. — Нали има охрана?

— Избягал е през мазето, което има прозорец към вътрешния двор...

— Ето това се казва охрана! — измърмори полковникът намръщено. — Заслужава специална похвала...

— Другарю полковник, трябва да вземем незабавно мер...

— Почакай малко! — прекъсна го полковникът. — И аз имам за тебе новина. Преди пет минути ми се обадиха от границата, че са задържали там Измирски. Опитал се да мине границата с лека кола, паспортът му и всички други документи са били в пълна изправност... Изобщо всичко предвидил господинът освен това, че и ние не сме толкова глупави.

Донев остана безмълвен, със зяпнали уста.

— Седни!... И пийни чаша вода, за да се успокоиш! — засмя се полковникът.

Същия ден към два часа следобед дактилоскопите докладваха, че са открили по полетата на документите, съхранявани в секретната каса, отпечатьци от пръстите на Измирски. Сега на всички, които се занимаваха с неговото дело, стана съвсем ясно, че пътищата му за отстъпление са докрай отрязани.

Изминаха пет дни.

Притиснат от безспорните доказателства, Измирски признаваше престъпленията си едно по едно, макар и след упорита съпротива. Това, което преди няколко дни бе само една хипотеза, сега се потвърждаваше точка по точка. Новото, което успяха да научат, всъщност бяха само подробности.

Така например се установи, че Измирски е успял много ловко да подведе Бен Салал за своята комисионна. Той му е казал, че се касае всъщност за безотчетна сума, нужна на нашето разузнаване във връзка с неговата задгранична дейност. Уговорката наистина била сумата от пет процента да бъде внесена в швейцарската банка незабавно.

Измирски признал, че е знаел нелегалния адрес на Бен Салал. Тоя адрес той съобщил на един свой личен познат, французин, свързан с най-десните среди във Франция.

Що се отнася до Ашкенази, той и от него се опитал да получи същите пет процента, но тоя път играта не успяла. Единственото, което откопчил от него, бил сертификатът за жена му (който между другото и до тоя момент не бе получен). Измирски признал, че е смятал след това да избяга завинаги в чужбина.

По-интересни за Несторов и Донев бяха събитията от последните дни.

Измирски за пръв път разбрал, че са в дирите му едва когато чул по телефона невнимателната реплика на оперативния работник. Дори успял да види митничаря в момента, когато заедно със своя придружител се качвал в колата си на път за Благоевград. Тогава Измирски решил да действа бързо и енергично. Отпечатък за ключа от касата имал преди това. Той успял да направи отливката в един момент, в който секретарката се обърнала гърбом към него, за да вземе кафеничето, а ключът е бил на масата. Измирски откровено признал, че се стремил към тайните сведения, защото знаел, че в чужбина те струват пари.

Особено се стреснал Измирски, когато разбрал, че е изчезнала отрезката от писмото. И решил да избяга в чужбина още на другия ден. Паспорта си той изобщо не бил връщал, а в мазето имал скрити прибори, за да го оформи с всички печати, подписи и щемпели. Леката кола бил купил преди няколко месеца, но я криел в двора на един свой роднина.

Измирски енергично отричал, че е предал някому данните, които научил след обиска на касата. Той твърдял, че не е имал никакво време за това и изобщо предпочитал да си послужи с тях като стока, а не да ги харизва даром с анонимно донесение.

Само на един въпрос Измирски отказал упорито да даде какъвто и да било отговор. Той не искал да съобщи шифъра, по който са били внесени парите в швейцарската банка.

Тия пет дни бяха за Донев една ненужна и недействителна почивка. Той нямаше какво да прави, освен да чака. Едва на петия ден Донев се обади по телефона на Моника. Гласът на момичето му се стори доста сдържан.

— Бях решила вече да не ходя в това заведение — каза тя, — но щом настоявате...

Той не бе настоявал, той само я бе поканил.

— Наистина настоявам — каза Донев.

— Служебно?

— Не, моля ви се — съвсем лично.

— Добре, ще дойда в девет часа.

Отново трябваше да ходи на кино вечерта, за да мине някак времето. Точно в девет той се появи в бара в своя най-нов костюм, току-що обръснат и подстриган. За негово учудване Моника беше вече там, седеше сама на една от ъгловите маси. В тоя миг тя му се видя така хубава, че колената му изведнъж омекнаха и той пристигна до масичката ѝ едва ли не с последни усилия. Докато сядаше, Донев като че ли забеляза в погледа ѝ следи от смях.

— Така сте се издокарали, другарю Донев — каза Моника, — сякаш сте тръгнали на годеж.

Донев разбра, че се е изчервил, и това го смути още повече. Той едва събра сили да каже:

— Вие се шегувате, Моника, но на мен наистина ми е дошло времето. Така че ако не подадете навреме заявка, рискувате да се разминем...

— Тъй и ще стане — отвърна спокойно момичето.

Тя спокойни думи като че ли го боднаха с отровна игла в сърцето.

— Защо трябва да се разминем, Моника? — запита той тихо. — Нима никак не ме харесвате?

Тя млъкеше, чувствуваше се, че премисля грижливо думите си.

— Вие сте прекалено сериозен! — каза тя най-сетне. — И все ми се струва, че никога не можете да принадлежите на себе си.

— Това наистина е вярно, Моника... Но нима е толкова лошо?

— Тук не може да става дума за „добро“ и „лошо“ — отвърна момичето. — Но според мен, човек трябва да има най-напред себе си, за да може да даде това на някой друг...

Не, никак не беше лесно да се отговори. Докато търсеше трескаво думите, Моника отново се обади:

— Знаете ли колко много ми се искаше да дойдете оная вечер на масата ми... Та аз бях дошла заради вас...

— Но нали дойдох?

— Кога дойдохте?... Когато бях загубила вече всяко търпение... И когато бях ви се обидила докрай...

Донев примигва.

— Извинете, Моника, но в момента изпълнявах важно служебно задължение. Имах да водя сериозен разговор...

Моника го изглежда продължително.

— Ето това очаквах да чуя от вас! — каза тя. — И това ни разделя, не разбирате ли?

— Не сте права...

— Съвършено права съм... Поне за себе си... С вас имам чувството, че мога да бъда забравена всеки миг заради нещо друго, което е извън мене и извън вас... Аз знам колко то е сериозно за вас, но мен това какво ме утешава?... Ще ви кажа нещо, което вие не знаете. У мен всеотдайното е толкова силно, че аз просто се срамувам от него... И се плаша от него... И виждам как то ме прави беззащитна и слаба... В тоя свят може ли да се намери човек, който да отговори на такова нещо — не само у мен, в когото и да било?... Смешно е да се

помисли!... И за това главно водя тоя живот, който вие смятате повърхностен и лекомислен...

Бай Янко се бе появил незабелязан край масата им.

— Ще обичате ли нещо? — запита той.

Донев трепна.

— Да, две чаши уиски...

— С лед — добави Моника.

Барманът кимна и си отиде.

— Наистина трябва да се напием някой път с вас — но докрай...
Може би това ще развърже сърцата ни...

— Готов съм тая вечер — каза младият човек.

Моника се засмя.

— Не, няма да го направите! — каза тя уверено. — Вие сте толкова пресметлив и разумен...

— Разумен, да, но не и пресметлив, Моника...

— Мисля, че е все едно... Но точно това аз не мога да бъда никога. Ето, опитах се да живея, както вие казахте... Упорствувах дори... Но не вървеше, честна дума ви казвам... Аз не мога нито да рисувам, нито да пея, нито да свиря на пиано... Нямам влечение ни към химията, ни към математическите науки... Ракетите ме интересуват много по-малко от водните кончета. На тоя свят само едно мога да правя — да обичам...

Моника замълча за миг, след това продължи.

— Моят бивш съпруг беше някакъв подобен тип, само че от обратната страна...

— Оставете, Моника, той е бил най-обикновен развратник! — каза Донев намръщено.

— Не, не е вярно! — каза енергично момичето. — За него любовта беше всичко, тя затваряше напълно кръга на всеки разум и смисъл. Пари, сделки, афери — това беше за него само средство да я постига... Разбира се, вие сте прав донякъде — у него наистина преобладаваше мъжката, чувствената любов. И освен това тя наистина не беше за него като някаква статуя, издялана от монолитен камък, тя просто беше една красива мозайка, съставена от безброй пъстри камъчета.

— Да, съвсем ясно! — прекъсна я сърдито Донев.

Моника го погледна иронично.

— Тая система наистина не е толкова лоша! — каза тя. — Много съм мислила и ми се струва, че напълно ми отговаря!... Ако не можеш да получиш нещо цялостно, защо да не го надrobiш на хиляди късчета. Ако си добър майстор, пак можеш да съставиш от тях една чудна рисунка.

— Не ставай цинична, Моника! — въздъхна младият човек.

В тоя миг му се стори, че някой се е изправил на прага и гледа към него. Той повдигна глава — беше един от неговите колеги, който му направи дискретен знак с ръка.

— Извинете! — каза Донеv.

Той стана и излезе в хола.

— Трябва да дойдете веднага в министерството! — каза тихо колегата му. — Чакам ви навън с кола.

— Добре, идвам...

Донеv се върна обратно в барчето. Лицето му бе съвсем непроницаемо.

— Безкрайно съжалявам, Моника, но ме викат служебно! — каза той.

— Какво!... Вървете! — каза тя хладно.

— Искам да ви изпратя до дома ви...

— Късно е вече! — каза тя. — Аз съм излязла, вие сте ме извикали... И ще остана сама, щом вие не можете...

— Много ви моля, Моника...

— Не! — каза тя сухо.

Той я изгледа продължително, после, без да каже нито дума, плати недонесената поръчка и излезе. След десет минути Донеv беше в кабинета на полковника.

— Прощавай, че те викам по това време! — каза Несторов уморено. — Но наистина се налагаше...

Той въздъхна и се облегна назад.

— Обещах ти почивка и отпуска, а те търся по работа!... Няма как!...

— Какво се е случило? — запитва спокойно Донеv.

— Трябва да заминеш утре! — каза полковникът. — Както знаеш, нашата доставка съвсем се обърка. Наистина Измирски твърди, че никому не е издал сведенията, но ние не можем да му вярваме. Трябва да направим нов план на доставката и да я изпълним срочно.

Но не можем да влезем във връзка с Ашкенази. Знаем само, че в момента е в една от арабските държави в Близкия изток. Трябва да се срещнеш с него и отново да се договорите. В тоя плик са нашите предложения, както и всички инструкции по пътуването. Проучи ги внимателно, след това унищожи документа.

— В колко излитам?

— В единайсет за Прага... Но там всичко е споменато.

— Не остава, освен да ви благодаря за доверието — усмихна се Донеv. — А може би това пътуване наистина ще ме поразсее.

— Да ти кажа право, имал съм предвид и това! — отвърна сериозно Несторов. — Е, добър път и добра сполука...

Те се ръкуваха сърдечно, след това Донеv отиде в кабинета си и отвори плика. Не, безсмислено беше да го чете сега, без друго нямаше да запомни нищо. Той погледна часовника си. Беше му съвсем ясно, че ако отиде отново в бара, ще я намери там. Не, нямаше да го направи, не биваше да го прави...

Все пак на другата сутрин той не издържа и се обади по телефона. Гласът оттатък му се стори малко сънен и студен.

— Моника, заминавам за чужбина — каза той. — За десетина дни...

— Тогава приятно пътуване, другарю Донеv — отвърна тя.

— Не бива да ми се сърдите за нищо... Наистина не съм виновен пред вас...

— Да, много добре знам това! — каза момичето.

— Една добра дума за „довиждане“?

Отговорът се забави.

— Аз съм ви обичала няколко дни! — каза Моника. — Това ще ви направи ли удоволствие?

— Трябва да поговорим още веднъж, Моника...

— Мисля, че ще бъде съвсем безсмислено — отвърна тя. — Довиждане, малко късче от мозайката.

Донеv се качи съвсем разстроен в самолета и не усети пътя до Прага. На летището го посрещна млад човек, съвсем рус, с много приятно лице.

— Аз съм Войтех — каза той. — Няма смисъл да ходим в града. След един час самолетът излита.

— На ваше разположение съм — отвърна Донеv.

Те отидоха в бюфета, пиха кафета и ананасов сок.

— За пръв път ли пътувате за там? — попита той.

— За пръв път...

— Интересна страна, ще видите... Ако ни остане време, ще ви покажа много любопитни неща.

— Наистина ще разчитам на вас — каза Донеv.

След час те вече летяха в обратната посока. В самолета имаше само десетина пътници, повечето араби. Времето беше хубаво, грамадната птица поддържаше уверено своя път, без никакво трепкане. След три часа Донеv видя през прозореца на самолета белите колони на Акропола — за пръв път през живота си. Слязоха в Пирея, след това отново излетяха. С часове пътуваха над безкрайна, ослепително синя водна шир, осеяна с острови. И когато вече им се струваше, че ще се блъснат във високите ливански планини — отново кацнаха.

След това полетяха над сухи, пустинни земи. Вече се свечеряваше. Постепенно изчезваше всяка зеленина, изчезваха градовете и селцата, под тях се разгръщаше безкрайна пустиня, златисточервена на залеза. Тъкмо им се струваше, че на хиляди километри от тях няма никаква жива душа, внезапно отнякъде долетяха два изстребителi. Известно време те летяха успоредно с грамадния бял самолет, после един от изстребителите набра височина и пикира така остро, че ушите на пътниците за миг оглушаха от яростния вой на мотора му.

— Какво ги е прихванало? — запита намръщено комендантът. — Нали имаме редовен въздушен коридор?...

— Разбира се! — отвърна навигаторът.

— И сме точно в курса?

— До сантиметър...

Изстребителите повториха още няколко пъти своята опасна въздушна шега, след това започнаха да дават някакви знаци с крилата си.

— Канят ни да слизаме — каза един от пилотите.

— А къде да слезем?... В пустинята ли?

— Тука наблизо имат някакво резервно летище...

И понеже изстребителите продължаваха настойчиво да дават знаци с крила, комендантът разпреди да започнат бавно да се спускат надолу. Скоро се показа и летището, оградено с корниз от мигащи

светлини — редица кандила от природен газ. Самолетът слизаше все по-ниско и по-ниско, докато пътниците почувствуваха лекия удар на колелата в бетонната писта. Самолетът спря, бумтенето на моторите угасна.

Не трябваше да чакат дълго. След малко до тях с голяма скорост дофуча джип, пълен с военни лица. Но трябваше да почакаят още, докато дойде и стълбата. Комендантът сам отвори вратата и посрещна военните на първото стъпало.

— Това, което вършите, е пълно беззаконие! — каза комендантът на английски.

Начело на групата военни вървеше подполковник с арабска униформа, но лицето му се стори на коменданта доста европейско.

— Вие летите в наше въздушно пространство! — каза на най-чист английски език подполковникът. — Тук ние разпореждаме...

— Какво всъщност желаете? — попита комендантът.

— Да направим проверка на пътниците...

— Ще ви позволим, защото всичко при нас е редовно! — каза комендантът. — Но ще направим енергичен протест за вашето своеволие...

— Ваше право е! — каза сухо подполковникът. — Паспортите, моля...

Един от офицерите събра всички паспорти.

— Това ли са всички пътници? — попита подполковникът.

— Това са...

— Проверете навсякъде — заповяда подполковникът.

Двама от офицерите веднага се разшетаха — в тоалетните, в гардеробите, в сервизната стаичка. През това време подполковникът внимателно преглеждаше паспортите.

— Двама от пътниците ви имат нередовни документи! — каза намръщено подполковникът. — Войтех и Донеv... Тях ще трябва да задържим...

Комендантът стисна устни.

— Първо — всички документи са редовни! — каза той. — И за това аз отговарям... И второ — ние летим транзитно над вашата страна, техните документи не могат да ви интересуват...

— Съжалявам много, но трябва да ги задържим...

— Тогава ще задържите всички — и пътниците, и екипажа... Те са под моя защита и аз няма да ги оставя сами.

— Разбира се! — възкликна един от пътниците и стана пребледнял от мястото си. — Или всички, или никой!...

Подполковникът гледаше пронизително коменданта със сивите си очи.

— Това ли ви е последната дума, господин комендант?

— Това е! — твърдо каза комендантът.

Арабските офицери се спогледаха.

— Мисля, че ще съжалявате за вашата упоритост...

Полковникът помисли малко и добави.

— Разрешавам ви да излетите... Но ще излетите от посоката, от която дойдохте, ще направите широк кръг вдясно и ще влезете във въздушния коридор след двадесет километра. Ясно ли е?... Или ще трябва отново да пращам изстребители?

— Ще го изпълним! — каза хладно комендантът.

Военните слязоха, комендантът видя как те се качиха в джипа и с голяма скорост се упътиха към импровизираните постройки. Влекачът отмести стълбата. Моторите отново мощно забоботиха, но сега комендантът трябваше да отведе самолета чак до другия край на пистата, за да отлети в обратната посока. Той насочваше тежкия корпус и като стигна края, с бърза, ловка маневра обърна самолета към посоката, от която бяха дошли. По-бързо, да излетят, да се махат оттук...

Моторите усилиха своя мощен рев, самолетът бързо се плъзна по пистата. И точно в тоя миг Донеv нещо се досети.

— Слушай, Войтех, един от офицерите не влезе ли с малко куфарче?

Войтех го погледна бързо.

— Да, наистина!...

— А аз не си спомням да излезе с него.

Страшната мисъл мина едновременно и на двамата през ума. Войтех стана пръв тъкмо когато самолетът се беше отлепил и набираше височина. С все сила той се спусна към гардеробите. В тоя миг се чу страшна експлозия, самолетът се разцепи и рухна в пламъци на земята.

В тоя миг...

В същия тоя миг полковник Несторов пухтеше и се задъхваше под душа от студена вода в своята баня.

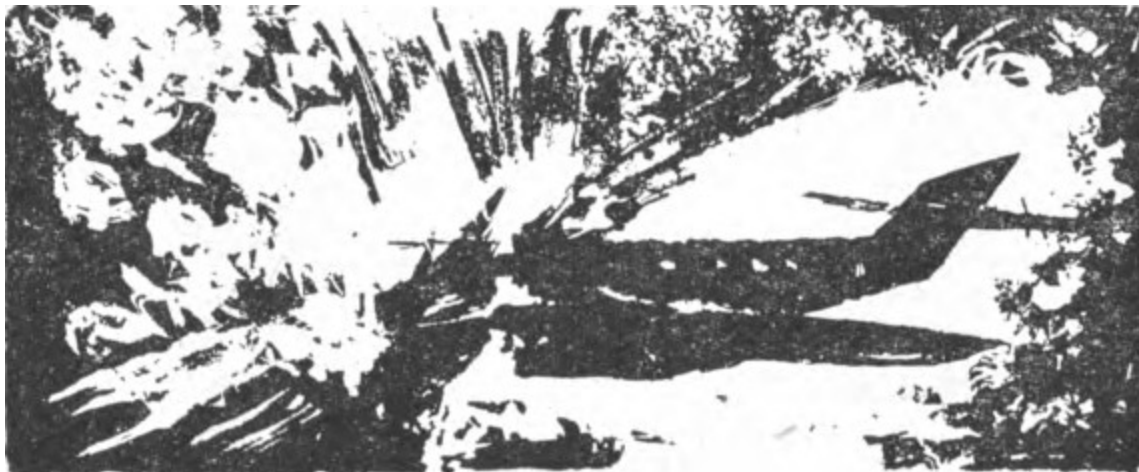
В същия тоя миг Петер Хаймер гледаше замислен красивите чайки, които летяха над морето.

В същия тоя миг Морис Пливие тъкмо мажеше с кисело мляко зачервените си като божур крака...

В същия тоя миг секретарката на секретната служба се смееше презглава на Фернандел в едно от софийските кина.

Само Моника плачеше... Тя не знаеше за какво плаче, но ѝ се плачеше и сълзите обилно се лееха по светлата кожа на лицето ѝ...

Самолетът гореше с все по-буйни и по-ярошни пламъци, осветяваше с милион искри глухата пустинна нощ. Около него, заслепени от пламъците му, бледо мигаха сигналните кандила.

На другия ден западните агенции съобщиха, че един чехословашки самолет при опит за аварийно кацане се разбил на едно летище в Близкия изток.

Издание:

Автор: Павел Вежинов

Заглавие: Човекът в сянката

Издание: първо (не е указано)

Издател: „Народна младеж“ — издателство на ЦК на ДКМС

Град на издателя: София

Година на издаване: 1965

Тип: роман

Националност: българска (не е указана)

Печатница: Държавен полиграфически комбинат „Димитър Благоев“

Излязла от печат: 30.III.1965 г.

Редактор: Николай Мишляков

Художествен редактор: Тончо Тончев

Технически редактор: Лазар Христов

Коректор: Мери Керанкова

Адрес в Библиоман: <https://biblioman.chitanka.info/books/2819>

ЗАСЛУГИ

Имате удоволствието да четете тази книга благодарение на *Моята библиотека* и нейните всеотдайни помощници.

МОЯТА БИБЛИОТЕКА

<http://chitanka.info>

Вие също можете да помогнете за обогатяването на *Моята библиотека*. Посетете **работното ателие**, за да научите повече.